

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ЛУГАНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ІМЕНІ Е.О. ДІДОРЕНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е.О. Дідоренка

_____ **В. М. Комарницький**

«__» _____ 2021 року

ПРОГРАМА

**вступного екзамену з іноземної мови для здобуття освітнього ступеня
«доктор філософії» за спеціальністю 081 «Право» до Луганського
державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка**

Обговорено та схвалено вченою радою
ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка «__»
_____ 2021 року, протокол №

Сєвєродонецьк 2021

ЗМІСТ

1. Загальні положення
 2. Характеристика змісту програми
 3. Вимоги до мовленнєвої компетентності
 4. Вимоги до мовної компетентності
 5. Граматичний мінімум з іноземної мови
(англійська, німецька, французька, іспанська)
 6. Структура вступного випробування
 7. Критерії оцінювання
- Список рекомендованої літератури
8. Додаток А
 9. Додаток В

І. Загальні положення

Програма єдиного вступного іспиту створена з урахуванням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (рівень-B2). Зміст завдань для здійснення контролю якості сформованості іншомовної комунікативної компетентності уніфіковано за видами і формами завдань. У Програмі враховано особливості англійської, німецької та французької мов.

Вступне випробування з іноземної мови (англійська, німецька, французька) до аспірантури за професійною спрямованістю має на меті визначення рівня підготовки вступників в галузі іноземних мов. Для успішного складання іспиту вступнику треба продемонструвати практичні навички володіння іноземною мовою. Програму вступного випробування розроблено відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту» та підпункту 5 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630,

Складання вступного іспиту з іноземної мови є обов'язковим для вступу до аспірантури. Вступне випробування з іноземної мови для вступників до аспірантури проводиться за Програмою, затвердженою Вченою радою Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

Порядок проведення вступного іспиту. Для проведення вступного іспиту створюється державна комісія у складі голови та членів комісії. Комісія створюється щорічно за наказом ректора. До складання вступного іспиту допускаються вступники, які виконали у повному обсязі навчальну програму і отримали диплом магістра. Вступний іспит проводиться іноземною мовою (англійською, німецькою, французькою). Вступний іспит з іноземної мови для вступників проводиться на основі програми навчальної дисципліни «Іноземна мова» (англійська, німецька, французька) усіх напрямів підготовки.

Мета вступного іспиту з іноземної мов (англійської, німецької, французької):

1. Визначити результати навчання кандидатів з іноземної мови за шкалою 200 балів на основі кількості балів, набраних ними за виконання завдань предметного тесту з іноземної мови.

1. Визначити єдині вимоги до вступного випробування з іноземної мови для здобуття ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 081 «Право».

2. Сконцентрувати увагу вступників на систематизації і повторенні важливих практичних навичок і вмінь володіння іноземною мовою з урахуванням професійної спеціалізації.

3. Перевірити у вступників рівень сформованості професійно-комунікативної іншомовної компетенції на рівні B2 у всіх видах мовленнєвої діяльності в процесі оволодіння іноземною мовою на рівні ступеня магістра.

4. II. Характеристика змісту програми

Програма вступного випробування з «Іноземної мови» (англійська/німецька/ французька) вступників для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зумовлена вимогами Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Законом України «Про вищу освіту», наказів № 961 від 19 жовтня 2010 р., Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні», Програму вступного випробування розроблено відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту» та підпункту 5 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, Наказу Міністерства освіти і науки України від 26.11.2020 № 1468 «Про підготовку до проведення в 2021 році вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання», Наказу Міністерства освіти і науки України від 28.03.2019 № 411 «Про затвердження Програми вступних випробувань» (ЄВІ), Наказу Міністерства освіти і науки України від 07.02.2020 № 152 «Про затвердження Програми вступних випробувань» (ЄФВВ), які передбачають підвищення якості освіти, шляхом структурної перебудови національної освітньої системи, розширення міжнародного співробітництва, що, в свою чергу вимагає знання іноземних мов та є результатом опрацювання науково-педагогічного колективу кафедри «Іноземних мов» ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка.

Мета програми: – спрямувати підготовку вступників до адьюнктури згідно з принципом неперервної освіти з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір, формувати компетентного фахівця, стимулювати становлення практичної компетенції в галузі іноземних мов.

Програма вступного іспиту з іноземної мови базується на дескрипторах рівнів володіння мовою, запропонованих Радою Європи у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти у сфері викладання, вивчення та оцінювання мов (2001р.) та вимогах освітніх характеристик

випускників, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Програма відображає конкретні характеристики володіння іноземною мовою на рівні B2 та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності.

Для успішного складання іспиту вступнику треба продемонструвати практичні навички володіння іноземною мовою.

Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості мовної, мовленнєвої та функціональної компетентностей.

Мовна компетентність передбачає володіння орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної (англійської, німецької, французької) мови.

Мовленнєва компетентність охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник на освітню програму підготовки магістра повинен брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

Функціональна компетентність включає вміння читати тексти різних стилів, анотувати та реферувати їх, перекладати рідною мовою.

Для успішного засвоєння програми з іноземної мови (англійської, німецької, французької) вступники на освітній ступінь магістра повинні мати базову вищу освіту в обсязі програми освітнього ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) «бакалавр» та здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками за обраною спеціалізацією та робоче володіння іноземною мовою.

Робоче володіння іноземною мовою означає:

- вміння читати та повністю розуміти іноземні тексти з побутової, країнознавчої, суспільно-політичної, економічної та фахової тематики;
- володіти навичками перекладу вищезазначеної тематики;
- володіти усним монологічним та діалогічним мовленням в межах побутової, суспільно-політичної та загальноекономічної тематики;
- сприймати і розуміти почуте іноземною мовою на слух;
- реферувати та анотувати суспільно-політичну та загальноекономічну літературу рідною та іноземною мовами;
- перекладати тексти з рідної мови іноземною мовою;
- вміти вести бесіду іноземною мовою та переказувати зміст прочитаного.

Програму розроблено на основі програми вступного іспиту з «Іноземної мови» для кандидатів на здобуття ступеня доктора філософії Міністерства внутрішніх справ України, Національної академії внутрішніх справ м. Київ.

III. ВИМОГИ ДО МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сучасні гнучкі моделі організації освітнього процесу і контролю за його перебігом допомагають студентів відчувати особисту значимість, мотивують необхідність навчання загалом і навчання іноземних мов як невід'ємної складової вищої освіти сьогодні зокрема; зумовлюють підвищення статусу та

ролі студента як суб'єкта освітньої діяльності. Увага акцентується на формуванні певних компетенцій студента, що включають загальну обізнаність, досвід, власні здібності, систему цінностей, сформовану у ВНЗ.

Вступне випробування до магістратури з іноземної мови (англійська, німецька, французька) для здобуття ступеня доктора філософії передбачає перевірку:

- рівня сформованості у вступників загальної іншомовної комунікативної компетенції за видами мовленнєвої діяльності (говоріння, читання);
- рівня сформованості у вступників граматичної та лексичної компетенції (переклад речень з використанням відповідних граматичних структур та лексичного мінімуму).

На вступному випробуванні з ІМ кандидат повинен продемонструвати високий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції, необхідної йому в професійній діяльності.

Вступникам необхідно: розуміти тексти як загального характеру, так і ті, що пов'язані зі спеціальністю, а також матеріали з спеціалізованих журналів та Інтернет – джерел, розуміти намір автора письмового тексту і комунікативні наслідки висловлювання, розуміти автентичну академічну та професійну лексику, володіти мовними поняттями і термінами іноземної мови, розпізнавати мовні явища і закономірності, розуміти значення і особливості функціонування мовних одиниць, застосовувати знання з лексики, фразеології, словотвору, морфології, синтаксису, використовувати різноманітні граматичні конструкції.

Складовими мовленнєвої компетентності є рецептивні та продуктивні вміння й навички з читання, говоріння та письма.

Читання

Вступник повинен вміти:

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до визначених завдань, що полягають у розумінні змісту й отриманні різноманітної інформації з оригінального джерела, що прочитане;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно-орієнтованого характеру;
- володіти всіма видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим);
- читати без словника (обсяг матеріалу для одноразового контролю – 2000 друкованих знаків);

Переклад речень з рідної мови іноземною мовою.

– володіти специфікою побудови речення (типи підмета, узгодження підмета з присудком, порядок слів в реченнях, інверсія тощо), мати навички граматичної компетенції;

Говоріння

Монологічне мовлення

За допомогою монологічного мовлення вступник повинен:

- вміти представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти навичками презентації матеріалу;
- вміти робити коротке неспідоготовлене повідомлення на запропоновану тему;

Діалогічне мовлення

В процесі діалогічного мовлення вступник повинен вміти:

- починати бесіду, вести та завершувати її;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпитування, пояснення, висловлення власної думки тощо;
- вміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування.

IV. ВИМОГИ ДО МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж з 2500 слів і словосполучень, включаючи загальноживану і спеціальну лексику, що відповідає обраній спеціалізації. У цей мінімум входить загальноживана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який складається з:

- складних і похідних слів, побудованих з передбачених в мінімумі основ за знайомими словотвірними моделями;
- інтернаціональних слів, які зберігають в іноземній та рідній мові схожість звучання і написання, а також загальність значення;
- ряду співзначних багатозначних слів, які семантизуються в опорі на знання головного значення.

Граматичний мінімум

Граматичний мінімум передбачає:

- уміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення);
- уміння ставити загальні і спеціальні питання, використовуючи для цього структури як особових, так і безособових речень, у тому числі з модальними дієсловами;
- висловлювати спонуку за допомогою спонукального способу;
- формувати і вживати спонукальні та умовні речення.

Для виразу думки в мовленні вступник також повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, безприменникового та применникового виразу граматичних стосунків, використання основи іменника в якості означення, створення ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, форм особових присвійних займенників.

V. ГРАМАТИЧНИЙ МІНІМУМ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. Структура речення в англійській мові у порівнянні зі структурою речення в українській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питань.
2. Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова.
3. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.
4. Активний і пасивний стан. Особливості використання і перекладу пасивного стану. Узгодження часів.
5. Безособові форми дієслова. Дієприкметник, функції та способи перекладу. Інфінітив, функції та способи перекладу. Герундій, функції та способи перекладу.
6. Модальні дієслова та їх еквіваленти.
7. Умовний спосіб.

8. Функції дієслів to be, to have, to do, will, should, would. Функції дієслівних форм із закінченням -ing, -ed.
9. Іменник. Утворення множини. Присвійний відмінок.
10. Артикль.
11. Займенник (загальні відомості). Особові, присвійні, вказівні займенники. Неозначені займенники some, any і заперечний займенник no. Кількісні займенники many, much, few. Неозначено-особовий займенник one. Три функції one. Підсилювальні і зворотні займенники
12. Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.
13. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.
14. Граматичні особливості перекладу (артикль, іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник). Конструкції типу the more, the better, there+by.
15. Синтаксичні особливості перекладу (багатозначність, конверсія, синонімія, неологізми, “фальшиві друзі перекладача”, британський та американський варіанти англійської мови, термін, уживані вирази та службові слова, іншомовні запозичені, аббревіатури, умовні позначення, власні назви, англійська система мір та ваги і т.п.).
17. Жанрові особливості перекладу.
18. Найуживаніші суфікси, префікси англійської мови науково-технічної літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

ГРАМАТИЧНИЙ МІНІМУМ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1. Часові форми дієслова. Дієслова з віддільними та невіддільними префіксами. Дієслівне керування.
2. Пасив. Модальні дієслова з інфінітив пасив. Відмінювання іменників. Прийменники з давальним відмінком. Прийменники із знахідним відмінком.
3. Залежний інфінітив. Інфінітивні групи як члени речення. Множина іменників. Прийменники з давальним відмінком та знахідним відмінками.
4. Дієприкметник. Означення, виражене дієприкметником I і II. Дієприкметник I чи zu як означення.
5. Відокремлені дієприкметникові звороти. Прийменник з родовим відмінком. Результативний пасив.
6. Підрядні речення. Речення з підрядними означальними. Відмінювання відносних займенників.
7. Додаткові підрядні речення. Речення з підрядними причини. Введення логічних зв'язків.
8. Інфінітивні групи. Речення з підрядними мети і способу дії.
9. Речення з підрядними умовними.
10. Розділовий родовий відмінок.
11. Займенникові прислівники.
12. Звороти можливості та повинності. Конструкції haben + zu + інфінітив та sein + zu + інфінітив.
13. Парні сполучники.
14. Конструкція sich lassen + інфінітив. Сполучення знахідного відмінку з інфінітивом.

15. Вказівні займенники у функції заміни іменників.
16. Речення з підрядними часу та мети. Подвійні прийменники та прийменники з підсиленням.
17. Спосіб вираження відношення до висловлювання. Модальні дієслова, складні форми модальних дієслів.
18. Спосіб вираження зв'язку з попереднім та наступним висловлюванням. Кон'юнктив в самостійних реченнях.
19. Кон'юнктив в умовних реченнях. Допустимі речення. Модальні дієслова у значенні речення.
20. Лексичні, граматичні та синтаксичні особливості перекладу науково-технічної літератури.

ГРАМАТИЧНИЙ МІНІМУМ З ФРАНЦУЗКОЇ МОВИ

1. Артиклі. Неозначений артикль, означений артикль. Особливості вживання партитивного артиклю.
2. Іменник. Рід, число іменників.
3. Прикметник. Місце прикметників в реченні. Жіночий рід та множина прикметника. Ступені порівняння прикметників.
4. Дієслово. Зворотні дієслова. Наказовий спосіб дієслова.
5. Прислівник. Творення прислівників за допомогою суфікса *ment*. Ступені порівняння прислівників.
6. Займенник. Неозначені займенники, особові займенники, вказівні займенники.
7. Типи питальних речень.
8. Дієслово. Прості часи дієслова.
9. Дієслово. Складні часи дієслова.
10. Пасивна форма дієслова.
11. Інфінітив. Інфінітив теперішнього і минулого часу.
12. Виділення.
13. Прийменник. Частка.
14. Узгодження часів дійсного способу.
15. Побажальний спосіб дієслів теперішнього та минулого часу. Формотворення та вживання.
16. Речення. Просте речення, складнопідрядне речення.
17. Герундій, дієприкметник теперішнього часу, дієслівний прикметник.
18. Дієприкметник минулого часу. Узгодження дієприкметника минулого часу з іменником.
19. Узгодження часів умовного способу.
20. Пряма і непряма мова. Вживання дієслівних часів в прямій та непрякій мові.
21. Сім'я слів.
22. Просте та складне речення.

VI. СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКА, НІМЕЦЬКА, ФРАНЦУЗЬКА МОВИ)

Вступне випробування проводиться в усній формі. Білет містить три завдання.

Перше завдання: читання, вибіркового переклад, переказ тексту за професійним спрямуванням іноземної мови. Обсяг запропонованого для перекладу текстового уривку – 1000-1500 друкованих знаків.

Об'єкт контролю: рівень засвоєння теоретичних та практичних знань, розуміння прочитаного, вміння аналізувати текст, аудіювання (розуміння питань екзаменатора, відповіді на них), монологічне та діалогічне мовлення вступника.

Форма контролю: усно перевіряється розуміння тексту і техніка читання.

Друге завдання: переклад речень, що має на меті перевірку і оцінку рівня сформованості граматичної компетенції вступників. Переклад п'яти речень з рідної на іноземну мову з використанням зазначених програмою граматичних структур, які охоплюють набуті навички і вміння з граматики, лексики та письма на рівні бакалавр.

Об'єкт контролю: рівень сформованості граматичної компетенції.

Форма контролю: письмовий переклад зазначених речень у листку відповіді.

Третє завдання: бесіда іноземною мовою із зазначеної в білеті теми за професійним спрямуванням.

У додатку А подано орієнтовану тематику для проведення усної співбесіди.

Об'єкт контролю: рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції вступників.

Форма контролю: монологічне мовлення та індивідуальна усна співбесіда з перевіркою правильності оформлення думки, мовленнєвої реакції, характеру паузації і ситуативності висловлювань.

Час виконання – 60 хвилин.

VII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання відповідей вступників (англійська, німецька, французька мови)

Шкала оцінювання від 140 до 200 балів.

1. Читання, вибіркового переклад і переказ тексту за професійним спрямуванням.

Оцінюється здатність вступників розуміти сутність тексту, уміти визначити головну думку тексту, виокремити конкретну інформацію, уміння вести діалог за змістом прочитаного тексту.

Максимальна кількість балів за цей вид завдання – 60.

2. Оцінювання перекладу речень

Оцінюється з урахуванням правильного вибору мовних одиниць, що відповідають певному контексту і нормам сучасної літературної мови, правильність використання граматичних структур, наявність знань синтаксичної організації іноземної мови, точність перекладу (правопис та граматичні помилки), використання відповідної лексики.

Максимальна кількість балів за цей вид завдання – 60.

3. Оцінювання говоріння (бесіди)

Оцінюється мовленнєва поведінка вступників: що і як сказано, відповідність та чіткість інформації, точність та доречність використання мовних засобів, логічна послідовність, здатність продукувати розбірливі висловлювання, брати активну участь у бесіді, обмін репліками та ідтримування інтеракції.

Максимальна кількість балів за цей вид завдання – 80.

Система підсумкового оцінювання знань на магістерському іспиті Розрахунок рейтингових балів за видами контролю

№ п/п	Вид мовленнєвої діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Читання тексту, вибіркового переклад та переказ тексту іноземною мовою.	60
2	Переклад речень з рідної на іноземну мову.	60
3	Бесіда іноземною мовою за професійним спрямуванням.	80
4	Загальна кількість балів.	200

Оцінка відмінно (184-200 балів):

– при виконанні завдань допускається не більше 4 помилок.

Оцінка добре (140-183 бали):

– при виконанні завдань допускається не більше 9 помилок.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Англійська мова

1. Murphy R., English Grammar in Use for Elementary Students, 3rd edition. - Cambridge University Press, 2007. - 319 p.
2. Murphy R., English Grammar in Use for Intermediate Students, 2nd edition. - Cambridge University Press, 2006. - 350 p.
3. Murphy R., English Grammar in Use for Advanced Students, 2nd edition. - Cambridge University Press, 2005. - 340 p.
4. Making a New Start. Verkhovtsova O.M. Методично-навчальний посібник з курсу ділової англійської мови для студентів економіки та менеджменту. Вінниця 2001.
5. Longman Business English. Strutt R. Longman 1995.
6. English Grammar in Use. Murphy R. Cambridge University Press 1994.
7. Language Reference for Business English. Nick Brieger, J. Comfort 1992.
8. Technical Writing and Professional Communication For Nonnative Speakers of English. N. Huckin, Leslie A. Olsen. Copyright 1991 by Mc Graw- Hill, Inc.
- 9.

Німецька мова

1. Бориско Н.Ф. Самоучитель немецкого языка. Deutsch ohne Probleme. – К.: Логос; М.: Рольф, 2006.
2. Гончарова Т.В., Ференц Н.Р. Навчальний посібник з німецької мови для студентів факультету соціального управління. – К.: Академія праці і соціальних відносин, 2001.
3. Гончарова Т.В., Ференц Н.Р. Навчальний посібник з німецької мови для студентів юридичного факультету. – К.: Академія праці і соціальних відносин, 2000.
4. Ференц Н.Р., Гончарова Т.В. Навчальний посібник з німецької мови для студентів I курсу неспеціальних факультетів. – К.: Академія праці і соціальних відносин, 2000.
5. Ulrich, Häussermann, Georg Dietrich und andere. Sprachkurs Deutsch 3. – Март, 1997.

Французька мова

1. Berthet A. Alter ego: méthode de français B2 / A. Berthet et d'autres. – Paris: Hachette, 2012. – 224 p.
2. Brillant C. Le nouvel édito B2 / C. Brillant, Bazou V. et d'autres. – Paris: Didier, 2012. – 222 p.
3. Glaud L. Grammaire essentielle du français / L. Glaud et d'autres. – Paris: Didier, 2015. – 287 p.
4. Baptiste A. Réussir le DELF B1 / A. Baptiste, R. Marty. – Paris: Didier, 2010. – 196 p.
5. Baptiste A. Réussir le DELF B2 / A. Baptiste, R. Marty. – Paris: Didier, 2010. – 191 p.
6. Костюк О. Л. Français. Niveau intermédiaire / О. Л. Костюк. – Київ: Ірпінь, 2002. – 224 с.

VIII. Додаток А

Зразки тем для бесіди англійською мовою

1. Bill of Rights
2. The Constitution of Ukraine
3. The Notary
4. The Judicial System in Ukraine
5. Administrative Law
6. The Executive Power in Ukraine
7. Local Government in Ukraine
8. Ukrainian Customs Law
9. Independence of judges, their status and role in judicial proceedings
10. The Parliament of Ukraine and its Functions
11. Political Parties and the Electoral System in Ukraine
12. The Legislative Power in Great Britain
13. Great Britain: The Legal System of England and Wales
14. The USA Court System
15. Defence Lawyer in Ukraine
16. Contract Law
17. Functions of Lawyers in Different Countries
18. The Political and State System of the USA
19. Constitutional Law
20. Advantages and disadvantages of Legislative Power in Ukraine
21. Ministry of the Interior
22. The State Structure of the USA
23. International Law
24. Constitutional Law
25. Interpol, its Functions and Aims
26. Crimes and Punishment
27. Human Rights
28. Classification of Crimes
29. Legal Professions in English Speaking Countries
30. Employment Law

Зразки тем для бесіди німецькою мовою

1. Bildungssystem der Ukraine
2. Die Rolle des Internets in der modernen Gesellschaft
3. Meine Zukunftspläne
4. Von mir und meiner Familie. 13
5. Mein Arbeits-; und Ruhetag.
6. Die Organisation der Rechtspflege
7. Die Rechtsprechung
8. Die Gerichte
9. Leben in der Stadt. Stadtverkehr

10. Die Kleidung und Einkäufe. Im Warenhaus
11. Zukunftspläne. Berufsauswahl
12. Das Buch in unserem Leben.
13. Das Sozialrecht
14. Die Kleidung und Einkäufe. Im Warenhaus
15. Reisen bildet (Im Reisebüro, im Hotel)
16. Mein Studium an der Universität (Geschichte der Universität, Studentenleben, Studium und Prüfungen)
17. Freizeit und Unterhaltung (Theater, Kino, Musik, Museum)
18. Feste und Feiertage (Feste in der Ukraine, Feste in Deutschland, Private Partys)
19. Gesundheit ist nicht alles, aber ohne Gesundheit ist alles nichts. (In der Poliklinik, im Krankenhaus, Krankheiten, Körperpflege)
20. Der Bundesgrenzschutz
21. Das Beamtenrecht
22. Die Sprache als das wichtigste Verständigungsmittel der Menschen (die Rolle der deutschen Sprache, Goethe-Institut). Geschichte und Entwicklung der europäischen Sprachen (die ukrainische Sprache als Staatssprache)
23. Die Hochschulen in Deutschland
24. Ein Arbeitstag meines Freundes
25. Die Verfassungen der Ukraine
26. Der Bundestag
27. Der Gesellschafts- und Staatsaufbau Österreichs
28. Jugend und Polizei
29. Innere Sicherheit
30. Das Sicherheits- und Polizeirecht

Зразки тем для бесіди французькою мовою

1. Instruction juridique supérieur
2. Système judiciaire de l'Ukraine
3. Système judiciaire de la France
4. Juge d'instruction
5. Parquet
6. Barreau
7. Notariat
8. Système du droit en France
9. Droit de l'Union européenne
10. Le rôle des langues étrangères dans la société moderne.
11. Les institutions du pouvoir en France
12. France: constitution et administration
13. Les personnages historiques
14. L'organisation du système judiciaire française

15. La punition
16. Le système de justice au Canada
17. Les constitutions de la France
18. La sécurité sociale en Ukraine
19. Parlez des droits humains.
20. Êtes-vous prudent sur les réseaux sociaux? Les jeunes sont-ils attentifs à la protection de leur vie privée?
21. Êtes-vous cyberdépendant? Avez-vous changé de comportement avec l'arrivée des nouvelles technologies?
22. Comparez le système d'enseignement supérieur dans les pays francophones et en Ukraine
23. Donnez des conseils pour vivre mieux et plus longtemps.
24. Comment peut-on obtenir la nationalité française? Comment est-ce qu'on devient citoyen de votre pays?
25. De quelle manière vous tenez-vous au courant de l'actualité? A quels médias faites-vous le plus confiance?
26. Que pensez-vous du rôle de la famille dans la société?
27. Juridiction et arbitrage
28. Réclamation et sanctions
29. Êtes-vous fait pour le télétravail? Quels sont des avantages et des inconvénients du télétravail pour l'employé(e) et l'employeur.
30. Quel métier rêvez-vous d'exercer? Comment se passe le processus d'embauche dans votre pays?

Англійська мова

Мовний інвентар (лексика і граматики) не є окремим об'єктом контролю, а перевіряється у комунікативному контексті. Зміст тестових завдань подається на автентичних зразках нормативного мовлення, прийнятого у країнах, мова яких вивчається, та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначених у чинних типових освітніх програмах

The article	Using	Examples
<p><i>The Indefinite Article</i> Неозначений артикль <i>a/an</i> an [before words beginning with a vowel (голосний звук)].</p>	<p>A/an is used with countable nouns in the singular (вживається з обчислюваними іменниками в однині).</p> <ul style="list-style-type: none"> - When a person or thing is mentioned for the first time (коли особа чи предмет згадуються вперше). - When we name an object referring it to a class of objects having this name (коли ми називаємо предмет, який належить до класу предметів, що мають таке ім'я). 	<p>For lunch I had a sandwich.</p> <p>My mother is a lawyer.</p> <p>Lviv is a nice city.</p>
<p>The Definite Article Означений артикль the the [ð] - before consonants; the [ði] - before vowels</p>	<p><i>The is used with nouns both in the singular and in the plural (вживається з іменниками в однині і в множині).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - With a noun if it is clear from the situation or from the context what object or person is meant (якщо зрозуміло з ситуації чи контексту про який предмет / особу іде мова). - We also say the doctor (our own doctor), the dentist (our own dentist). <p>With nouns denoting things or persons unique or the whole class (з</p>	<p>Tom sat down on the chair nearest the door.</p> <p>He is the doctor who treats our family.</p>

	<p>іменниками, що позначають предмети чи особи, єдині в своєму роді, або весь клас у цілому).</p> <p>- With nouns denoting geographic names of oceans, seas, mountains, groups of islands, names of theatres, cinemas, museums... (з іменниками, що позначають географічні назви океанів, морів, гір, груп островів, назви театрів, кінотеатрів, музеїв ...).</p>	<p>She goes to the dentist twice a year.</p> <p>The earth goes round the sun.</p> <p>She is the most intelligent student in our group.</p> <p>The Atlantic Ocean, the English Channel, the National Gallery.</p>
--	--	---

The Article

<p>No article (без артикля)</p>	<p>No article is used: (Артикль не вживається)</p>	<p><i>Examples</i></p>
--	---	------------------------

	<p>- With names of persons and animals, countries, villages, streets... (з іменами осіб, тварин, країн, сіл, вулиць ...).</p> <p>But:</p> <p>1). the Browns – to denote the whole family (для позначення всієї сім'ї;</p> <p>2). the United States of America, the United Kingdom – because they are modified by a limiting attribute (бо вони вживаються з обмежувальним означенням).</p> <p>- With nouns preceded by possessive, demonstrative, interrogative pronouns or such pronouns: some, any, no, each, every and cardinal numerals (якщо перед іменниками стоять присвійні, вказівні, питальні займенники, займенники: <u>some, any, no, each, every</u> чи порядкові числівники) .</p> <p>With names of materials used in a general sense (з назвами речовин в загальному сенсі).</p>	<p>Judy, Edward Jenner, Europe, Lviv.</p> <p><u>My brother</u> is a student.</p> <p><u>What countries</u> did you visit last year?</p> <p>The doctor has examined <u>five (some) patients</u>.</p> <p><u>Water</u> is colourless.</p>
--	---	---

THE NOUN

The Plural of countable nouns

The endings in the singular (закінчення іменників в однині)	Changes in the plural (зміни у множині)	Examples (прикладі)

<p>The general rule: vowels, voiced consonants and some voiceless consonants (k, p, t, f)</p> <p>(Загальне правило: голосні, дзвінки приголосні та деякі глухі приголосні)</p>	<p>+ <u>s</u></p>	<p>a rose – roses</p> <p>a fact – facts</p> <p>an arm – arms</p> <p>a day - days</p>
<p>-s, -ss, -x, -sh, -ch</p>	<p>+ <u>es</u></p>	<p>a pass – passes</p> <p>a lunch – lunches</p> <p>a wish – wishes</p>
<p>-y, preceded by a consonant (перед яким стоїть приголосна)</p>	<p>y → i + <u>es</u></p>	<p>a baby – babies</p> <p>a duty - duties</p>
<p>-o, preceded by a consonant (перед яким стоїть приголосна), except of nouns:</p> <p>a piano – pianos</p> <p>a photo – photos</p>	<p>+ <u>es</u></p>	<p>a hero – heroes</p> <p>a potato - potatoes</p>
<p>-f, -fe of some nouns</p>	<p>f → v + <u>es</u></p>	<p>a wife – wives</p> <p>a leaf – leaves</p> <p>a shelf – shelves</p> <p>a calf – calves</p>

		a half – hal <u>ves</u> a knife – kni <u>ves</u> a life – liv <u>es</u> a wolf – wolv <u>es</u>
--	--	--

<u><i>Some exceptions to remember:</i></u>	<u><i>Latin and Greek loan words:</i></u>
a man - men a woman – women a child – children a foot – feet a tooth - teeth	a datum – data a phenomenon – phenomena a crisis – crises a basis – bases an axis – axes

The Possessive Case
Присвійний відмінок

After a noun in singular (після іменника в однині) <i>After a noun in plural</i> (після іменника в множині)	's (apostrophe and s)	a nurse's instruments Mary's job
	' (apostrophe)	the students' lessons the patients' treatment

THE PRONOUN
Personal and Possessive Pronouns

Personal Pronouns Особові займенники		Possessive Pronouns Присвійні займенники	
<u>Nominative Case</u> Називний відмінок	<u>Objective Case</u> Об'єктний відмінок	<u>with noun</u> з іменником	<u>without a noun</u> без іменника
I - я	me - мене, мені	my	mine - мій, моя, моє, мої
he - він	him - його, йому	his	his - його (чол. рід)
she - вона	her - її, їй	her	hers - її
it - воно (він, вона)	it - його, йому; її, їй	its	its - його(чол.,сер. роди), її
we - ми	us - нас, нам	our	ours - наш, -а, -е, -і
you - ви, ти	you - вас, вам; тебе, тобі	your	yours - ваш, -а, -е, -і; твій, твоя, -є, -ї
they - вони	them - їх, їм	their	theirs - їхній, їхня, їхнє, їхні

Indefinite and Negative Pronouns

Pronoun	Using	Examples

Indefinite

Some

- in **affirmative** sentences
(у стверджувальних реченнях)
- in **special** questions
(у спеціальних запитаннях)
- in **interrogative** sentences when **offering** or **asking** for something (у питаннях, що виражають пропозицію чи прохання)

He drinks some milk for breakfast.
She stayed in bed for some days.

What were some students asked about?

Would you like to visit some English cities?

Can I have some water?

Pronoun

Using

Examples

Indefinite

Any

- in **general** questions
(у загальних запитаннях)
- in **negative** sentences

Have you got any relative abroad?

I have not got any books by this

	<p>(у заперечних реченнях)</p> <p>- in affirmative sentences with the meaning “no matter who or which, every”</p> <p>(у стверджувальних реченнях зі значенням: “будь-який, будь-хто, будь-що”</p>	<p>author.</p> <p>You can buy these drops at any chemist’s (drug store).</p>
Negative		
No	<p>It is the equivalent of not ... any</p> <p>(no= not...any)</p>	<p>There is no meat in the fridge.</p>

Derivatives:

Somebody (someone) – хтось, хто-небудь.

Something – щось.

Anybody (anyone), anything – **they are used in questions and negatives with the same meanings as in the above (вони вживаються у питаннях та запереченнях з тим самим значенням, що мають займенники, подані нижче).** Anybody (anyone)- хто-небудь, anything- що-небудь.

Nobody (no one) – not anybody (not anyone)- ніхто, нікого.

Nothing – not anything- ніщо.

PRONOUNS

Quantitative Pronouns	Meaning	Examples
<p>many + Countable nouns in the plural (обчислювані іменники у множині)</p> <p>many = a lot of</p>	<p><i>Great quantity</i> <i>/amount/</i> <i>(велика кількість)</i></p>	<p>They haven't got many new records.</p> <p>There is a lot of noise.</p>
<p>much + Uncountable nouns in the singular (необчислювані іменники в однині)</p> <p>much = a lot of</p>	<p><i>Great quantity</i> <i>/amount/</i> <i>(велика кількість)</i></p>	<p>It won't take much time to translate the letter.</p> <p>Children must eat a lot of fruit.</p>
<p>few + countable nouns in the plural (обчислювані іменники у множині)</p>	<p><i>Quantitative insufficiency</i> <i>(недостатня кількість)</i></p>	<p>Today there are few cases of infectious diseases</p>

<p>little + uncountable nouns in the singular (необчислювані іменники в однині)</p>	<p><i>Quantitative insufficiency</i> (недостатня кількість)</p>	<p>She has little money.</p>
<p>a few + Countable nouns in the plural (обчислювані іменники у множині)</p>	<p><i>Some, small amount</i> (певна, невелика достатня кількість)</p>	<p>I read a few books.</p>
<p>a little + Uncountable nouns in the singular (необчислювані іменники в однині)</p>	<p><i>Some, small amount</i> (певна, невелика достатня кількість)</p>	<p>We drank a little tea</p>

THE ADJECTIVE

Qualitative adjectives have the comparative and the superlative degrees

<p>Forms Форми</p>	<p>Comparative Вищий ступінь</p>	<p>Superlative Найвищий ступінь</p>	<p>Examples Приклади</p>
<p><u><i>Synthetic forms:</i></u> All one-syllable</p>	<p>Adjective +er y→i+er</p>	<p>Adjective +est y→i+est</p>	<p>Young-younger- youngest</p>

<p>adjectives or two syllables ending in -y,-er,-le,-ow and those having the stress on the second syllable (всі односкладові прикметники або двоскладові, що зекінчуються на -y,-er,-le,-ow, або ті двоскладові, що мають наголос на другому складі)</p>			<p>Easy-easier-easiest</p> <p>Hot-hotter-hottest</p> <p>Clever-cleverer-cleverest</p> <p>Polite-politer-politest</p>
<p><u>Analytical forms:</u></p> <p>Other two- syllable adjectives and more syllable ones (інші двоскладові та багатоскладові прикметники)</p>	<p>More + adjective</p>	<p>Most + adjective</p>	<p>Pleasant- <u>more</u> pleasant- <u>most</u> pleasant</p> <p>Expensive- <u>more</u> expensive- <u>most</u> expensive</p>
<p><u>Irregular comparative forms:</u></p>			<p>Good-better-best</p> <p>Bad-worse-worst</p> <p>Much/many-more-most</p> <p>Little-less-least</p>

SIMPLE TENSES
The Present Simple Tense

GRAMMAR EXPLANATION

Positive Form

	to be	to have	other verbs	
I	am/'m	have/'ve	go	work
He / she / it	is/'s	has/'s	goes	works
we / you / they	are/'re	have/'ve	go	work

to be

Negative and Interrogative Forms

I am not ('m not)	Am I ..?
he / she / it is not (isn't)	Is he / she / it ..?
we /you /they are not (aren't)	Are we / you / they ..?

to have

Negative Form

I	have not (haven't)	have not (haven't) got	do not (don't) have
he / she / it	has not (hasn't)	has not (hasn't) got	does not (doesn't) have
we / you / they	have not (haven't)	have not (haven't) got	do not (don't) have

Interrogative Form

Have I (got) ?	Do I have ?
Has he / she / it (got) ?	Does he / she / it have ?
Have we / you / they (got) ?	Do we / you / they have ?

other verbs

Negative Form	Interrogative Form
I do not (don't) go / work	Do I go / work ..?
He / she / it does not (doesn't) go / work	Does he / she / it go / work ..?
We / you / they do not (don't) go / work	Do we / you / they go / work ..?

The Present Indefinite Tense is used to say that something happens all the time or repeatedly, or that something is true in general:

The Present Indefinite Tense вживається для вираження постійної або повторюваної дії; чогось, що є правдивим взагалі:

- She likes to study Law.
- We often meet them here.
- He doesn't go by car every day.
- Salary, security and status are important to most people.

The Past Simple Tense

Positive Form

	to be	to have	other verbs
--	--------------	----------------	--------------------

I	was	had	asked / gave
he / she / it	was	had	asked / gave
we / you / they	were	had	asked / gave

to be

Negative and Interrogative Forms

I was not (wasn't)	Was I ..?
He / she / it was not (wasn't)	Was he / she / it ..?
We / you / they were not (weren't)	Were we / you / they ..?

to have

Negative and Interrogative Forms

I had not (hadn't)	I did not (didn't) have	Did I ask .? / give ..?
He / she / it had not (hadn't)	He / she / it did not (didn't) have	Did he / she ask ..? / give ..?
We / you / they had not (hadn't)	We / you / they did not (didn't) have	Did we / you / they ask ..? / give ..?

other verbs

Negative and Interrogative Forms

I did not (didn't) ask / give	Did I ask ..? / give ..?
He / she / it did not (didn't) ask / give	Did he / she / it ask ..? / give ..?

We / you / they did not (didn't) ask / give	Did we / you / they ask ..? / give ..?
---	--

The Past Simple Tense is used to express a single, permanent or recurrent action in the past, a succession of past actions:

The Past Simple Tense вживається для вираження одноразової, постійної чи повторюваної дії в минулому:

- He wrote the summary last week.
- She took care of the child.
- He visited us every year.
- He woke up, washed and dressed himself then had breakfast and left the house.

The Future Indefinite Tense

GRAMMAR EXPLANATION

Positive Form

	to be	to have	other verbs
I / we	<u>will</u> / shall ('ll) be	<u>will</u> / shall ('ll) have	<u>will</u> / shall ('ll) speak / do
he / she / it	will ('ll) be	will ('ll) have	will ('ll) speak / do
you / they	will ('ll) be	will ('ll) have	will ('ll) speak / do

Negative Form

	to be	to have	other verbs
I / we	<u>will</u> / shall not (shan't) be	<u>will</u> / shall not (shan't) have	<u>will</u> / shall not (won't / shan't) speak / do
He / she / it	will not (won't) be	will not (won't) have	will not (won't) speak / do
You / they	will not (won't) be	will not (won't) have	will not (won't) speak / do

Note! We can use **shall** or **will** with **I** and **we**, **shall** is required in the first person singular and plural for offers, suggestions.

Зверніть увагу! Ми можемо вживати **shall** або **will** з **I** та **we**, **shall** потрібно вживати з першою особою однини та множини для вираження пропозицій, порад.

Interrogative form

Shall / Will	I / we	be / have / speak / do ..?
Will	He / she / it / you / they	be / have / speak / do ..?

The Future Indefinite Tense is used to express a single, permanent or recurrent action in the future:

The Future Indefinite Tense вживається для вираження одноразової, постійної чи повторюваної дії в майбутньому:

- She will clean the tray.
- We will work with her at our university.
- How many times a week will you learn the second foreign language?
- I hope I'll get a well-paid job

CONTINUOUS TENSES

The Present Continuous Tense

GRAMMAR EXPLANATION

AM / IS / ARE + Present Participle (verb + -ing)

In the interrogative form the auxiliary verb **AM / IS / ARE** is placed before the subject. In the negative form the particle **not** is used after **AM / IS / ARE**.

У запитаннях допоміжне дієслово **AM / IS / ARE** ставиться перед підметом. У запереченнях часточка **not** вживається після **AM / IS / ARE**.

Using	Examples
<p>- when something is happening at /around the time of speaking (коли щось відбувається в момент або навколо моменту мовлення).</p> <p>- when we talk about a changing situation (коли ми говоримо про ситуацію, що змінюється).</p> <p>- to express a planned future action (для вираження запланованої майбутньої дії).</p>	<p>The nurse is giving medicine to the patients at the moment.</p> <p>Children are always changing.</p> <p>We are going to spend the summer holidays in</p>

	the south of Canada.
--	----------------------

The Past Continuous Tense

GRAMMAR EXPLANATION

WAS/WERE + Present Participle (verb + -ing)

In the interrogative form the auxiliary verb **WAS / WERE** is placed before the subject. In the negative form the particle **not** is used after **WAS / WERE**.

У запитаннях допоміжне дієслово **WAS / WERE** ставиться перед підметом. У запереченнях часточка **not** вживається після **WAS / WERE**.

Using	<i>Examples</i>
<p>- to express an action going on at a definite moment or period of time in the past (для вираження дії, що тривала у певний момент чи у визначений проміжок часу в минулому).</p> <p>- to show that someone was in the middle of doing something at a certain time (щоб показати, що хтось знаходився посередині виконання дії у певний час).</p>	<p>She was learning English at 5.</p> <p>The interns were helping him from 9 till 12.</p> <p>He was running when I saw him.</p>

The Future Continuous Tense

GRAMMAR EXPLANATION

The Future Continuous Tense

WILL / SHALL BE (=’LL BE) + Present Participle

VERB + -ING

In the interrogative form the auxiliary verb **SHALL** or **WILL** is placed before the subject . In the negative form the particle **not** is used after **SHALL** or **WILL**.

У запитаннях допоміжне дієслово **SHALL** or **WILL** ставиться перед підметом. У запереченнях часточка **not** вживається після **SHALL** or **WILL**.

WILL NOT = WON’T

SHALL NOT = SHAN’T

Using	Examples
to express an action going on at a definite moment or during a definite period of time in the future (для вираження дії, що буде тривати в певний період часу в майбутньому).	I shall be filling the case histories. The nurse will not be giving injections from 5 till 7 in the afternoon.

PERFECT TENSES

The Present Perfect Tense GRAMMAR EXPLANATION

have / has + Past Participle

regular verbs: verb+ **ed**

irregular verbs: the third column of the table

I have ('ve) worked (taken)	I have not (haven't) worked (taken)	Have I worked (taken)..?
He/ she/ it has ('s) worked (taken)	He/ she/ it has not (hasn't) worked (taken)	Has he/ she/ it worked (taken) ..?
We/ you/ they have ('ve) worked (taken)	We/ you/ they have not (haven't) worked (taken)	Have we/ you/ they worked (taken)?

<i>Using</i>	<i>Examples</i>
to express an action which took place before the present moment when the speaker's aim is to emphasize the present result of this action	She looks great. She has lost weight.
when we talk about a period of time that continues up to the present or with the phrases: today (сьогодні), this week (цього тижня), this year (цього року)	I haven't seen George <i>recently</i> . Have you? (Yes, I have / No, I haven't). He hasn't read this book <i>today</i> .
with such words: yet (ще, вже), not yet (ще не), up to now/ present (до цього часу), lately (нещодавно), recently (останнім часом), so far (до цього часу), since (відтоді)	Has it stopped raining <i>yet</i> ? Everything is going fine. We haven't had any problems <i>so far</i> .

The Past Perfect Tense GRAMMAR EXPLANATION

had + Past Participle

I had ('d) asked (been)	I had not (hadn't) asked (been)	Had I asked (been)..?
He/ she/ it had ('d) asked (been)	We/ you/ they had not (hadn't) asked (been)	Had he/ she/ it asked (been) ..?
We/ you/ they had ('d) asked (been)	We/ you/ they had not (hadn't) asked (been)	Had we/ you/ they asked (been)..?

Using	Examples
To express an action which took place before another past action or before a definite moment in the past indicated by such expressions, as: by 5 o'clock (до 5 години), by that time (до того часу), when you came (коли ти прийшов)...	Tom told us that he had taken those tablets for headache. She had written the summary by Saturday.

The Future Perfect Tense GRAMMAR EXPLANATION shall / will have + Past Participle

<i>Affirmative form</i>	I/ we shall('ll) he/ she/ it/ you/ they will('ll)	have worked (written)
-------------------------	--	------------------------------

<i>Negative form</i>	I/ we shall not (shan't) he/ she/ it/ you/ they will not (won't)	have worked (written)
<i>Interrogative form</i>	Shall I/ we/ Will he/ she/ it/ you/ they	have worked (written) ..?

<i>Using</i>	<i>Examples</i>
to express an action complicated before a definite future moment or before the beginning of another future action.	He will (He'll) have passed his exams <i>by July.</i> She will not (won't) have done her homework <i>before you come.</i>

THE PASSIVE VOICE GRAMMAR EXPLANATION

Study the table:

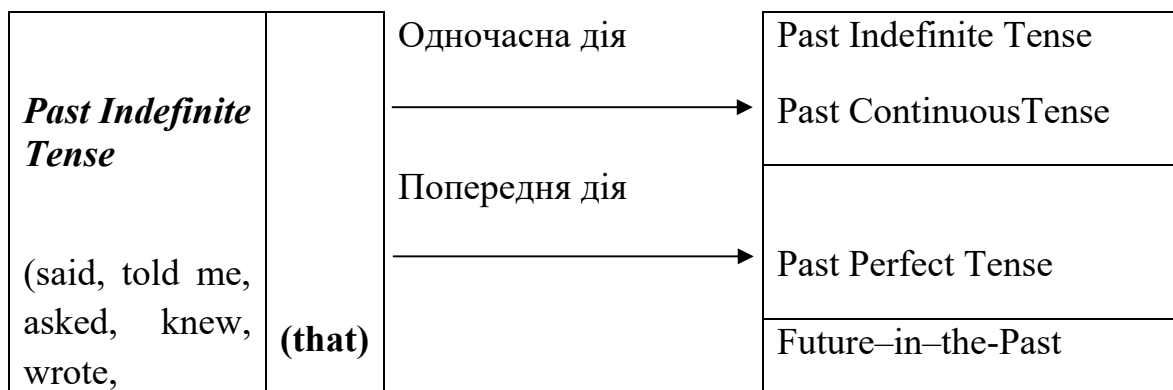
Tense	Present	Past	Future	
Indefinite (Simple)	am is are	was were	will be shall be	+ Past Participle
Continuous	am being is being are being	was being were being		
Perfect	has been have been	had been	will have been shall have been	

SEQUENCE OF TENSES УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ

The Sequence of Tenses is a dependence the tense of the verb in a subordinate clause on that of the principal clause, if the verb of the principal clause expresses a past action.

Principal clause

Objective clause

thought)		Наступна дія →	should would	+ Indefinite Infinitive (without – to)
----------	--	----------------	-----------------	--

Study the example:

Principal clause	Conjunction	Objective clause
She said	that	she worked as a lawyer.
		she was working at her English pronunciation.
		she had worked as a lawyer.
		she would work as a lawyer.

DIRECT AND INDIRECT (REPORTED) SPEECH ПРЯМА ТА НЕПРЯМА МОВА

When changing a declarative sentence **from direct into indirect** speech it becomes an object clause with the conjunction **that** which is often omitted. **Personal and Possessive Pronouns** *can be shifted according to sense*. There is no inversion in indirect questions. The Imperative Mood is replaced by the infinitive and the verb **to say** is replaced by **to ask, to tell, to order** in indirect speech.

Direct speech	Indirect speech
The reporting verb denotes a past action	The sequence of tense is used
<i>Tenses and their changes</i>	
Present Indefinite Tense	Past Indefinite Tense
Present Continuous Tense	Past Continuous Tense

Present Perfect Tense	Past Perfect Tense
Past Indefinite Tense	Past Perfect Tense
Past Continuous Tense	Past Perfect Continuous Tense
Future Indefinite Tense	Future Indefinite -in- the Past Tense
Future Continuous Tense	Future Continuous -in- the Past Tense
Future Perfect Tense	Future Perfect- in- the Past Tense
Demonstrative Pronouns, some adverbial modifiers and their changes	
This / These	That / Those
Now	Then
Here	That day
Today	The day
Yesterday	The day before
Tomorrow	The next day
The day after tomorrow	Two days later
Ago	Before
Next	The next
<i>Modal verbs and their changes</i>	
Can	Could
May	Might
Must	had to

Study these examples. Translate.

1. Helen said, “I am feeling sick”. – Helen said that she was feeling sick.
2. Ted said, “The judge passed a verdict”. – Ted said the judge had passed a verdict.
3. Mary said to him, “I will drink some orange juice for breakfast tomorrow”. – Mary told him she would drink some orange juice for breakfast the next day.

MODAL VERBS

Can / could (to be able to do smth.)

The negative is **can't (can not), couldn't (could not)**

Can/ could + infinitive (without the particle - to) is used:

Can/ could + інфінітив (без частки – to) вживається:

to say that something is **possible** or that someone has the **ability (physical or mental)** to do something (щоб сказати, що щось є можливим, чи хтось має здатність(фізичну або розумову) зробити щось).

She can speak English fluently.

This student couldn't translate it.

He will be able to pass the exam successfully.

to request permission to do something or **to request something** (щоб спитати дозвіл зробити щось, попросити щось).

Can I make appointment on Wednesday?

Can I have a cup of coffee, please?

Can we use dictionaries?

May / might (to be allowed to do smth.)

May is used:

to ask permission to do something (просити дозволу зробити щось)

May I come in / smoke?

May we borrow books from the college library?

may/might is used to denote **possibility** (для вираження можливості).

She may/ might be in hospital now.

They may/ might be married.

to denote **doubt, incredulity** in questions and negative sentences (для вираження **сумніву, невіри** у питаннях та заперечних реченнях).

She cannot be 20.

Can she be 20?

Must (to have to do smth.)

1) **Must / have to is used to denote obligation, duty, necessity, advice or recommendation.**

Must / have to вживається для вираження **обов'язку, необхідності, поради чи рекомендації**.

You must have a passport to visit foreign countries.

She felt unwell. She had to go to see the therapist.

You must feed your baby in due time.

2) We also use **must** to say we are sure that something is true.

Ми також вживаємо **must** для вираження **впевненості**, що щось є правдою.

They must be studying now.

3) **must not** is used to denote **prohibition**.

must not вживається для вираження **заборони**.

You must not take these books without asking her.

ADVERBIAL CLAUSES OF PLACE, TIME AND CONDITION

Conjunctions and conjunctive words:

place (міця)	time (часу)	condition (умови)
<p><u>where</u>- де, куди;</p> <p><u>whereve</u>- де б не, куди б не.</p>	<p><u>when</u>- коли; <u>while</u>- у той час як; <u>as</u>- коли; <u>as soon as</u>- як тільки; <u>till, until</u>- поки; <u>after</u>- після того як; <u>before</u>- перед тим; <u>since</u>- з тих пір.</p>	<p><u>if</u> / <u>whether</u>- якщо; <u>unless</u> – якщо тільки; <u>provided (that)</u> / <u>providing (that)</u> - при умові що, якщо тільки.</p>
<p>In the adverbial clauses of time and condition Present Tenses are used to express a future action.</p> <p>У підрядних реченнях часу та умови вживається теперішній час для вираження майбутньої дії.</p>		

Subordinate clause		Principal clause
<p><i>If (real condition)</i> When, While, ...</p>	<p>A Present Indefinite Tense</p>	<p>B Future Indefinite Tense</p> <p>B shall / will + Indefinite Infinitive (without to)</p>
<p>If she passes her entrance examinations successfully ,</p>		<p>she will be a first-year student.</p>
<p>Якщо вона здасть успішно свої вступні іспити,</p>		<p>вона буде студенткою першого курсу.</p>

A, B – subjects in this scheme.

CONDITIONAL MOOD

CONDITIONAL SENTENCES OF UNREAL CONDITION.

Unlikely situation
Future / Present Action

Adverbial clause (Підрядне речення)	Principal clause (Головне речення)
If A Present Subjunctive II	B Present Conditional Mood
If A ~ Past Indefinite (from the verb to be- were is used with all persons)	B should / <u>would</u> + Indefinite Infinitive (without <u>to</u>)
If she worked as a lawyer	she would be very happy.

Past Action

Adverbial clause	Principal clause
If A Past subjunctive II	B Past Conditional Mood
If A ~ Past Perfect (had + Past Participle)	B should / <u>would</u> + Perfect Infinitive (have + Past participle)
If he had gone to the library	he would have collected much information for the article.

A, B – subjects in this scheme.

THE IMPERATIVE MOOD

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ

The affirmative form (Стверджувальна форма)	The negative form (Заперечна форма)
Infinitive (without <u>to</u>)	Do not / don't + Infinitive (without <u>to</u>)
Learn foreign languages.	Do not learn this text by heart.
Учіть іноземні мови.	Не учіть цей текст напам'ять.

Let / Don't let + (me, him, her, my friend, us, them) + Infinitive (without to)
It is used as an equivalent of the Imperative Mood.
Let her help him. – Нехай вона допоможе йому. Let us listen to the dialogue. - Давайте послухаємо діалог.

THE INFINITIVE

Forms of the Infinitive	Active	Passive
Indefinite	to ask / to take	to be asked / to be taken
Continuous	to be asking / to be taking	
Perfect	to have asked / to have taken	to have been asked /
Perfect Continuous	to have been asking /	

The Infinitive

Forms of the Infinitive	Examples:
Indefinite	You should <u>see</u> a doctor. We don't want <u>to be asked</u> .
Continuous	She may <u>be working</u> in this laboratory now
Perfect	You must <u>have visited</u> her in the hospital. She was glad <u>to have been consulted</u> by this
Perfect Continuous	They are happy <u>to have been studying</u> at the medical college for 3 years.

The Indefinite Infinitive is used to express a simultaneous action with that of the finite verb.

The Indefinite Infinitive вживається для вираження одночасної дії, вираженої дієсловом-присудком.

The Contonuous Infinitive expresses an action in its progress simultaneous with that of the finite verb.

The Contonuous Infinitive виражає тривалу дію та одночасну з дією, вираженою дієсловом-присудком.

THE OBJECTIVE INFINITIVE COMPLEX ОБ'ЄКТНИЙ ІНФІНІТИВНИЙ КОМПЛЕКС

The Objective Infinitive Complex consists of:

Subject of the complex	Predicate of the complex
<p>Noun in the Common Case: his friend, our doctor.</p> <p>Personal Pronouns in the Objective Case: me, him, her, it, us, you, them.</p>	<p>Infinitive with / or without <u>to</u></p>

*It has the function of **a complex object** in the sentence.*

Він виконує функцію складного додатка в реченні.

*It is used **after some verbs** in the principal clause:*

Він вживається після деяких дієслів у головному реченні:

Principal clause	Objective Infinitive Complex
<p>I. After verbs denoting sense perceptions (<i>сприймання за допомогою органів чуттів</i>):</p> <p>to see-бачити, to hear-чути, to feel-почувати, to watch / to observe-спостерігати, to notice-помічати.</p>	<p>Infinitive is used without <u>to</u>.</p>
He saw	them work

<p>II. After verbs denoting wish, intention, emotions (<i>бажання, намір, почуття</i>): to want-хотіти, to wish / to desire-бажати, to choose-бажати, вибирати to like-любити, подобатися,</p> <p>to dislike-не любити, не подобатися,</p> <p>to hate-ненавидіти, to intend-мати намір, should / would like-хотілося б.</p>	<p>Infinitive is used with to.</p>
Alex desires	her to get a good job.
<p>III. After verbs denoting mental activity (<i>розумову діяльність</i>): to think-думати, to consider / to believe -вважати, to find-знаходити, to assume-вважати, припускати, to know-знати,</p> <p>to maintain-стверджувати to expect-очікувати, to suppose-припускати.</p>	<p>Infinitive is used with to.</p>
We know	him to be a third-year student.
<p>IV. After verbs denoting order, request, permission, advice, compulsion (<i>наказ, прохання, дозвіл, пораду, примус</i>): to order-наказувати, to ask / to request-просити, to allow / to permit-дозволяти, to advise / to recommend-радити, to cause / to force-примушувати.</p>	<p>Infinitive is used with to</p>
She advised	us to read this article.
<p>V. After two verbs: to let-веліти, дозволяти, to make-примушувати.</p>	<p>Infinitive is used without to</p>
He made	Mary tell him about her plans.

THE SUBJECTIVE INFINITIVE COMPLEX СУБ'ЄКТНИЙ ІНФІНІТИВНИЙ КОМПЛЕКС

The Subjective infinitive Complex consists of:

A noun in the Common Case (the lawyer, our classes...)	All forms of the Infinitive are used with <u>to</u>
A Personal Pronoun in the Nominative Case (I, he, we...)	

It is translated as a complex subordinate clause. Цей комплекс перекладається складнопідрядним реченням.

The Predicate of a sentence (the verbs in the Passive Voice or some verbs in the Active Voice, or some expressions) **is placed between two parts of the Subjective Infinitive Complex.**

Присудок речення (дієслова у пасивному стані чи деякі дієслова в активному стані, чи кілька виразів) ставиться між двома частинами суб'єктного інфінітивного комплексу.

Verbs or expressions which are used as a predicate in such sentences:

Дієслова або вирази, які вживаються як присудок у таких реченнях:

I. The verbs in the Passive Voice.

Дієслова в пасивному стані:

A. **to say**-говорити, **to report**-повідомляти.

B. verbs denoting **sense perceptions** (дієслова, що виражають сприймання за допомогою органів чуттів): **to see**-бачити, **to hear**-чути, **to feel**-почувати, **to watch / to observe**-спостерігати, **to notice**-помічати.

C. verbs denoting **mental activity** (розумову діяльність): **to think**-думати, **to consider / to believe**-вважати, **to find**-знаходити, **to assume**-вважати, припускати, **to know**-знати, **to expect**-очікувати, **to suppose**-припускати.

D. verbs denoting **order, request, permission, advice, compulsion** (*наказ, прохання, дозвіл, пораду, примус*): **to order**-наказувати, **to ask / to request**-просити, **to allow / to permit**-дозволяти, **to advise / to recommend**-радити, **to cause / to force / make**-примушувати.

II. The verbs in the Active Voice:

Дієслова в активному стані:

to seem / to appear-здаватися, **to happen / to chance**-траплятися, **to turn out / to prove**-виявлятися.

III. Some expressions:

to be sure / to be certain-напевно, **to be likely**-очевидно, **to be unlikely**-навряд.

The first part of the complex: subject	Predicate of the sentence: introducing verb	The second part of the complex: Infinitive
She	is said	to speak English and German well.
He	was heard	to deliver a lecture.
She	is expected	to turn a verdict soon.
My friend	seems	to be working in his office now.
He	is unlikely	to have done this task.

THE PARTICIPLE ДІСПРИКМЕТНИК

Forms of the Participle

Forms	Active	Passive
Present	doing	being done

	using	being used
Past	-----	done used
Perfect	having done having used	having been done having been used

Nota bene!

- Lie- lying
- Say- saying
- Sit- sitting
- Travel- travelling
- Prefer- preferring

Functions of the Participle

Attribute (означення)	Adverbial modifier (обставина)	Predicative / Part of the predicate (складова частина присудка)
Present Participle	Present Participle	Present Participle
Past Participle	Past Participle	Past Participle
	Perfect Participle	

Examples:

- Using a dictionary, she translated the text.
- She read the written composition.
- The woman speaking to them is our lawyer.

THE ABSOLUTE PARTICIPLE COMPLEX НЕЗАЛЕЖНИЙ ДІСПРИКМЕТНИКОВИЙ КОМПЛЕКС

The Absolute (Independent) Participle Complex consists of:

The subject of the complex	The predicate of the complex
A noun in the Common Case (my sister, our classes...)	All forms of the Participle
A Personal Pronoun in the Nominative Case (I, she, we...)	All forms of the Participle

The Absolute Participle Complex	The Principal clause
Перекладається підрядним реченням <i>часу, причини, способу дії</i> зі сполучниками: коли; оскільки; після того як...	
The temperature being high,	he took some tablets.

The Principal clause	The Absolute Participle Complex
	Перекладається сурядним реченням зі сполучниками: і, і при цьому, а.
The stomatologist put fillings,	his assistant helping him.

THE GERUND ГЕРУНДІЙ

The Gerund is a non-finite form of the verb which has **noun** and **verb** characteristics.

Герундій - це безособова форма дієслова, що має властивості **іменника** та **дієслова**.

<i>Forms</i>	<i>Active</i>	<i>Passive</i>
<i>Indefinite</i>	<i>writing / reading</i>	<i>being written / being read</i>
<i>Perfect</i>	<i>having written / having read</i>	<i>having been written / having been read</i>

Only Gerund can be used after such verbs:

Тільки герундій вживається після таких дієслів:

- admit – признавати(ся)
- avoid – уникати
- delay – затримувати, відкладати
- deny – заперечувати
- enjoy – діставати задоволення / насолоду
- fancy – уявляти (в окличних реченнях)
- finish – закінчувати
- imagine – уявляти
- involve – утягувати, уплутувати
- mind – бути проти, заперечувати
- postpone – відстрочувати, відкладати
- practise – займатися, вправлятися
- regret – (по)жалкувати, шкодувати
- risk – ризикувати
- stop – припиняти, перестати щось робити
- suggest – пропонувати
- require want, need, – потребувати (герундій після цих трьох дієслів вживається в активному стані з пасивним значенням).

Examples:

- She doesn't mind being examined.
- The tooth needs filling.

The Gerund is used after:

1). some adjectives (кількох предметників):

- like – схожий
- busy – зайнятий
- worth – вартий

Example:

- The medical news is worth reading.

2). verbs requiring a preposition (дієслів, що вимагають прийменника):

- agree to – погоджуватися
- congratulate smb. on – поздоровляти когось із
- go on / keep on – продовжувати

- leave off / give up – переставати щось робити
- look forward to – дуже хотіти, дуже бажати
- insist on – наполягати на
- object to – заперечувати
- put off – відкладати
- think of (about) – думати, мати ідею
- succeed in – досягти успіху у чому-небудь

Examples:

- Our family congratulated her on passing her exams.
- We are thinking of going to Canada or Australia.

3). prepositions (прийменників):

- of – (відповідає на питання: кого, чого?)
- without – без
- on / after – після
- by – (відповідає на питання: яким чином?)
- before – перед

Example:

- Roman can improve his pronunciation by doing more oral exercises.

The Gerund or the Infinitive can be used after such verbs (герундій або інфінітив можуть вживатися після таких дієслів):

- begin / start – починати
- continue – продовжувати
- forget – забувати
- like – любити, подобатися
- intend – мати намір
- remember – пам'ятати, згадувати
- refuse – відмовлятися
- prefer – надавати перевагу
- propose – (за)пропонувати
- try – намагатися

Examples:

- He likes watching sport games. She likes to learn French.
- We prefer reading to writing. We prefer to read rather than write.

GERUNDIAL COMPLEX **ГЕРУНДІАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС**

The Gerundial Complex consists of a Noun in the Possessive Case or a Possessive Pronoun which is a subject of the complex and a gerund which is its predicate.

- **He insisted on her not eating a lot of candy.**
- **They are looking forward to our visiting them.**
- **She thought of his having graduated from the University.**

The first part of the complex can also be expressed by a Noun in the Common Case or a Personal Pronoun in the Objective Case.

- I don't like him being invited to the party.

ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

(англійська мова)

LEXICAL-GRAMMAR TEST

- Sam ... for his wallet for hours before he found it.
 - has been searching;
 - had searched;
 - has been searched;
 - had been searching;
 - was searching.
- That piece of art ... by someone very famous.
 - painted;
 - is painting;
 - was painted;
 - has been painted;
 - has been painting.
- We ... go out to dinner, if you like.
 - should;
 - could;
 - might;
 - need;
 - had to.
- You ... report the theft to the police.
 - can't;
 - might;
 - ought to;
 - can;
 - needn't.
- He is ... the cleverest boy in the school.
 - far;
 - by far;
 - much;
 - as;
 - not so.
- That was ... party I've ever been to.
 - best;
 - good;
 - better;
 - the best;
 - a good.
- I must go ... the Crimea ... summer.
 - for, at;
 - at, in;
 - for, in;
 - to, in;
 - to, on.
- George is at work.. He will stay there ... 5 o'clock.

- a) at; b) by; c) till; d) for; e) through
9. I don't remember ... that shop before.
a) see; b) to see; c) seeing; d) being seen; e) for seeing.
10. The teacher made me ... behind after school.
a) to stay; b) stay; c) staying; d) having stayed; e) to staying.
11. If I had a bigger flat, I ... a party.
a) would have; b) will have; c) have; d) will have had; e) would have had.
12. You ... the exam if you had studied more.
a) would pass; b) will pass; c) had passed; d) would have passed; e) passed.
13. ... the bank is closed , what will we do?
a) unless; b) providing; c) supposing; d) considering; e) whereas.
14. She was very tired, ... she couldn't sleep.
a) although; b) despite; c) in spite of; d) besides; e) yet
15. Your teacher will take your recent illness into ... when judging your essay.
a) consider; b) considerable; c) considerate; d) consideration; e) considering.
16. I read the newspapers to keep myself ... about what is happening.
a) inform; b) informant; c) information; d) informative; e) informed.
17. Drug **dealers** have been warned to stay away from the club.
a) pusher; b) cleaner; c) worker; d) user; e) organizer.
18. The factory is regularly **inspected** by a fire-safety officer.
a) gaze; b) check; c) analyze; d) publish; e) inspire.
19. These socks can be ... to fit any size!
a) stretched ; b) extended; c) spread; d) tightened; e) plenty.
20. One feature of modern day ... is dependence on the computer.
a) company; b) association; c) union; d) society; e) gathering.
21. Prison
a) forcing people to obey law;
b) the place where legal matters are decided;
c) a building that criminals are kept in;
d) an attorney who prosecutes someone in a court of law;
e) a place where trials are held.
22. Education
a) a process of teaching, training and learning, to improve knowledge and develop

skills;

- b) familiarity gained by experience;
- c) person who is trained and qualified in legal matters;
- d) a branch of knowledge studied in a school or higher educational establishment;
- e) testing of knowledge or ability.

23. The science or principles of the production, distribution and consumption of goods especially with reference to cost.

- a) government ; b) establishment; c) economics; d) accounting; e) currency.

24. A person who has full rights as a member of a country, either by birth or by being granted such rights.

- a) lawyer; b) member; c) judge; d) citizen; e) inquirer.

The Glastonbury Festival

25. When the writer arrived at the festival, she

- A. was afraid she might not enjoy it.
- B. had to walk across muddy fields.
- C. was wearing wellington boots.
- D. was shocked by the toilets.
- E. was sure everything would be OK.

26. The organization of the festival

- A. is managed by Michael Eavis alone.
- B. is very easy to control.
- C. takes just a few days in the summer.
- D. is completely controlled by a music company.
- E. is difficult due to the size of the project.

27. What impression did the writer get walking round the festival?

- A. There was too much food on sale.
- B. It was a very theatrical festival.
- C. It was easy to get lost on the site.
- D. There was lots to see and do.
- E. It was too boring.

28. The writer uses the phrase 'from every imaginable walk of life' (line 39) to show

- A. the lively way people at the festival behaved.
- B. what activities people were doing at the festival.
- C. there was a wide variety of people at the festival.
- D. how many people she had met at the dance village.
- E. different tastes of people she met.

29. The flooding didn't affect the writer as much as some people because

- A. her tent didn't let any water in.
- B. she had set up her tent on a hill.

- C. she didn't mind wearing damp clothes.
- D. the organizers were good at their job.
- E. she had left before it started.

30. What complaint did the writer have about the performances at the festival?

- A. She didn't manage to see some performances.

- B. She became tired from running around the site.
- C. There was too much music on at the festival.
- D. It wasn't possible to see a full performance.
- E. There were only a few performances.

You are going to read an article about a music festival. For questions **1-6**, choose the answer (**A, B, C, D, E**) which you think fits best according to the text. Mark your answers **on the separate answer sheet**.

The Glastonbury Festival

Entering the already crowded festival site, I was a little uneasy. I'd heard discouraging tales of muddy fields, shocking toilet facilities and not being able to find your tent among so many others exactly the same as yours. I had, of course, tried to prepare for every eventuality. In my rucksack were a brightly coloured flag to raise above my tent so I could find it easily, bright green Wellington boots and - just in case the sun did come out - some suncream. As it turned out, all of them proved to be very useful.

The three-day Glastonbury Festival of Contemporary Performing Arts, held on Worthy Farm in Somerset every June, is the largest open-air music festival in the world. The festival grew from humble beginnings in 1970 into the massive event it is today. The main organizer of the festival is the farm's owner, Michael Eavis, who started it all up because he likes music, and he still makes the final choice of which big-name bands will appear. Over 100,000 tickets were sold this year, which is a lot of organization for one farmer. (In fact he does hire a music promotion organization to help him sort out all the complications of running such a huge festival, so he isn't quite all on his own.)

But it's not just music at the festival. As I wandered about the site, looking for somewhere to pitch my tent, I realized that this was, indeed, a festival of performing arts. There were theatre tents, dance performances, jugglers and mime artists all over the site. You certainly wouldn't starve in this place, either. I'd never seen so many food stalls in my life. Whether you prefer Thai, Indian and African, to mention just a few, or even good old English staples such as jacket potatoes, there was something for everyone.

After a pleasant evening of meeting people *line 39* from every imaginable walk of life and the night away at the dance village, I awoke to the sounds of thunder

and lightning. The downpour only lasted a couple of hours, but it was still one of the worst rainstorms of the past 100 years. I was one of the lucky ones. Although my tent leaked a bit and my clothing was damper than I would have liked, at least I was on high ground. Some poor souls who had camped further down the hill had to try to retrieve whatever belongings they could from tents submerged under four feet of water. The organisers did an efficient job of mopping up most of the water fairly quickly, but there was no escaping the mud. Festival-goers didn't let that dampen their spirits in the least, though, and thanks to my green wellies, nor did I.

The famous Pyramid Stage had its usual lineup of great bands and there were plenty of big names playing on the Other Stage, too. In fact, there are so many stages, with so many different types of music and things going on, that it can be really difficult getting to see and do everything you want to. I found myself running from one venue to the next, trying to catch at least part of my favourite acts, and still missed a few altogether.

Then it was all over, and I had to pack up my mud-caked belongings and head back to the real world again. It had been a pleasant surprise to discover that 100,000 people crammed into muddy fields in basic conditions (the stories I'd been told about the toilets were true) can still manage to have the time of their lives. Tickets aren't cheap, but since over £1 million in proceeds from the festival goes to charity, it would be childish to complain. I left clutching the handcrafted souvenirs bought from various stalls, and with a warm, happy feeling that I'm sure is shared by anyone who has experienced the magic of the Glastonbury Festival.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Т.В. Граматика англійської мови. Збірник вправ / Т. В. Барановська – К. : ТОВ «ВП Логос». 2004.
2. Бех П.О., Англійська мова: самовчитель: О. П. Бех, Л. В. Биркун – К. : Либідь. 1995.
3. Верба Г.В., Верба Л.Г. Довідник з граматики англійської мови / Г. В. Верба, Л. Г. Верба Л.Г. – К.1995.
4. Голіцинський Ю. Граматика англійської мови: збірник вправ. / Ю. Голіцинський - К. : Фірма «ІНКОС». 2002.
5. Зеленська О.П. Корективний курс з фонетики англійської мови / О. П.Зеленська – К. 1994.
6. Зеленська О.П. English for Law and Law Enforcement Students / О. П.Зеленська – К. 2005.
7. Купрієвич О. Англійська мова для юристів / О. Купрієвич – К. : Видавничий дім «Юридична книга», 2001.
8. Сімонок В.П. Academic English for PHD Researchers. Харків «Право». 2018. 221 с.
9. Charles Boyle, Ileana Chersan. English for Law Enforcement. – Macmillan. – 2009. (with self-study CD-ROM).
10. McCarthy M., O'Dell F. English Vocabulary in Use. – Cambridge, 1997.
11. Murphy R. English Grammar in Use. – Cambridge, 1995.
12. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. – Oxford, 1992

2.2. Німецька мова

ГРАМАТИКА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

ПОРЯДОК СЛІВ У РЕЧЕННІ (DIE WORTFOLGE)

За структурними ознаками речення поділяють на прості і складні. Речення, що складаються тільки з підмета і присудка, називають **простими непоширеними** (einfache nicht erweiterte Satze):

Der Student schreibt.

Речення, до складу яких, крім підмета і присудка, входять другорядні члени, називають **простими поширеними** (einfache erweiterte Satze):

Die Studenten unserer Gruppe schreiben heute einen Aufsatz.

За метою висловлювання прості речення поділяють на **розповідні, питальні та спонукальні**.

1. Порядок слів у простому розповідному поширеному реченні (die Wortfolge in einem einfachen erweiterten Satz).

У німецькій мові порядок слів у реченні є фіксованим. Просте розповідне речення у німецькій мові має два види порядку слів: прямий і зворотний.

Прямий порядок слів (gerade Wortfolge): на першому місці в реченні стоїть підмет, на другому – присудок: Wir studieren an der Akademie.

При складному іменному присудку друге місце зазвичай займає дієслово «sein», а іменна частина присудка (предикатив) знаходиться в кінці речення: Mein Bruder ist Fernstudent. Die Hausaufgabe ist leicht.

При складному дієслівному присудку друге місце займає відмінювана (особова) форма дієслова, а незмінювана форма (інфінітив) – стоїть в кінці речення: Die Studenten wollen heute in die Bibliothek gehen.

Зворотний порядок слів (invertierte Wortfolge): присудок, або дієслово «sein» складного іменного присудка, або особова форма складного дієслівного присудка стоїть перед підметом: Am Tage arbeiten wir.

Heute ist die Hausaufgabe leicht. Morgen wollen wir ins Kino gehen.

2. Порядок слів у питальному реченні (die Wortfolge in einem Fragesatz).

Існують 2 основні типи питальних речень: питальні речення без питального слова та питальні речення з питальним словом.

У питальному реченні без питального слова на першому місці стоїть присудок, або відмінювана частина присудка або дієслово-зв'язка складного іменного присудка. Останнє місце займає невідмінювана частина присудка, або предикатив, якщо вони є: Arbeiten Sie am Tage? Kannst du mir helfen? Sind sie Studenten?

У питальному реченні з питальним словом перше місце займає питальне слово, друге присудок, дієслово-зв'язка, або відмінюваначастина складного дієслівного присудка, потім підмет і другорядні члени речення, в кінці невідмінювана частина присудка або предикатив. В якості питальних слів вживають: **was?** - що?; **wer?** – хто?; **wem?** - кому?; **wen?** – кого? що?; **wo?** -де?; **wohin?** – куди?; **wie?** - як?; **warum?** – чому?; **wann?** – коли?; **welcher?** - який?; **welche?** – яка? **welches?** – яке?; **was für ein?** – який?.

Після питальних слів **wessen?** - чий? **wie viel?** - скільки? **was für ein?** - що за? - стоїть підмет, потім присудок: **Wessen Buch liegt dort? Wie viel Studenten sind heute anwesend? Was für ein Wörterbuch nimmst du?**

3. Порядок слів у наказовому реченні (die Wortfolge in einem Satz mit Imperativ).

На перше місце, як правило, ставиться дієслово-присудок: **Kommen Sie an die Tafel, Oleg! Studiere gut!**

ІМЕННИК (DAS SUBSTANTIV).

АРТИКЛЬ (DER ARTIKEL).

Іменник (das Substantiv) — повнозначна змінна частина мови, що означає предметність. Поняття предметності включає не тільки назви предметів та істот, а й назви опредмечених абстрактних понять.

Іменники в німецькій мові зазвичай використовуються разом із артиклем, який вказує на рід, число та відмінок іменника. Іменникам властиві граматичні категорії роду, числа, відмінка, означеності і неозначеності.

В однині іменник має **три роди**: чоловічий (das Maskulinum, das männliche Geschlecht), жіночий (das Femininum, das weibliche Geschlecht) і середній (das Neutrum, das sachliche Geschlecht). Граматичний рід властивий не тільки назвам істот, а й іменникам, що означають предмети або абстрактні поняття.

Рід іменників у німецькій та українській мовах може не збігатися:

der Sommer (чол. р.) — літо (серед. р.)

das Huhn (серед. р.) — курка (жін. р.)

die Klasse (жін. р.) — клас (чол. р.)

Рід іменників визначається за артиклем, за закінченням прикметника або займенника, що стоїть перед іменником. У німецькій мові немає вичерпних правил визначення роду іменників, тому їх потрібно заучувати разом з артиклем.

Існує два типи артикля:

- означений: **der** (чоловічий рід; словникове позначення **m** - Maskulinum); **die** (жіночий рід; словникове позначення **f** - Femininum), **das** (середній рід; словникове позначення **n** - Neutrum);

- неозначений – **ein** (чоловічий та середній рід), **eine** (жіночий рід).

У множині для всіх родів використовують артикль **die**; неозначеного артикля у множині не існує.

Випадки вживання означеного артикля:

1) поняття є єдиним у своєму роді: die Erde, die Sonne; der Himmel;

- 2) якщо означення перед іменником або після нього робить його конкретним: die deutsche Sprache, das Haus rechts;
- 3) іменник знаходиться разом із іншим іменником в родовому відмінку: das Buch des Lehrers;
- 4) іменнику передує порядковий числівник: die erste Stunde;
- 5) іменнику передує прикметник у ступені порівняння: der beste Student;
- 6) при неодноразовому вживанні іменника, про який вже йшла мова: Dort liegt ein Buch. Das Buch ist interessant.

Артикль відсутній:

- 1) перед іменником у множині, якщо в однині він вживається з неозначеним артиклем: Das ist ein Buch – Das sind Bücher;
- 2) якщо іменнику передує слово, яке заміняє артикль (вказівний займенник dieser, jener; присвійний займенник mein, dein, sein, ihr, unser, euer, Ihr; кількісний числівник або власний іменник): Dort liegt sein Konzept. Hier liegt Annas Buch. Geben Sie mir zwei Hefte;
- 3) перед іменниками, які означають речовину: Ich trinke gern Milch;
- 4) перед звертанням: Herr Müller, Frau Schmidt;
- 5) перед іменною частиною присудка, яка означає професію або національність: Er ist Ukrainer. Mein Freund ist Student.

Випадки вживання неозначеного артикля:

- 1) предмет, особа або явище згадуються вперше: Meine Schwester liest ein Buch;
- 2) при наявності перед іменником прикметника у нульовому або порівняльному ступені порівняння: Er liest ein interessantes Buch;
- 3) у конструкції es gibt: In unserem Stundenplan gibt es viele Fächer;
- 4) після дієслова haben: Ich habe einen Bruder und eine Schwester;
- 5) якщо іменник виступає у функції іменної частини присудка в конструкції Das ist: Das ist eine Hochschule.

ВІДМІНЮВАННЯ АРТИКЛЯ (DIE DEKLINATION DES ARTIKELS)

Зміна іменників за відмінками називається відмінюванням.

У німецькій мові розрізняють **чотири відмінки**:

Називний (der Nominativ), який відповідає на запитання wer? was?; родовий (der Genitiv), який відповідає на питання wessen?; давальний (der Dativ), який відповідає на питання wem? і знахідний (der Akkusativ), який відповідає на питання wen? was?

Singular							Plural (Pl)
Kasus	Maskulinum (m)		Femininum (f)		Neutrum (n)		
Nom.	der ein		die eine		das ein		die –
Gen.	des	eines	der	einer	des	eines	der –
Dat.	dem	einem	der	einer	dem	einem	den –
Akk.	den	einen	die	eine	das	ein	die –

ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ

(DEKLINATION DER SUBSTANTIVE)

Розрізняють наступні типи відмінювання іменників: сильний, слабкий, жіночий та змішаний.

По сильному типу відмінюються:

- а) всі іменники середнього роду, за винятком **das Herz** (серце);
- б) іменники чоловічого роду, крім іменників змішаної або слабої відміни.

Характерною особливістю цього типу є закінчення **-(e)s** у родовому відмінку (**Genetiv**):

des Vaters, eines Vaters, des Buches, eines Buches.

По слабкому типу відмінюються:

- а) іменники чоловічого роду, які позначають живі істоти:

- на **-E**: der Junge, der Genosse, der Sklave, der Hase, der Löwe, der Franzose, der Russe;

- односкладові слова:

der Mensch, der Held, der Zar, der Narr, der Herr;

- б) іменники чоловічого роду з суфіксами іншомовного походження:

-ist, -ent, -ant, -nom, -at, -soph, -log (e), -graph, -arch, -et, -it, -ot

der Artist, der Aspirant, der Dozent, der Poet, der Agronom, der Pilot, der Philosoph, der Patriarch, der Brillant, der Planet, der Komet.

Характерною особливістю цього типу є закінчення **-(E)N** у всіх відмінках, крім називного:

Nom.	der Junge, der Dozent	der Artist, der Brillant
Gen.	des Jungen, des Dozenten	des Artisten, des Brillanten
Dat.	dem Jungen, dem Dozenten	dem Artisten, dem Brillanten
Akk.	den Jungen, den Dozenten	den Artisten, den Brillanten

По жіночому типу відмінюються:

всі іменники жіночого роду. Характерною особливістю цього типу є відсутність закінчень, змінюється тільки артикль:

Nom.	die Mutter, eine Mutter
Gen.	der Mutter, einer Mutter
Dat.	der Mutter, einer Mutter

Akk.	die Mutter, eine Mutter
-------------	-------------------------

По змішаному типу відмінюються:

а) наступні іменники чоловічого роду:

der Frieden (мир), der Name (имя), der Gedanke (думка), der Wille (воля), der Buchstabe (літера), der Funke (іскра), der Fels (скеля), der Hauben (куча), der Same (сімя), der Schade (шкода);

б) іменник середнього роду **das Herz** (серце)

Іменники цього типу відміни мають ознаки як сильної, так і слабкої відміни: закінчення **-(e)n** у всіх відмінках, крім називного та закінчення **-(e)s** у родовому:

Nom.	der Name, das Herz, der Wille
Gen.	des Namens, des Herzens, des Willens
Dat.	dem Namen, dem Herzen, dem Willen
Akk.	den Namen, den Herzen, den Willen

УТВОРЕННЯ МНОЖИНИ ІМЕННИКІВ

(PLURALBILDUNG DER SUBSTANTIVE)

Ознаками множини іменника є передусім наявність артикля «die», а також суфікси – e, -(e)n, -er, умляути, займенники alle, viele, einige, mehrere, відсутність артикля, а також будь-який числівник, за винятком ein.

Існує чотири типи утворення множини іменників:

1. за допомогою суфіксу -e та умляуту голосних **a, o, u** та без нього:

die Stadt – die Städte

der Tisch – die Tische

der Stuhl – die Stühle

das Heft – die Hefte

Деякі іменники **не мають власної форми множини**. Вони замінюють множину синонімами, утвореними від них самих за допомогою словоскладення:

der Atem — die Atemzuge

das Erbe — die Erbschaften

der Bau — die Bauten

das Getreide — die Getreidearten

DIE WORTBILDUNG

СЛОВОТВОРЕННЯ ІМЕННИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ СУФІКСІВ

–ER, -IN, -UNG (DIE WORTBILDUNG).

Крім простих (кореневих) іменників, прикметників та дієслів, які складаються із кореня та суфікса, в німецькій мові існують складні слова, утворені за допомогою суфіксів та префіксів. Найбільш уживаними суфіксами іменників є **–er, -in, -ung**:

- суфікс **–er** означає діючу особу та професію чоловічої статі: *lehren* - *der Lehrer*, *richten* – *der Richter*;
- суфікс **–in** означає діючу особу та професію жіночої статі: *der Lehrer* – *die Lehrerin*, *der Student* – *die Studentin*, *der Arbeiter* – *die Arbeiterin*;
- суфікс **-ung** зазвичай означає дію або процес. Іменники з цим суфіксом завжди жіночого роду: *übersetzen* – *die Übersetzung*, *untersuchen* – *die Untersuchung*.

УТВОРЕННЯ СКЛАДНИХ ІМЕННИКІВ

(DIE BILDUNG DER ZUSAMMENSETZUNGEN)

Die Zusammensetzungen (складні слова) поширені в німецькій мові. Вони утворюються внаслідок складання двох або більше основ слів в одне слово, наприклад: *hoch* + *die Schule* = *die Hochschule*, *das Leben* + *der Lauf* = *der Lebenslauf*.

Складні іменники складаються з двох компонентів: слова, яке визначає та слова, яке визначають. Головний компонент завжди представлений іменником, він визначає рід, число та відмінок складного іменника. У якості слова, яке визначають, можуть виступати різні частини мови.

В деяких випадках поміж компонентами складного іменника є сполучні елементи – **(e)s, - (e)n**: *der Untersuchungsführer*, *das Studienjahr*.

В складних словах головний наголос падає на слово, що визначає, слово, яке визначають, отримує другорядний наголос.

Українською мовою слово, що визначає, можна перекладати різними частинами мови:

- 1) прикметником: *die Bewährungsfrist* - випробувальний термін;
- 2) іменником у родовому відмінку: *der Tatort* - місце злочину;
- 3) іменником у сполученні з прийменником: *die Aufklärungsarbeit* - робота з розкриття;
- 4) іменником: *der Lebenslauf* - біографія.

ДІЄСЛОВО

(DAS VERB)

Дієслово (das Verb) — це повнозначна, змінна частина мови, що означає дію як процес, виражає її в категоріях особи, способу і виступає в реченні переважно в ролі присудка.

У німецькій мові дієслово — найважливіша частина мови.

За функцією в реченні дієслова поділяються на **повнозначні** (Vollverben), **модальні** (Modalverben), **допоміжні** (Hilfsverben).

Повнозначні дієслова мають повне і конкретне значення. У реченні виступають переважно в ролі присудка: arbeiten, laufen, verstehen, leben, blitzen.

Модальні дієслова показують ставлення особи, яка виконує дію, до самої дії, вираженої повнозначним дієсловом, або ставлення особи, яка говорить, до змісту сказаного. Разом з повнозначними дієсловами вони утворюють складний дієслівний присудок. Є шість модальних дієслів: wollen, sollen, müssen, können, dürfen, mögen.

Деякі повнозначні дієслова можуть мати модальне значення: brauchen, glauben, lassen, scheinen, vermögen, verstehen, wissen (потрібно, вірити, робити, здаватися, здатним, розуміти, знати).

Допоміжні дієслова повністю втрачають своє лексичне значення і виконують лише граматичну функцію. Вони вживаються для утворення аналітичних форм дієслова. Є три допоміжні дієслова: haben, sein, werden.

Допоміжні дієслова можуть уживатися самостійно, якщо вони зберігають своє первинне лексичне значення. Тоді вони виконують роль присудка.

Усі дієслова поділяються на **перехідні** (transitive Verben) і **неперехідні** (intransitive Verben).

Перехідні дієслова означають дію, що безпосередньо спрямована на підмет і зосереджена на ньому: (eine Brücke) bauen, (ein Lehrbuch) verfassen, (ein Lied) singen (Побудувати (місток), написати (підручник), заспівати (пісню)).

Неперехідні дієслова потребують після себе додатка у давальному або родовому відмінку без прийменника і в давальному або знахідному відмінку з прийменником.

Зворотні дієслова виражають дію, спрямовану на підмет, який є одночасно об'єктом дії. Уживаються зі зворотним займенником *sich*.

ОСНОВНІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (DIE GRUNDFORMEN DER VERBEN)

Дієслово в німецькій мові відмінюється, тобто змінюється за особами, числами, часом. У німецькій мові існує:

1) шість часових форм: презенс, імперфект, перфект, плюс- квамперфект, футур I і футур II;

2) три форми способу: дійсний, умовний і наказовий;

3) три форми стану: активний, пасивний і статив.

Усі ці граматичні форми утворюються від трьох основ дієслова, які називаються основними формами дієслова:

- перша основна форма — **інфінітив** (der Infinitiv),
- друга основна форма — **імперфект** (das Imperfekt),
- третя основна форма — **партіцип II** (das Partizip II).

Infinitiv	Imperfekt	Partizip II
kampfen	kampfte	gekämpft
arbeiten	arbeitete	gearbeitet
kommen	kam	gekommen
besuchen	besuchte	besucht
beginnen	begann	begonnen
aufstehen	stand auf	aufgestanden

За способом утворення основних форм дієслова діляться на дієслова слабкої і сильної дієвідміни.

До слабкої дієвідміни належать дієслова, які в претериті (імперфект) мають суфікс *-te*, а в дієприкметнику II (партіцип II) суфікс *-t*: loben — lobte — gelobt; malen — malte — gemalt. (похвалити - похвалити - похвалити; фарба - пофарбований - пофарбований).

До сильної дієвідміни належать дієслова, які в основних формах змінюють кореневий голосний і в дієприкметнику II мають суфікс *-en*: helfen — half — geholfen; singen — sang — gesungen.

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ДІЄСЛІВ

(PRÄSENS)

Дієслово у презенсі означає дію, яка виконується в теперішньому часі, постійно або зазвичай. За наявності в реченні обставини часу може означати дію, що відбудеться в майбутньому.

Präsens дієслів слабкої дієвідміни утворюється від основи неозначеної форми (Infinitiv) за допомогою особових закінчень.

Для визначення основи дієслова необхідно від інфінітиву забрати суфікс – en. Якщо основа дієслова закінчується на **-d**, **-t** або **-m**, **-n**, **-c** з попередньою голосною, то у 2-й та 3-й особі однини та у 2-й особі множини між коренем та закінченням знаходиться літера «e».

Рід	Однина (Singular)			Множина (Plural)		
	Особ. займ.	Основа дієслова	Особове закінчення	Особ. займ.	Основа дієслова	Особове закінчення
1 ос.	ich	frag antwort	e	wir	frag antwort	en
2 ос.	du	frag antworte	st	ihr	frag antworte	t
3 ос.				sie	frag antwort	en
ч.р.	er	frag antworte	t			
ж.р.	sie	frag antworte	t			
с. р.	es	frag antworte	t			

Ввічл.	Sie	frag	en	Sie	frag	en
ф.		antwort			antwort	

Дієслова сильної дієвідміни мають у теперішньому часі такі ж закінчення, що і слабкі дієслова, але деякі з них у 2-й та 3-й особі однини можуть змінювати кореневу голосну: **e – i(ie, ieh), a – ä(äu):**

Однина (Singular)		Множина (Plural)	
Особовий йменник	Форма дієслова	Особовий займенник	Форма дієслова
ich	gebe, sehe, laufe, trage	wir	geben, sehen, laufen, tragen
du	gibst, siehst, läufst, trägst	ihr	gebt, seht, lauft, tragt
er sie es	gibt, sieht, läuft, trägt	sie	geben, sehen, laufen, tragen
Sie	geben, sehen, laufen, tragen	Sie	geben, sehen, laufen, tragen

дати, побачити, бігти, нести

Невідокремлювані префікси: **be-, ge-, er-, zer-, ver-, ent-, emp-, miss-, voll-** та інші є ненаголошеними та не впливають на порядок слів у реченні:

Однина (Singular)		Множина (Plural)	
Особовий йменник	Форма дієслова	Особовий займенник	Форма дієслова

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ДІЄСЛІВ З ВІДОКРЕМЛЮВАНИМИ ТА НЕВІДОКРЕМЛЮВАНИМИ ПРЕФІКСАМИ

(PRÄSENS DER VERBEN MIT TRENNBAREN UND UNTRENNBAREN PRÄFIXEN)

Відокремлювані префікси **an-, auf-, aus-, bei-, ein-, nach-, vor-, zu-, fort-, zurück-, teil- hin-, zusammen-, statt-, fest-, bevor-**, та інші є наголошеними та при відмінюванні дієслова у теперішньому часі переміщуються у кінець речення:

Однина (Singular)		Множина (Plural)	
Особовий йменник	Форма дієслова	Особовий займенник	Форма дієслова
ich	stehe auf, steige ein, fahre fort	wir	stehen auf, steigen ein, fahren fort
du	stehst auf, steigst ein, fährst fort	ihr	steht auf, steigt ein, fahrt fort
er, sie, es	steht auf, steigt ein, fährt fort	sie	stehen auf, steigen ein, fahren fort
Sie	stehen auf, steigen ein, fahren fort		

вставати, заходити, продовжувати

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ДІЄСЛІВ „HABEN“, „SEIN“, „WERDEN“ (PRÄSENS DER VERBEN „HABEN“, „SEIN“, „WERDEN“)

Однина (Singular)				Множина (Plural)			
Особовий йменник	Форма дієслова			Особовий займенник	Форма дієслова		
ich	habe	bin	werde	wir	haben	sind	werden
du	hast	bist	wirst	ihr	habt	seid	werdet

er, sie, es	hat	ist	wird	sie, Sie	haben	sind	werden
--------------------	------------	------------	-------------	-----------------	--------------	-------------	---------------

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ЗВОРОТНИХ ДІЄСЛІВ

(REFLEXIVVERBEN IN PRÄSENS)

При відмінюванні зворотних дієслів у теперішньому часі займенник «**sich**» зберігається тільки у 3-й особі однини та множини. В інших випадках «**sich**» замінюють відповідними особовими займенниками у знахідному відмінку: **mich**, **dich**, **uns**, **euch**. Зворотні дієслова відмінюються як звичайні дієслова, в тому числі з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами:

Однина (Singular)		Множина (Plural)	
Особовий займенник	Форма дієслова	Особовий займенник	Форма дієслова
ich	freue mich, wasche mich, erhole mich, bereite mich vor	wir	freuen uns, waschen uns, erholen uns, bereiten uns vor
du	freust dich, wäschst dich, erholst dich, bereitest dich vor	ihr	freut euch, wascht euch, erholt euch, bereitet euch vor
er, sie, es	freut sich, wäscht sich, erholt sich, bereitet sich vor	sie, Sie	freuen sich, waschen sich, erholen sich, bereiten sich vor

радуйся, вмивайся, одужуй, готуйся

Місце зворотного займенника «sich» у реченні.

При прямому порядку слів «**sich**» завжди знаходиться після відмінюваної частини присудка, якщо підмет виражений іменником, та у питальних реченнях з питальним словом:

Ich interessiere mich für Technik.

Mein Mann interessiert sich für Musik.

Für Technik interessiert sich auch der Junge.

Wer interessiert sich für Musik?

«**sich**» знаходиться після підмета, якщо він виражений особовим займенником, у питаннях без питального слова, у випадках вживання наказового способу дієслова та при зворотному порядку слів:

Interessierst du dich für Rechtswissenschaften? юридичні науки

Für Musik interessiere ich mich schon lange.

Bereiten Sie sich auf den Vortrag vor! лекція

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ ДІЄСЛОВА

(DER IMPERATIV)

Наказовий спосіб дієслова висловлює наказ, прохання, розпорядження, побажання або спонукування до дії. Імператив має чотири форми:

1) форма 2-ї особи однини утворюється від основи дієслова в теперішньому часі за допомогою закінчення – **e** або без нього. Закінчення – **e** є обов'язковим для дієслів, основа яких закінчується на **-d, -t, -tm, -dm, -chn, -gn**:

Komm! Schreibe! Setz dich! Arbeite! Mach(e)!

У дієслів сильної дієвідміни може змінюватися коренева голосна **e – i (e)**:

Lies! Nimm! Hilf! Gib! Читайте! Беріть! Допоможіть! Дайте!

Сильні дієслова з **a** у корені слова умляут не отримують:

Fahre! Trage! Grabe! Їдь! Неси! Копай!

Особистий займенник другої особи однини при утворенні наказового способу пропускають.

2) форма 2-ї особи множини співпадає з формою 2-ї особи множини дієслова у теперішньому часі, але вживається без особистого займенника:

Macht! Lest! Fahrt! Helft! Nehmt! Gebt! Arbeitet! Tragt!

3) при утворенні форми ввічливого звертання особистий займенник ставиться після дієслова, яке співпадає з ввічливою формою теперішнього часу:

Machen Sie! Lesen Sie! Fahren Sie! Helfen Sie! Nehmen Sie! Geben Sie! Arbeiten Sie! Tragen Sie!

4) при утворення форми 1-ї особи множини дієслово та особистий займенник міняються місцями:

Machen wir! Lesen wir! Fahren wir! Helfen wir! Nehmen wir! Geben wir! Arbeiten wir! Tragen wir! Давайте робити! Давайте читати! Ходімо! Допоможемо! Ми беремо! Ми даємо! Ми працюємо! Ми носимо!

Дієслова **haben** та **werden** майже ніколи не утворюють наказового способу. Форми імперативу дієслова **sein** вживаються частіше, але утворюються не за загальними правилами:

2-а особа однини - Sei!

2-а особа множини - Seid!

Ввічлива форма - Seien Sie!

1-а особа множини - Seien wir!

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

(DIE MODALVERBEN IM PRÄSENS)

Модальні дієслова разом зі змістовним дієсловом, яке має форму інфінітиву, утворюють складний присудок. При цьому модальне дієслово змінює свою форму в залежності від особи підмета, а інфінітив змістового дієслова завжди займає останнє місце в реченні: Ich will nach Hamburg fahren.

Wohin willst du fahren? Will er nach Hamburg fahren?

У сучасній німецькій мові існують наступні модальні дієслова:

KÖNNEN - могли, бути в змозі, мати можливість, уміти;

WOLLEN - хотіти, бажати, мати намір;

MÜSSEN - мусити, бути зобов'язаним;

SOLLEN - мусити, бути зобов'язаним, бути повинним;

DÜRFEN - могли, виражає дозвіл або право щось зробити;

MÖGEN - бажати (здебільшого вживається у формі **MÖCHTEN** для вираження бажання або наміру щось зробити).

Дієслово **MÖGEN** іноді вживається як самостійне дієслово в значенні «подобатись, любити»:

Ich mag keine Süßigkeiten.

Ich mag diesen Menschen nicht.

Характерною особливістю при відмінюванні модальних дієслів є зміна кореневої голосної у однині та відсутність особових закінчень у 1-й та 3-й особах однини.

Die Deklination der Modalverben im Präsens

	können	dürfen	sollen	wollen	müssen	mögen
ich	kann	darf	soll	will	muss	mag möchte
du	kannst	darfst	sollst	willst	musst	magst möchtest
er, sie, es	kann	darf	soll	will	muss	mag möchte
wir	können	dürfen	sollen	wollen	müssen	mögen möchten
ihr	könnt	dürft	sollt	wollt	müsst	mögt

						möchtet
sie, Sie	können	dürfen	sollen	wollen	müssen	mögen möchten

МАЙБУТНІЙ ЧАС

(FUTURUM I)

Futurum I (майбутній час) є складною формою часу, який вживається для визначення дії, що станеться в майбутньому. Futurum I утворюється з використанням допоміжного дієслова *werden* та інфінітиву змістового дієслова. Відмінюється лише дієслово *werden*:

ich werde arbeiten

du wirst arbeiten

er (sie, es) wird arbeiten

wir werden arbeiten

ihr werdet arbeiten

sie (Sie) werden arbeiten

У простому розповідному реченні, присудок якого виражений дієсловом у майбутньому часі, **werden** завжди знаходиться на другому місці, а інфінітив – на останньому:

Ich werde dieses Verbrechen aufklären. – Я розкрию цей злочин.

Heute werde ich Sport treiben. – Сьогодні я буду займатися спортом.

У питальному реченні дієслово **werden** стоїть перед підметом, а інфінітив змістового дієслова – на останньому місці:

Wird er nach Hause fahren? - Він поїде додому?

Wann wird er nach Hause fahren? - Коли він поїде додому?

МИНУЛИЙ РОЗПОВІДНИЙ ЧАС

(PRÄTERITUM (IMPERFEKT))

Präteritum (Imperfekt) – проста форма минулого часу, яка зазвичай вживається у зв'язаній розповіді для вираження дії або процесу у минулому, тому цей час називають минулим оповідним.

Імперфект утворюється шляхом додавання особових закінчень теперішнього часу до другої форми дієслова, крім 1-ї та 3-ї особи однини, у яких в імперфекті особові закінчення відсутні:

starke Verben	schwache Verben	
<u>schreiben</u>	– <u>arbeiten</u>	–
<u>schrieb</u>	<u>arbeitete</u>	
ich schrieb –	arbeitete –	
du schriebst	arbeitetest	
er schrieb –	arbeitete –	
wir schrieben	arbeiteten	
ihr schreibt	arbeitetet	
sie schrieben	arbeiteten	

Якщо основа слабкого дієслова закінчується на –d, –t, –chn, –dm, то до суфіксу додають –e, наприклад:

warten – wartete.

Відокремлювані префікси дієслів у імперфекті, як і у презенсі, знаходяться не поряд із дієсловом, а у кінці речення:

Viele Mitarbeiter unserer Universität nahmen and der Konferenz teil. – Багато співпрацівників нашого університету взяли участь у конференції.

При однорідних членах речення відокремлювані префікси дієслів та перша частина складних дієслів знаходяться перед комою або сполучником, який пов'язує ці присудки:

An Werktagen stand Willi morgens um halb sieben auf, badete, machte einige Freiübungen.

У підрядному речення відокремлювані префікси та перший компонент складних дієслів стоять разом із дієсловом:

Wenn Willi aufstand, war wieder alles in Ordnung.

МИНУЛИЙ РОЗПОВІДНИЙ ЧАС МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (MODALVERBEN IM IMPERFEKT)

Імперфект модальних дієслів утворюється за типом дієвідміни слабких дієслів, тобто за допомогою суфікса **-te**. Модальні дієслова, які в інфінітиві мають умляут кореневої голосної, в імперфекті гублять його:

<i>Imperfekt der Modalverben</i>						
	konnte	durfte	musste	sollte	wollte	mochte
ich	konnte	durfte	musste	sollte	wollte	mochte
du	konntest	durftest	musstest	solltest	wolltest	mochtest
er	konnte	durfte	musste	sollte	wollte	mochte
wir	konnten	durften	mussten	sollten	wollten	mochten
ihr	konntet	durftet	musstet	solltet	wolltet	mochtet
sie	konnten	durften	mussten	sollten	wollten	mochten

МИНУЛИЙ РОЗМОВНИЙ ЧАС (PERFEKT)

Перфект – складна форма минулого часу, яка зазвичай вживається в живій мові, особливо у питаннях та відповідях, та утворюється з використанням допоміжних дієслів **sein** або **haben** у презенсі та дієприкметника II (Partizip II) змістового дієслова:

ich habe gesprochen

du hast gesprochen

er (sie, es) hat gesprochen

wir haben gesprochen

ihr habt gesprochen

sie (Sie) haben gesprochen

ich bin gekommen

du bist gekommen

er (sie, es) ist gekommen

wir sind gekommen

ihr seid gekommen

Вибір допоміжного дієслова залежить від змістового дієслова.

За допомогою **haben** перфект утворюють:

- 1) всі перехідні дієслова: sagen, erzählen, essen, lesen, schreiben;
- 2) модальні дієслова: können, wollen, dürfen, sollen, müssen, mögen;
- 3) дієслово у значенні «мати»;
- 4) неперехідні дієслова, які позначають стан спокою: liegen, stehen, sitzen;
- 5) безособові дієслова: regnen, scheinen, schneien;
- 6) зворотні дієслова: sich beschäftigen, sich interessieren, sich vorbereiten.

За допомогою **sein** перфект утворюють:

- 1) неперехідні дієслова, які позначають пересовування, переміщення: laufen, kommen, gehen, fahren, fallen;
- 2) неперехідні дієслова, які позначають перехід від одного стану до іншого: aufstehen, einschlafen, erwachen, aufblühen;

3) наступні дієслова: sein, werden, bleiben, gelingen, geschehen, passieren, folgen та ін.

Partizip II слабких дієслів утворюється від основи змістового дієслова за допомогою префікса ge - та суфікса – (e)t:

spielen – gespielt

arbeiten – gearbeitet

machen - gemacht

brauchen - gebraucht

Partizip II сильних дієслів утворюється від основи змістового дієслова за допомогою префікса ge - та суфікса – en:

kommen – gekommen

laufen – gelaufen

sehen – gesehen

schlafen – geschlafen

tragen – getragen

geben - gegeben

PLUSQUAMPERFEKT

Das Plusquamperfekt – це одна з форм минулого часу, яка вживається для визначення дії, що передувала іншій дії в минулому та яка виражена у Präteritum (рідше у Perfekt). Plusquamperfekt утворюється з використанням допоміжних дієслів sein або haben в імперфекті та Partizip II змістового дієслова:

ich hatte geholfen

du hattest geholfen

er (sie, es) hatte geholfen

wir hatten geholfen

ihr hattet geholfen

sie (Sie) hatten geholfen

ich war gekommen

du warst gekommen

er (sie, es) war gekommen

wir waren gekommen

ihr wart gekommen

sie (Sie) waren gekommen

ПАСИВНИЙ СТАН ДІЄСЛОВА

(DAS PASSIV)

В німецькій мові існує два стани дієслова: активний (das Aktiv) та пасивний (das Passiv). Дієслово-присудок вживається у дійсному стані у тому випадку, коли підметом є особа або предмет, які самі виконують дію, тобто є її суб'єктом

Der Untersuchungsführer liest das Protokoll.

Пасивний стан дієслова вказує на те, що дія спрямована на підмет, тобто він є об'єктом дії:

Das Protokoll wird vom Untersuchungsführer gelesen.

Пасивний стан дієслова утворюється за допомогою допоміжного дієслова werden у відповідному часі та дієприкметника II (Partizip II) змістового дієслова.

Як правило, пасивний стан можуть утворювати перехідні дієслова: begehren, erfüllen, antworten, aufklären.

Якщо у реченні зазначений виконавець дії, то він може бути виражений іменником або займенником з такими прийменниками як:

1. von - для зазначення особи або колективу:

von den Sachverständigen, vom Präsidenten, vom Dieb;

2. durch - для зазначення причини дії, діючих предметів:
durch einem Schuss, durch Computer, durch einen Messerstich;
3. для зазначення предмету або інструменту, за допомогою яких виконується дія:
mit einem Dietrich, mit einem Messer.

Дієслова у пасивному стані українською мовою можуть перекладатися:

1. дієсловом з часткою -ся:
Die Straftat wird aufgeklärt. – Злочин розкривається.
2. сполученням дієслова «бути» зі скороченою формою пасивного дієприкметника:
Der Verdächtige wurde festgenommen. - Підозрюваний був затриманий.
Die Straftat wurde am Sonnabend begangen. - Злочин був скоєний в суботу.
3. дійсною формою дієслова:
Das Protokoll wird vom Untersuchungsführer gelesen. – Слідчий читає протокол.

IMPERFEKT PASSIV

Імперфект пасиву утворюється з використанням допоміжного дієслова **werden** в імперфекті та дієприкметника II змістового дієслова:

ich wurde geprüft

du wurdest geprüft

er (sie, es) wurde geprüft

wir wurden geprüft

ihr wurdet geprüft

sie (Sie) wurden geprüft

Sein Ausweis wurde vom Polizisten geprüft. - Його паспорт був перевірений поліцейським.

PERFEKT PASSIV

Перфект пасиву утворюється з використанням допоміжного дієслова **werden** у перфекті та дієприкметника II змістового дієслова:

ich bin geprüft worden

du bist geprüft worden

er (sie, es) ist geprüft worden

wir sind geprüft worden ihr seid geprüft worden

sie (Sie) sind geprüft worden

Sein Ausweis ist vom Polizisten schon geprüft worden.

PLUSQUAMPERFEKT PASSIV

Плюсквамперфект пасиву утворюється з використанням допоміжного дієслова **werden** у плюсквамперфекті та дієприкметника II змістового дієслова:

ich war geprüft worden

du warst geprüft worden

er war geprüft worden

wir waren geprüft worden

ihr wart geprüft worden

sie waren geprüft worden

Der Ausweis war geprüft worden.

Примітка: для утворення перфекту та плюсквамперфекту пасиву вживається застаріла форма дієприкметника II дієслова **werden – worden**.

FUTURUM PASSIV

Футурум пасиву утворюється з використанням допоміжного дієслова **werden** у майбутньому часі та дієприкметника II змістового дієслова:

ich werde geprüft werden

du wirst geprüft werden

er wird geprüft werden

wir werden geprüft werden

ihr werdet geprüft werden

sie werden geprüft werden

Der Ausweis wird geprüft werden.

PASSIV DER MODALVERBEN

Пасивний стан модальних дієслів утворюється з використанням модального дієслова (können, sollen, wollen, dürfen, mögen) у відповідному часі (зазвичай презенс або імперфект) та інфінітиву пасиву (werden + Partizip II):

ich muss geprüft werden

du musst geprüft werden

er muss geprüft werden

wir müssen geprüft werden

ihr müsst geprüft werden

sie müssen geprüft werden

Der Ausweis muss geprüft werden.

БЕЗОСОБОВИЙ ПАСИВ

(SUBJEKTLOSES (UNPERSÖNLICHES) PASSIV)

Безособовий пасив утворюється як від перехідних, так і перехідних дієслів. Він підкреслює процес дії та вживається в реченнях, в яких відсутні підмет (об'єкт дії) та додаток (діюча особа або предмет). В якості формального підмета в таких реченнях з прямим порядком слів вживається безособовий займенник *es*:

Es wird im Lesesaal gelesen.

При зворотному порядку слів займенник *es* відсутній: *Im Lesesaal wird gelesen.*

Присудок виражений дієсловом у третій особі однини у пасивному стані. Українською мовою безособовий пасив перекладається активною формою.

РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ ПАСИВ (ZUSTANDSPASSIV)

Пасив стану утворюється за допомогою дієслова *sein* у відповідній часовій формі та дієприкметника II (Partizip II) перехідного дієслова.

Цей різновид пасиву означає стан, що є результатом або наслідком попередньої дії:

Diese Straftat ist aufgeklärt. - Цей злочин розкрито.

Таблиця часових форм пасиву стану

Präsens	Die Untersuchung	ist
	abgeschlossen	
Imperfekt	Die Untersuchung	war
	abgeschlossen	
Perfekt	Die Untersuchung	ist gewesen
	abgeschlossen	
Plusquamperfekt	Die Untersuchung	war gewesen
	abgeschlossen	
Futurum	Die Untersuchung	wird werden
	abgeschlossen	

ЧИСЛІВНИКИ (DIE NUMERALIEN).

Числівником (das Numerale) називається повнозначна змінна частина мови, до складу якої входять слова, що означають число, кількість предметів і їх порядок за лічби.

За значенням числівники поділяються на **три основні групи**:

- **кількісні числівники** означають кількість предметів: *drei, elf, funfzig, siebenhundertdreiundzwanzig*;
- **дробові числівники** означають кількість, що складається з певного числа частин цілого: *drei Viertel, ein Hundertstel, zweieinhalb, funf Komma drei*;
- **порядкові числівники** означають порядок однорідних предметів за їх лічби: *der erste, vierte, zwolfte, funfundzwanzigste, tausendste*.

КІЛЬКІСНІ ЧИСЛІВНИКИ

(GRUNDZAHLEN).

1) Числівники від 0 до 12 необхідно запам'ятати:

0 – null

1 – eins

2 – zwei

3 – drei

4 – vier

5 – fünf

6 – sechs

7 – sieben

8 – acht

9 – neun

10 – zehn

11 – elf

12 – zwölf

2) Числівники від 13 до 19 включно утворюються за наступною схемою:

числівник від 1 до 9 + zehn

13 – dreizehn 17 – siebzehn

15 – fünfzehn 19 – neunzehn

Винятки:

11 – elf, 12 – zwölf, 16 – sechzehn, 17 - siebzehn

3) Десятки утворюються шляхом додавання до кореня суфіксу - **zig**:

40 – vierzig 60 – sechzig

50 – fünfzig 80 – achtzig

Винятки:

20 – zwanzig, 30 – dreißig

4) Складні числівники від 21 до 99 утворюються шляхом поєднання числа одиниць з числом, яке означає десятків, за допомогою сполучника und. Такі числівники вимовляють у зворотному порядку:

21 – einundzwanzig 86 – sechsundachtzig

54 – vierundfünfzig 99 - neunundneunzig

5) 100 – hundert

1000 – tausend

1000000 – eine Million

Всі німецькі числівники від 21 до мільйону пишуться одним словом:

153 – einhundertdreiundfünfzig

1234 – eintausendzweihundertvierunddreißig

5675236 – fünf Millionen sechshundertfünfundsiebzigtausendzweihundertsechsdreißig.

ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ

(ORDNUNGSZAHLEN)

Порядкові числівники утворюються від кількісних шляхом додавання до них суфіксу – t (від 1 до 20) або – st (починаючи з 20) та закінчень, що співпадають з закінченнями прислівників. Перед числівниками знаходиться артикль, який відповідає роду іменника, до якого належить числівник: der vierte Stuhl, der zwanzigste Tag

Винятки:

ein – der (die, das) erste

drei - der (die, das) dritte

acht - der (die, das) achte

ВИЗНАЧЕННЯ ДАТ

(DATEN).

Для визначення дат, що вказують на день, місяць та число вживаються порядкові числівники.

Якщо на письмі дата передається числом, то після неї ставлять крапку, що заміняє суфікс – t або – st та відповідне закінчення:

der 1. September, am 24. August.

Для визначення дат, що вказують на рік, називають кількість сотень, потім одиниці та десятки. Слова «рік» «у році» в німецькій мові часто пропускають:

у 1999 році – im Jahre neunzehnhundertneunundneunzig.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ

(DIE VERNEIGUNGEN)

В німецькій мові вживаються наступні заперечення: **nein** (ні), **kein** (ні, жоден, ніхто), **nicht** (ні), **nichts** (нічого, ніщо), **niemand** (ніхто), **nie (niemals)** (ніколи), **niergends** (ніде).

Заперечення **nein** завжди знаходиться поза реченням та є загальною відповіддю на питання до всього речення.

Дуже часто в українській мові заперечення бере на себе частка **nicht**. **Nicht** може бути використане з будь якого членом речення. Звичайно ставиться у кінці речення, якщо воно стосується дієслова. Якщо присудок використовується з прийменниковою групою, то заперечення звичайно знаходиться перед цією групою. Якщо заперечується складний іменниковий присудок, заперечення ставиться перед іменною частиною. Заперечення буває повним (коли заперечується весь зміст речення, частіше всього дія) і частковим.

Повне:

Ich rauche nicht. - Я не палю. Mein Bruder studiert nicht. - Мій брат не вчиться (у вузі). Heute sind nicht alle da. - Сьогодні не всі тут (присутні).

Часткове:

Ich studiere nicht an der Uni. - Я навчаюсь не в університеті. Die Vorlesung findet nicht heute statt. - Лекція відбудеться не сьогодні.

Kein використовується для заперечення любого члену речення, яке представлене іменником та завжди стоїть перед іменником. Може перекладатися як: а) «не» перед присудком, б) займенником «ніякий, жоден», в) запереченням «не», якщо є дієслово.

На відміну від української мови, в німецькому реченні завжди може бути використане лише одне заперечення, тому при вживанні таких заперечень, як **nichts, niemand, nie (niemals), niergends** друге заперечення не вживається.

ПРИЙМЕННИКИ

(DIE PRÄPOSITIONEN)

Прийменник - службова частина мови, яка разом з відмінковими закінченнями іменників, займенників і числівників виражає відношення між словами у реченні.

ПРИЙМЕННИКИ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬСЯ З ДАВАЛЬНИМ АБО ЗНАХІДНИМ ВІДМІНКОМ

(DIE PRÄPOSITIONEN MIT DATIV ODER AKKUSATIV)

Після наступних прийменників іменники або займенники можуть вживатися в давальному або знахідному відмінку. Давальний відмінок керує питанням wo? (де), а знахідний wohin? (куди?):

in	в	Die Dokumente liegen in meiner Aktentasche (wo?). Ich lege meine Dokumente in meine Aktentasche (wohin?)
an	1. на (вертикальний поверхні) 2. біля, поблизу 3. в, у	An der Wand hängt ein Bild (wo?) Der Lektor hängt das Bild an die Wand (wohin?) Der Stuhl steht am Tisch (wo?) Er stellt den Stuhl an den Tisch (wohin?) Wir studieren an der juristischen Universität (wo?)
auf	на (горизонтальний поверхні)	Die Hefte liegen auf dem Tisch (wo?) Der Lehrer legt die Hefte auf den Tisch (wohin?)
über	1. над 2. через	Das Bild hängt über dem Schreibtisch (wo?) Er hängt das Bild über den Schreibtisch (wohin?) Wir fliegen über Prag nach Wien.
unter	1. під	Unter dem Tisch liegt ein Teppich (wo?) Ich lege den Teppich unter den Tisch (wohin?)

	2. серед	Unter den Einwohnern gibt es viele Zeugen.
neben	біля, поряд з	Das Auto steht neben dem Haus (wo?) Sie stellt das Auto neben das Haus (wohin?)
zwischen	поміж, серед	Zwischen dem Fenster und der Tür hängt eine Tafel (wo?) Der Arbeiter hängt die Tafel zwischen das Fenster und die Tür (wohin?)
hinter	за, позад, поза	Hinter dem Haus befindet sich der Bahnhof (wo?) Der Vater stellt das Auto hinter den Garten (wohin?)
vor	перед	Der Taxi steht vor dem Theater (wo?) Der Fahrer stellt den Taxi vor das Theater (wohin?)

Прийменники **in, an, auf** можуть зливатися з визначеним артиклем та утворювати наступні форми:

Akkusativ:

auf + das = aufs

an + das = ans

in + das = ins

auf das Land

ans Ufer

ins Theater

Dativ:

an + dem = am

in + dem = im

am Ufer

im Kino

**ПРИЙМЕННИКИ ТА ПОСТПОЗИТИВНІ ПРИЙМЕННИКИ, ЯКІ
ВЖИВАЮТЬСЯ ЗІ ЗНАХІДНИМ ВІДМІНКОМ**

(DIE PRÄPOSITIONEN UND POSTPOSITIONEN MIT AKKUSATIV)

durch	1. через, скрізь 2. за допомогою, через	durch den Wald, durch das Feld, durch die Straße Der Zeuge wurde durch den Mord beseitigt.
für	1. для 2. за 3. на	für den Lektor, für dich, für die ganze Gruppe für den Frieden, für seine Überzeugung für morgen, für einige Wochen
ohne	без (зазвичай вживається без артикля)	ohne Hilfe, ohne Lehrbuch, ohne Wörterbuch, ohne deine Unterstützung
gegen	1. проти 2. близько (при зазначенні кількості годин)	gegen diesen Plan, gegen den Krieg, gegen die Verhaftung, gegen ihn gegen 4 Stunden
um	1. о (при зазначенні часу) 2. навкруги	um 3 Uhr, um wie viel Uhr um den Tisch, um den Dozenten, um das Mädchen
bis	до (перед числівниками, назвами міст та прислівниками)	bis morgen, bis Montag, bis Juni

wider	проти, всупереч	wider Willen, wider Erwartungen
entlang	уздовж, уподовж (знаходиться після іменника)	die Straße entlang, das Ufer entlang, den Fluss entlang

ПРИЙМЕННИКИ ТА ПОСТПОЗИТИВНІ ПРИЙМЕННИКИ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬСЯ З ДАВАЛЬНИМ ВІДМІНКОМ

(DIE PRÄPOSITIONEN UND POSTPOSITIONEN MIT DATIV)

mit	1. з 2. за допомогою 3.	mit dem Bruder mit dem Bleistift mit dem Auto
nach	1. після 2. через (при зазначенні часу в минулому) 3. по (згідно з) 4. в (з назвами країн та населених пунктів середнього роду)	nach der Vorlesung nach der Arbeit nach fünf Uhr nach zwei Tagen nach dem Buch nach München nach Berlin nach links nach rechts nach oben nach unten nach Hause

aus	1. з (при зазначенні напрямку зсередини) 2. із (походження джерела) 3. із (матеріалу) 4. по, від, заради (причина)	aud dem Hause aus der Tasse aus dem Buch aus Metall aus Rache aus Mangel
zu	1. до, на (при зазначенні напрямку та цілі руху) 2. в, на (при зазначенні часу) 3. до, для (при зазначенні додавання до чогось)	zur Mutter zum Markt *zu Bett gehen zur Zeit * zu Mittag essen Zucker zum Tee nehmen
von	1. від, з (у просторовому значенні) 2. з, від (значення часу) 3. від, з (про джерело чогось) 4. з (групи предметів, цілого) 5. перекладається родовим відмінком та зазначає належність комусь, чомусь 6. фон (ставиться перед прізвищем особи,	von Berlin von rechts vom 20. Januar von klein auf der Brief von dem Freund einer von den Brüdern die Gedichte von Schiller von Stein

	належної до вищого стану)	
bei	1. у (когось) 2. у, при, под, біля, поблизу 3. в, при, під час 4. близько (кількість)	bei der Schwester bei mir, bei dir bei dem Tor bei dem Bahnhof bei gutem Wetter beim Essen bei hundert Mann
seit	1. з (якогось часу) 2. вже ... як (про термін)	seit diesem Tage seit gestern seit drei Jahren
aufßer	1. крім, сверх, вне, за виключенням	aufßer Zweifel aufßer aller Gefahr sein aufßer der Reihe
► gegenüber	1. напроти, проти 2. по відношенню, перед	dem Hause gegenüber die Pflicht der Heimat gegenüber gegenüber der

	3. порівняно	Natur
► entgegen	проти, всупереч	dem Vorschlag entgegen
► entlang	уздовж	der Strasse entlang

***ПРИЙМЕННИКИ ТА ПОСТПОЗИТИВНІ ПРИЙМЕННИКИ, ЯКІ
ВЖИВАЮТЬСЯ З РОДОВИМ ВІДМІНКОМ***

(DIE PRÄPOSITIONEN UND POSTPOSITIONEN MIT GENETIV)

während	на протязі, в той час як, під час	während einer Stunde, während der Untersuchung, während den Sommerferien
außerhalb	за, крім	außerhalb der Stadt, außerhalb des Bezirks Leipzig
(an)statt	замість	(an)statt der Vorlesung, (an)statt den Blumen, (an)statt eines Fernsehapparats
dank	завдяки	dank seines raschen Handels, dank ihrer Ehrlichkeit, dank seines operativen Eingriffs
infolge	внаслідок	infolge eines Unfalls, infolge der Zusammenarbeit, infolge des starken Schneefalls
trotz	незважаючи на	trotz des Verbots, trotz seiner Gesundheit, trotz zahlreiche Drohungen
unweit	неподалік, поблизу	unweit des Tatortes, des Bahnhofs

unfern	від	
mittels	за допомогою	mittels eines Geräts, mittels zahlreicher Beobachtungen,
wegen	через	wegen der Erkrankung, wegen des schlechten Wetters

ЗАЙМЕННИК

(DAS PRONOMEN)

Займенник (das Pronomen) — змінна самостійна частина мови, яка вказує на предмети, ознаки і кількість, але не називає та не означає їх змісту. Займенники можуть уживатися замість іменників, прикметників і числівників.

За семантичним значенням займенники поділяються на:

- a) особові: *ich, du, er, sie, es, wir, ihr, sie, Sie*;
- b) зворотний: *sich*;
- c) безособовий: *es*;
- d) присвійні: *mein, dein, sein, ihr, unser, euer, Ihr*;
- e) вказівні: *dieser, jener, derselbe, derjenige, solcher*;
- f) питальні: *wer, was, welcher, was für ein*;
- g) відносні: *welcher, wer, was, der*;
- h) неозначені: *man, jemand, jeder, kein*.

ВІДМІНЮВАННЯ ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ

(DEKLINATION DER PERSONALPRONOMEN)

Особисті займенники змінюються за особами, відмінками та числами. Рід виражений лише у 3-й особі однини.

	Singular					Plural		
Kas.								
Nom.	ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie
Gen.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner	unser	euer	ihrer
Dat.	mir	dir	ihm	ihr	ihm	uns	euch	ihnen
Akk.	mich	dich	ihn	sie	es	uns	euch	sie

Форма ввічливого звертання співпадає з 3-ю особою множини та українською мовою часто не перекладається.

ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ

(POSSESSIVPRONOMEN)

В німецькій мові не існує присвійного займенника «свій», кожному особистому займеннику відповідає присвійний займенник.

Personalpronomen	Possessivpronomen	
ich	mein (мій, моє)	meine (моя, мої)
du	dein (твій, твоє)	deine (твоя, твої)
er, es	sein (його)	seine (його)
sie	ihr (її)	ihre (її)

wir	unser (наш, наше)	unsere (наша, наші)
ihr	euer (ваш, ваше)	eure (ваша, ваші)
sie	ihr (їхнє)	ihre (їхня, їхні)
Sie	Ihr (Ваш, Ваше)	Ihre (Ваша, Ваші)

В однині присвійні займенники відмінюються як невизначений артикль, а у множині – як визначений артикль.

ВІДМІНЮВАННЯ ПРИСВІЙНИХ ЗАЙМЕННИКІВ

	Singular		Plural	
	Maskulin	Feminin	Neutrum	
	um	m	(n)	
	(m)	(f)		
Kas.				
Nom.	meines Anzug	meiner Jacke	meines Hemd	meine Kleider
Gen.	meines Anzugs	meiner Jacke	meines Hemdes	meiner Kleider
Dat.	meinem Anzug	meiner Jacke	meinem Hemd	meinen Kleidern
Akk.	meinen Anzug	meine Jacke	mein Hemd	meine Kleider

ВКАЗІВНІ ЗАЙМЕННИКИ

(DIE DEMONSTRATIVPRONOMEN)

Вказівні займенники (die Demonstrativpronomen) вказують на предмети і особи, на їхні ознаки або кількість. Найуживаніші вказівні займенники: **der, die, das; dieser, diese, dieses; jener, jene, jenes; derselbe, dieselbe, dasselbe; derjenige, diejenige, dasjenige; solcher, solche, solches; selbst, selber.**

Відмінювання вказвного займенника **dieser, diese, dieses**

	Singular			Plural
	Maskulinum (m)	Femininum (f)	Neutrum (n)	
Kas.				
Nom.	dieser, jener	diese, jene	dieses, jenes (dies)	diese, jene
Gen.	dieses, jenes	dieser, jener	dieses, jenes	dieser, jener
Dat.	diesem, jenem	dieser, jener	diesem, jenem	diesen, jenen
Akk.	diesen, jenen	diese, jene	dieses, jenes (dies)	diese, jene

Відмінювання вказівного займенника **derselbe, dieselbe, dasselbe**

	Singular			Plural
	Maskulinum (m)	Femininum (f)	Neutrum (n)	
Nom.				
Gen.	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben

Dat. desselben derselben desselben derselben

Akk. demselben derselben demselben denselben

Nom. denselben dieselbe dasselbe dieselben

ЗАЙМЕННИКИ „MAN“ ТА „ES“

(DIE PRONOMEN „MAN“ UND „ES“).

Невизначено - особовий займенник „**man**“ в реченні виконує функцію підмета. Після нього дієслово – присудок знаходиться у 3-й особі однини. Сам займенник не перекладається, а конструкцію з ним українською мовою зазвичай перекладають відповідним дієсловом у 3-й особі множини:

Man sagt – кажуть, man behauptet - стверджують

Займенник „**man**“ часто вживається у сполученні з модальними дієсловами. Українською мовою такі конструкції перекладають безособовими зворотами:

Man darf – можна (дозвіл щось робити)

Man darf nicht – не можна

Man kann – можна

Man kann nicht – не можна

Man muss – треба

Man muss nicht – не треба

Man soll - необхідно

Man soll nicht – не треба

Безособовий займенник „**es**“ виконує в реченні функцію формального підмета та українською мовою не перекладається. В німецькій мові вживається в наступних випадках:

1) з безособовими дієсловами, що позначають явища природи:

Es schneit- йде сніг; Es regnet - дощить, йде дощ;

2) з безособовими дієсловами, що позначають почуття та психічний стан людини:

Es tut mir weh - мені болить,

Es friert mich - мені холодно;

3) в наступних безособових зворотах:

Es gibt - є, мається,

Es kommt daran ... - річ у тім ...,

Es handelt sich um ... - йдеться про ...,

Es geht um ... - йдеться про ...,

es gilt - потрібно, треба та інших;

4) у якості ввідного слова:

Es beginnt eine neue Ära - починається нова ера.

ПРИКМЕТНИК

(DAS ADJEKTIV)

Прикметник (das Adjektiv) — повнозначна частина мови, що охоплює слова зі значенням ознаки предмета. Прикметник має граматичні категорії роду, числа, відмінка і порівняння. Граматичні категорії роду, числа і відмінка у прикметників відносні, оскільки вони залежать від роду, числа і відмінка іменника, до якого належить прикметник.

Прикметнику властиве відмінювання. Тип відмінювання залежить від здатності слів, які супроводять словосполучення прикметник + іменник, характеризувати рід, число і відмінок іменника. Розрізняють три типи словосполучень, до складу яких уходить прикметник з іменником:

I тип: означений артикль + прикметник + іменник

der gute Freund — dem guten Freund

II тип: нульовий артикль + прикметник + іменник

guter Freund — gutem Freund

III тип: неозначений артикль + прикметник + іменник

ein guter Freund — einem guten Freund

Відповідно до цих трьох основних типів словосполучень розрізняють три відміни прикметників: **слабку** — I тип, **сильну** — II тип і **мішану** — III тип.

Прикметники відмінюються за слабкою відміною, якщо перед ними стоять супровідні слова, що визначають рід, число і відмінок іменника:

der, die das; dieser, diese, dieses; jener, jene, jenes; derselbe, dieselbe, dasselbe; derjenige, diejenige, dasjenige; solche, solcher, solches; welcher, welche, welches; jeder, jede, jedes; jeglicher, jegliche, jegliches; jedweder, jedwede, jedwedes. У множині — **kein, keine, kein; alle, beide**, а також присвійні займенники.

Відмінювання прикметників слабкої відміни

Singular

Kas.	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nom.	der (dieser)	die (diese)	Das (dieses)
	schone Ort	schone Stadt	schone Dorf
Gen.	des (dieses)	der (dieser)	des (dieses)
	schonen	schonen	schonen
Dat.	Ortes	Stadt	Dorfes
	dem	der (dieser)	dem
	(diesem)	schonen	(diesem)
Akk.	schonen Ort	Stadt	schonen Dorf

	den (diesen)	die (diese)	das (dieses)
	schonen Ort	schone Stadt	schone Dorf
Kas.	Plural		
Nom.	die (diese)	die (diese)	die (diese)
	schonen Orte	schonen	schonen
Gen.	der (dieser)	Stadte	Dorfer
	schonen Orte	der (dieser)	der (dieser)
Dat.	den (diesen)	schonen	schonen
		Stadte	Dorfer
	schonen		
Akk.	Orten	den (diesen)	den (diesen)
	die (diese)	schonen	schonen
		Stadten	Dorfern
	schonen Orte	die (diese)	die (diese)
		schonen	schonen
		Stadte	Dorfer

За сильною відміною відмінюються прикметники, якщо іменники, до яких вони відносяться, вживаються без означеного артикля і без займенників, що мають закінчення означеного артикля. У цьому разі прикметник бере на себе функції артикля і вказує рід, число і відмінок іменника.

Прикметники відмінюються за сильною відміною також, якщо перед ними стоять:

- невідмінювані форми кількісних числівників і дробові числівники;
- питальний займенник *was für ein, was für eine, was für ein* у множині;
- відносний займенник *der, die, das* у родовому відмінку;
- неозначені числівники *einige, etliche, manche, mehrere, verschiedene, viele, wenige*.

Відмінювання прикметників сильної відміни

Singular

Kas.	Maskulinum	Maskulinum	Середній рід
Nom.	schoner Ort	schone Stadt	schones Dorf
Gen.	schonen Ortes	schoner Stadt	schonen Dorfes
Dat.	schonem Ort	schoner	schonem
Akk.	schonen Ort	Stadt schone Stadt	Dorf schones Dorf

Plural

Kas.			
Nom.	schone Orte	schone Stadte	schone
Gen.	schoner Orte	schoner	Dorfer
	schonen	Stadte	schoner
Dat.	Orten	schonen	Dorfer
Akk.	schone Orte	Stadten schone Stadte	schonen Dorfern schone Dorfer

За мішаною відміною відмінюються прикметники, якщо перед ними стоять слова, що недостатньо характеризують граматичні категорії іменника.

Це такі слова:

- неозначений артикль **ein, eine, ein**;
- присвійні займенники в однині;
- неозначені займенники **kein, keine, kein** і **irgendein, irgendeine, irgendein** в однині;
- питальні займенники **was für ein, was für eine, was für ein** в однині.

Відмінювання прикметників мішаної відміни

Singular

Kas.	Maskulinum	Kas.	Maskulinum
Nom.	ein (kein)	eine (keine)	ein (kein)
	schoner Ort	schone Stadt	schones Dorf
	eines	einer (keiner)	eines
Gen.	(keines)	schonen	(keines)
	schonen	Stadt	schonen
	Ortes	einer (keiner)	Dorfes
Dat.	einem	schonen	einem
	(keinem)	Stadt	(keinem)
Akk.	schonen Ort	eine (keine)	schonen Dorf
	einen	schone Stadt	ein (kein)
	(keinen)		schones Dorf
	schonen Ort		

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

(STEIGERUNGSSTUFEN DER ADJEKTIVE)

Прикметники та прийменники мають три ступені порівняння:

Positiv (звичайний ступінь) співпадає з початковою формою прикметника;

Komparativ (порівняльний ступінь) утворюється за допомогою суфіксу – **er**, який додають до короткої форми прикметника або прийменника у позитивному ступені:

hell – heller, schlecht – schlechter, kurz - kürzer

Superlativ () утворюється за допомогою суфіксу –**(e)st**, який додають до короткої форми прикметника або прийменника у позитивному ступені:

hell – der hellste, alt – der älteste, schlecht – der schlechteste, groß – größte.

ЗАЙМЕННИКОВІ ПРИСЛІВНИКИ

(DIE PROMINALADVERBIEN)

Займенникові прислівники замінюють сполучення іменника або прислівника з прийменником. Розрізняють питальні займенникові прислівники, які утворюються шляхом злиття прислівника „wo“ с прийменником, та вказівні, які утворюються від прислівника „da“ та прийменників:

Wofür sorgt der ukrainischen Miliz? – Sie sorgt für die Aufrechterhaltung der Ordnung. Die Polizei der BRD sorgt dafür.

Якщо прийменник починається голосним звуком (an, aus, in, über, auf usw.), то поміж прислівником та прийменником ставиться інфікс „r“.

Займенникові прислівники можуть замінити тільки іменники, які позначають неістот або абстрактні поняття. Вибір прийменника для займенникового прислівника залежить від керування дієслів, яке у німецькій та українській мовах не завжди співпадає. Тому займенникові прислівники слід перекладати сполученням з дієсловом та брати до уваги різницю в керуванні дієслів:

sich interessieren für Akk.

цікавитися чимось

hoffen auf Akk.

покладатися на щось, когось

zufrieden sein mit Dat.

бути задоволеним чимось

Схема утворення займенникових прислівників

an woran - Woran arbeiten Sie?

 daran – Er kann sich daran noch erinnern.

auf worauf – Worauf hofft der Angeklagte?

 darauf - Darauf hab ich lange genug gewartet.

aus woraus - Woraus besteht die Welt?

 daraus - Daraus mache ich kein Geheimnis.

bei wobei - Wobei habt ihr denn Probleme?

dabei – Er freut sich dabei.

durch wodurch - Wodurch wird die Stabilität der deutschen Wirtschaft unterstrichen?

dadurch - Er fand eine Lösung dadurch, dass er das Problem zu betrachten versuchte.

Питальні

wofür – Wofür interessieren Sie sich?

wo+(r)+ für

dafür - Dafür gibt es nur noch ein Wort.

Вказівні

worin - Worin besteht der Unterschied?

da+(r)+ in

darin – Die Aufgabe besteht darin.

womit – Womit beschäftigt er sich?

mit

damit - Peter hat gestern sein Examen gemacht. Damit ist endlich sein landjähriges Studium abgeschlossen

worüber - Worüber sprechen Sie gewöhnlich mit Ihren Freunden?

darüber - Wir sprechen oft darüber.

über

worunter - Wie und worunter einrichten?

darunter - Was ist darunter zu verstehen?

wovon – Wovon sollen wir träumen?

unter

davon - Es hängt davon ab, an welche Grammatik man glaubt.

wozu - Wozu braucht man einen PC?

von

dazu - Wo kriegt man Übungen dazu?

zu

СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

(DIE SATZREIHE)

Складносурядне речення складається з двох або більше самостійних речень, що пов'язані між собою за допомогою інтонації, сурядних сполучників чи сполучникових слів, або безсполучниковим способом.

Найбільш уживаними сурядними сполучниками є: und (й, та), aber (але), oder (або, чи), sondern (а), denn (так як, тому що). Вони не впливають на порядок слів у реченні:

□ — підмет. △ — присудок. □ — другорядні члени речення. ◇ — питальне слово

Heute bin ich sehr beschäftigt, denn ich reise morgen ab.

Der Richter kommt, und der Prozess beginnt.

Речення, що входять до складу складносурядного речення, також можуть поєднуватись за допомогою таких сполучників, як: doch (все-таки, все ж), trotzdem (незважаючи на), dann (потім), deshalb (тому), darum (тому), deswegen (тому, з цієї причини), also (отже; таким чином), zwar (а саме), dennoch (та все ж), folglich (отже), sonst (інакше), außerdem (крім того), які впливають на порядок слів у реченні, відразу після них знаходиться частина присудка, яка змінюється:

Der Zug hat nur wenige Minuten Aufenthalt, deshalb müssen wir uns beeilen.

Das Buch ist interessant, darum will ich es lesen.

Er hatte sich sehr beeilt, trotzdem kam er zu spät.

Er war weder zu Hause, noch konnten wir ihn in seinem Büro erreichen.

Die alte Dame war erblindet, also (so) war sie gezwungen, in ein Heim zu gehen.

In dem Geschäft hat man mich betrogen, folglich kaufe ich dort nicht.

Частини складносурядного речення також можуть поєднуватися за допомогою парних сполучників *entweder ... oder* (чи ... чи, або ... або), *sowohl ... als auch* (як ... так і), *nicht nur ... sondern auch* (не тільки ... але й), *weder ... noch* (ні ... ні), *bald ... bald* (то ... то), *teils ... teils* (частково), які впливають на порядок слів у реченні:

Teils will er sein Haus verkaufen, teils will er aber auch behalten.

СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

(DAS SATZGEFÜGE)

Складнопідрядне речення складається з двох або більше залежних речень, одне з яких є головним, а інше (інші) – підрядним. Підрядні речення сполучаються з головним та між собою за допомогою підрядних сполучників, відносних займенників, питальних слів та безсполучниковим методом.

Підрядне речення може стояти перед головним, посередині або після нього, але де б воно не знаходилося, порядок слів у ньому завжди є постійним, а саме: на першому місці знаходиться сполучник або сполучникове слово, за ним – підмет та другорядні члени речення, і на останньому місці – відмінювана частина присудка:

Das Prinzip des Rechtsstaates bedeutet, dass alles staatliche Handeln an Gesetz und Recht gebunden ist.

Якщо підрядне речення знаходиться перед головним, тоді в головному обов'язковим є зворотній порядок слів, тому що вважається, що підрядне речення займає перше місце:

Wenn das Verbrechen begangen wird, so muss man es aufklären und den Täter ermitteln.

Якщо ж підрядне речення знаходиться після головного, воно не впливає на порядок слів у ньому:

Es ist notwendig, dass der Sachverständige sein Gutachten in der Hauptverhandlung mündlich vorträgt.

Невідмінювана частина присудка (Infinitiv, Partizip II) у підрядному речення знаходиться на передостанньому місці:

Alle Studenten standen auf, nachdem der Lektor den Hörsaal betreten hatte.

Заперечення у підрядному речення знаходиться перед присудком, а відокремлювані префікси дієслів не відділяються:

Sie weiß, dass ihr Freund heute nicht abfährt.

Зворотній займенник у підрядному реченні зазвичай стоїть після підмета, якщо він виражений займенником; або перед підметом у випадку, коли він виражений іменником:

Die Abschnittsbevollmächtigten erfüllen vorbildlich ihre Pflicht, weil sie **sich** in ihrer Arbeit auf die Bevölkerung stützen.

Ich weiß, dass **sich** viele Studenten für Strafrecht interessieren.

За значенням та функціями підрядні речення поділяються на додаткові, умовні, означальні, підрядні часу, причини, мети, місця, способу дії.

ДОДАТКОВЕ ПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

(DIE OBJEKTSÄTZE)

Додаткові підрядні речення виконують функцію доповнення та відповідають на питання всіх відмінків, крім називного: wen? (кого), was? (що), wem? (кому). Вони вводяться сполучниками та сполучниковими словами (відносними займенниками та питальними займенниковими прислівниками):

Сполучники **та**

сполучникові

Приклади

слова

dass

Ich weiß, dass er mir bei der Untersuchung helfen wird.

ob	Er fragte mich, ob ich das Protokoll schon angefertigt hatte.
wer	Alle wissen, wer die Straftat begangen hat.
was	Der Richter ahnte, was der Angeklagte sagen wird.
warum	Wir verstehen nicht, warum er das getan hat.
wonach	Können Sie mir sagen, wonach Ihnen der Untersuchungsführer gefragt hat?

ОЗНАЧАЛЬНЕ ПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

(DIE ATTRIBUTSÄTZE)

Атрибутивні (означальні) підрядні речення відповідають на питання *welcher?* (який), *was für ein?* (що за) та вводяться частіш за все відносними займенниками *der* (*die, das*) та рідше *welcher* (*welche, welches*). Відносні займенники узгоджуються з означуваним словом у головному реченні за числом та родом. При цьому вони можуть вживатися як з прийменниками, так й без них.

Zu den Maßnahmen, die zur Ermittlung des Täters erforderlich sind, gehört die Hausdurchsuchung.

Відносні займенники можуть вживатися у всякому відмінку та зі всяким прийменником. Вони відмінюються як визначений артикль, за виключенням родового відмінка однини та множини, та давального відмінка множини:

Kasus	Singular			Plural
	Maskulinum	Neutrum	Femininum	
Nom.	der	das	die	die
Gen.	dessen	dessen	deren	deren
Dat.	dem	dem	der	denen

Akk	den	das	die	die
-----	-----	-----	-----	-----

Відносний займенник у родовому відмінку знаходиться перед іменником, до якого він належить, але українською мовою перекладається після нього:

Der Maler, dessen Bild in der Aula hängt, lebt in unserer Stadt. - Художник, картина якого висить в актовому залі, живе у нашому місті.

У деяких означальних підрядних реченнях відносні займенники виконують функцію сполучного слова й водночас є підметом:

Die Studenten lesen die Zeitschriften, die die Rechtsfragen behandeln.

Означальні підрядні речення також можуть сполучуватися з головним за допомогою відносних прислівників wo (де), wohin (куди), woher (звідки):

Nach dem Studium verlässt er die Stadt, wo er mehrere Jahre gelebt hat.

ПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ ПРИЧИНИ

DIE KAUSALSÄTZE

Підрядні речення причини відповідають на питання warum? (чому), aus welchem Grunde? (з якої причини). Підрядні речення цього типу з сполучником „da“ зазвичай передують головному реченню, а підрядні речення з сполучником „weil“ знаходяться після головного:

Da ich mich unwohl fühlte, ging ich zum Arzt.

Es war schwer, diese Straftat aufzuklären, weil der Täter keine Spuren hinterlassen hatte.

ПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ ЧАСУ

DIE TEMPORALSÄTZE

Підрядні речення часу виконують функцію обставини часу та відповідають на питання: wann? (коли), wie lange? (як довго), wie oft? (як часто), seit wann (з яких пір), bis wann (до якого часу). Вони вводяться сполучниками: wenn (коли);

während (у той час, коли); nachdem (після того, як); solange (поки); bis (до); bevor (перш, ніж) та іншими. Сполучник als вживається для вираження одноразової дії у минулому, а сполучник wenn - для визначення дії у теперішньому та майбутньому часі, а також для багаторазової дії у минулому.

Слід запам'ятати наступні правила вживання часових форм у підрядних реченнях часу для вираження попередньої дії:

Співвідношення часів	Часові форми		Приклади
	Підрядне речення	Головне речення	
Передування у теперішньому та майбутньому часі	Perfekt	Präsens	Nachdem er die Universität absolviert hat, arbeitet er als Staatsanwalt.
Передування у минулому часі	Plusquamperfekt	Imperfekt	Nachdem er die Universität absolviert hatte, arbeitete er als Notar.
Передування у майбутньому часі	Perfekt	Präsens, Futurum	Nachdem er die Universität absolviert hat, wird er als Untersuchungsführer arbeiten.

УМОВНЕ ПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

(DIE KONDITIONALSÄTZE)

Підрядні речення умови відповідають на питання unter welcher Bedingung? (за якої умови) та вводяться сполучниками wenn (якщо); falls (у випадку, коли).

ПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ ЦІЛІ

(DIE FINALSÄTZE)

Підрядні речення мети відповідають на питання Wozu? (для чого), zu welchem Zweck? (з якою метою) та з'єднуються з головним реченням сполучником damit (щоб).

ІНФІНІТИВ

(INFINITIV)

Інфінітив в німецькій мові - це особлива форма німецького дієслова, яка виражає дію або стан узагальнено, без віднесення його до тієї особи, яка цю дію виконує.

У реченні інфінітив часто вживається з особовою формою іншого дієслова, пояснюючи його. У цьому випадку інфінітив із залежними від нього словами називається залежним. У німецькому реченні він вживається з часткою „zu“, яка зазвичай українською мовою не перекладають, та відокремлюється комою. Переклад слід починати з самого інфінітиву (що робити?), а потім перекладати слова, що його доповнюють:

Er hat den Wunsch, in diesem Sommer nach Deutschland zu fahren.

Якщо інфінітив має відокремлюваний префікс, частка „zu“ ставиться між ним і основою дієслова, а в складних дієсловах – поміж першою та другою складовими частинами:

Alle Studenten der juristischen Fakultät haben Absicht, an der wissenschaftlichen Konferenz teilzunehmen.

ВЖИВАННЯ ІНФІНІТИВУ З ЧАСТКОЮ „ZU“ АБО БЕЗ НЕЇ

GEBRAUCH DES INFINITIVS OHNE UND

MIT DER PARTIKEL „ZU“

Без частки „zu“ інфінітив вживається у наступних випадках:

1) після модальних дієслів:

Der Zeuge kann dem Angeklagten helfen;

2) після дієслів, що означають сприйняття hören, sehen, fühlen, spüren:

Er sieht den Sachverständigen am Tatort arbeiten;

3) після дієслів, що означають пересування:

Wir gehen einkaufen;

4) після дієслів werden, bleiben, lernen, lehren, helfen, lassen, schicken:

Er lehrt mich fotografieren.

Слід запам'ятати, що після дієслів lernen, lehren, helfen частка „zu“ може вживатися, якщо інфінітив є розповсюдженим:

Er lehrt mich, den Tatort gründlich zu fotografieren.

Інфінітив вживається з часткою „zu“:

1) після більшості дієслів: beginnen, beschließen, versprechen, vorschlagen, empfehlen, bitten, scheinen, glauben, vergessen, empfehlen, pflegen, befehlen, verbieten:

Ich empfehle Ihnen, in erster Linie diese Straftat aufzuklären;

2) після таких прикметників, як stolz, glücklich, froh, überzeugt, bequem:

Es ist immer interessant, etwas Neues zu erfahren;

3) після деяких абстрактних іменників, таких, як der Gedanke, das Glück, der Freude, der Wunsch, die Absicht, die Möglichkeit та ін.:

Er hat den Wunsch, sein Recht auf materielle Sicherung im Alter im Gericht einzuklagen.

KONSTRUKTION "LASSEN + SICH + INFINITIV"

(KONSTRUKTION "LASSEN + SICH + INFINITIV")

Зазначена конструкція означає можливість та відповідає значенню модального дієслова „können“:

Seine Schuld lässt sich leicht nachweisen – Seine Schuld kann man leicht nachweisen.

ІНФІНІТИВНІ ГРУПИ

(INFINITIVGRUPPEN)

Інфінітив з часткою вживається в інфінітивних зворотах. В німецькій мові існують три інфінітивні конструкції: *um + zu + Infinitiv*, *statt + zu + Infinitiv*, *ohne + zu + Infinitiv*.

Інфінітивний зворот **um + zu + Infinitiv** (для того, щоб, щоб) вказує на бажання або намір та за змістом відповідає підрядному реченню мети:

Wir fahren nach Kyjiv, um die Sehenswürdigkeiten der Hauptstadt der Ukraine zu besichtigen. - Ми їдемо до Києва, щоб оглянути пам'ятні місця столиці України.

Конструкція **(an)statt + zu + Infinitiv** (замість того, щоб) вказує на те, що хтось поводить себе інакше, ніж від нього очікують та вживається як обставина способу дії:

Statt sich auf die Kontrollarbeit vorzubereiten, ging er ins Kino. - Замість того, щоб готуватись до контрольної роботи, він пішов у кіно.

За допомогою конструкції **ohne + zu + Infinitiv** можна вказати, що очікуване ще не настало. Вона вживається як обставина способу дії, а українською мовою перекладається дієприкметниковим зворотом із запереченням «не»:

Ohne ein Wort zu sagen, ging er fort. - Не вимовивши ані слова, він пішов геть.

Якщо в інфінітивній групі є зворотне дієслово, то воно стоїть після *um*, *statt* або *ohne* та відмінюється залежно від того, якою особою виражений підмет головного речення:

Ich fuhr ans Meer, um mich dort gut zu erholen. - Я поїхав до моря, щоб там добре відпочити.

Sie fuhr ans Meer, um sich dort gut zu erholen. - Вона поїхала до моря, щоб там добре відпочити.

ДІЄСЛОВА „HABEN“ ТА „SEIN“ З ІНФІНІТИВОМ ТА ЧАСТКОЮ „ZU“

(DIE VERBEN „HABEN“ UND „SEIN“

MIT INFINITIV MIT „ZU“)

Конструкція haben + zu + Infinitiv може виражати необхідність виконання дії та змістовно відповідає дієсловам müssen и sollen. Підмет у зазначеному сполученні позначає діючу особу, а речення в цілому має активний характер:

Der Staatsanwalt hat das Ermittlungsverfahren in Strafsachen zu leiten. Ich habe noch einen Zeugen zu befragen.

Конструкція sein + zu + Infinitiv має 2 значення: необхідності виконання дії та можливості та за змістом відповідає дієсловам müssen, sollen и können у сполученні з Infinitiv Passiv змістового дієслова. Конструкція має пасивний характер:

Der Kassationsantrag ist tatsächlich und rechtlich zu begründen. Auf dem Gebiet der Bekämpfung der Kriminalität sind große Erfolge zu verzeichnen.

ДІЄПРИКМЕТНИК I ТА ДІЄПРИКМЕТНИК II

(PARTIZIP I UND PARTIZIP II)

В німецькій мові існують дієприкметник I (Partizip I) та дієприкметник II (Partizip II).

Дієприкметник I утворюється додаванням суфікса -end або -nd (якщо дієслово має суфікс -er, -el) до основи дієслова:

fragen – fragend

handeln – handelnd

lösen – lösend

schweigen – schweigend

Дієприкметник I у реченні може мати коротку або повну форму. У короткій (незмінній) формі дієприкметник I вживається в якості обставини способу дії, завжди має носить активний характер та українською мовою перекладається дієприкметником недоконаного виду:

Rauchend saß er am Krankenhaus.

Schweigend verließ er das Büro.

Дієприкметник I у повній (змінюваній) формі вживається у якості означення, яке знаходиться перед означуваним іменником та узгоджується з ним за родом, числом та відмінком, а також відмінюється як прикметник:

Die Regierung ist das höchste vollziehende und verfügende Organ.

Der verhörende Kriminalist saß dem Zeugen gegenüber.

Дієприкметник I позначає одночасність із дією, яка виражена присудком:

Als Beweismittel dienend, werden die Urkunden in der Hauptverhandlung verlesen.

У якості означення також може вживатися дієприкметник I перехідних дієслів у повній формі з часткою „zu“. Таке означення має модальне значення, тобто воно називає діє, яку треба або можливо виконати стосовно якогось предмета або особи, та має значення пасивного стану:

die zu lösende Aufgabe = die Aufgabe muss gelöst werden

Якщо партицип I утворений від дієслова з відокремлюваним префіксом, то „zu“ ставиться між префіксом та коренем дієслова:

die aufzuklärende Straftat.

Цей різновид означення українською мовою перекладається означальним підрядним реченням, у якому присудок виражений словами «потрібно, необхідно» у сполученні з дієсловом у невизначеній формі:

Das zu untersuchende Verbrechen war gegen die Gesellschaftsordnung gerichtet.
– Злочин, який треба розслідувати, був спрямований проти суспільного порядку.

Конструкцію також можна перекласти іменником, утвореним від цього дієприкметника зі словами «який підлягає»:

Das auszuarbeitende Projekt ist sehr kompliziert. – Проект, який підлягає розробці, дуже складний.

Дієприкметник II також утворюється за певними правилами (див. ур. 10). У своїй скороченій формі він вживається у якості обставини способу дії, у цьому випадку дієприкметник II від перехідних дієслів, як правило, перекладається дієприкметником довершеного виду у пасивному стані:

Er kam zum Seminar vorbereitet. – Він прийшов на семінар підготовленим.

Die vernommenen Zeugen und Sachverständigen dürfen sich nur mit Genehmigung des Vorsitzenden aus dem Gerichtsgebäude entfernen. – Допитані свідки та експерти можуть залишати помешкання суду лише з дозволу головуючого.

У ряді випадків дієприкметник II перекладається словосполученням «прийменник + іменник» у функції обставини способу дії:

Der Zug traf verspätet ein. – Потяг прибув із запізненням.

ПОШИРЕНІ ДІЄПРИКМЕТНИКОВІ ГРУПИ

(ERWEITERTE PARTIZIPIALGRUPPEN)

Partizip I та Partizip II можуть утворювати сполучення з включенням інших членів речення. Такі сполучення часто вживаються в речення у функції поширеного означення.

Поширене означення є синтаксичною рамкою, що утворена артиклем (або словом, що його заміняє) та іменником. Дієприкметник знаходиться безпосередньо перед іменником. За артиклем може знаходитися або другий

артикуль, або прийменник, що відноситься до іменника або займенника, включеного до синтаксичної рамки:

Der dem Schriftsteller gewidmete Abend war interessant. – Вечір, присвячений письменнику, був цікавий.

Das in Abwesenheit des Angeklagten ausgesprochene Urteil muss dem Angeklagten mit Urteilsgründen zugestellt werden. – Вирок, виголошений при відсутності підсудного, повинен бути вручений йому при наявності мотивації вироку.

Правила перекладу поширеного означення у функції означення:

Das vom Richter ausgesprochene Urteil.

а) спочатку перекладається іменник, до якого належить дієприкметниковий зворот (у даному випадку das Urteil - вирок);

б) потім перекладу підлягає дієприкметник (Partizip II ausgesprochene - виголошений);

в) далі треба перкласти всю групу слів, що відносяться до дієприкметника або прикметника (vom Richter – суддею);

г) нарешті, перкласти весь зворот:

вирок, виголошений суддею.

ВІДОКРЕМЛЮВАНІ ДІЄПРИКМЕТНИКОВІ ЗВОРОТИ

(ABGESONDERTE PARTIZIPIALGRUPPEN)

Дієприкметник I та дієприкметник II разом зі словами, що їх пояснюють, утворюють відокремлювані дієприкметникові звороти, які не узгоджуються з жодним членом речення. Partizip I або Partizip II зазвичай знаходяться у кінці цього звороту. При письмі їх виділяють комами, а при мовленні – інтонаційно:

Die neuen Untersuchungsmethoden anwendend, konnte er dieses Verbrechen schneller aufklären. – Застосовуючи нові методи розслідування, він зміг швидше розкрити цей злочин.

Такі звороти можуть знаходитися на початку, в кінці речення або рідше в середині речення та українською мовою перекладаються дієприкметниковими зворотами доконаного або недоконаного виду, при цьому переклад слід починати з дієприкметника:

In den Studienraum kommend, begrüßt der Dozent die Studenten. – Заходячи в аудиторію, викладач вітається зі студентами.

In die Hauptstadt angekommen, begab ich mich sofort zur Sophienkathedrale. – Прибувши до столиці, я відразу вирушив до Софійського собору.

УМОВНИЙ СТАН ДІЄСЛОВА

(KONJUNKTIV)

Кон'юнктив служить перш за все для висловлення нереальної дії, не здійснюваного побажання, можливості, припущення, нереальної умови та порівняння.

Система часових форм кон'юнктиву співпадає з системою часів у індикативі, але їх утворення, значення та вживання дуже відмінне. Окрім шести часових форм (Präsens, Imperfekt, Perfekt, Plusquamperfekt, Futurum I) до системи кон'юнктива належать ще дві форми: кондиціоналіс I и II (der Konditionalis I, II).

PRÄSENS KONJUNKTIV

Präsens кон'юнктива утворюється наступним способом: додаванням до основи дієслова суфікса –e та особових закінчень (крім 1-ї та 3-ї особи однини). Зміни кореневих голосних не відбувається:

	Singular		Plural
ich	mache, nehme	wir	machen, nehmen
du	machest, nimmest	ihr	machet, nehmet
er, sie, es	mache, nehme	sie	machen, nehmen

Дієслова sein, haben, werden утворюють Präsens як правильні дієслова:

	Singular	Plural
ich	sei, habe, werde	wir seien, haben, werden
du	seiest, habest, werdest	ihr seiet, habet, werdet
er, sie, es	sei, habe, werde	sie seien, haben, werden

Модальні дієслова утворюють теперішній час від основи дієслова без зміни кореневої голосної:

	Singular	Plural
ich	solle, wolle, könne, möge, müsse	wir sollen, wollen, können, mögen, müssen
du	sollest, wollst, könntest, mögest, müssest	ihr sollet, wollet, könnet, möget, müsset
er, sie, es	solle, wolle, könne, möge, müsse	sie sollen, wollen, können, mögen, müssen

Презенс кон'юнктиву вживається:

1) для вираження бажання, яке може бути виконане:

Es lebe der Frieden in der ganzen Welt! – Нехай буде мир у всьому світі!

2) для вираження непрямого наказу, що стосується третьої особи:

Er solle sie besuchen. – Нехай він провідає її;

3) для вираження вказівок, інструкцій, рекомендацій. Зазвичай в таких випадках підметом є займенник „man“:

Man vernehme die Zeugen einzeln. – Свідків слід допитувати по одному.

Wer ein guter Fachmann sein will, (der) studiere die Rechtswissenschaft gründlich. – Той, хто хоче стати гарним спеціалістом, нехай ґрунтовно вивчає юриспруденцію;

4) у сполученні es sei + Partizip II змістового дієслова, яке українською мовою перекладається словами «необхідно», «слід». Найбільш уживаними сполученнями такого типу є наступні:

es sei - слід назвати

es sei betont - слід підкреслити

es sei erwähnt - слід згадати

es sei gesagt - слід сказати

es sei hinzugefügt - слід додати

Es sei betont, da dieser Mensch früher kein Verbrechen begangen hat. – Слід підкреслити, що цей чоловік раніше не скоїв жодного злочину.

IMPERFEKT KONJUNKTIV

Імперфект кон'юнктиву слабких дієслів співпадає за формою з імперфектом індикативу та вживається рідко.

Імперфект кон'юнктиву сильних дієслів утворюється від основи імперфекта індикативу за допомогою суфікса – е та особових закінчень. У 1-й та 3-й особі однини особові закінчення відсутні. Кореневі голосні „а, о, u“ приймають умляут:

	Singular	Plural
ich	hielte, käme, trüge	wir hielten, kämen, trügen
du	hieltest, kämest, trügest	ihr hietet, kämet, trüget

er, sie, es hielte, käme, trüge **sie** hielten, kämen, trügen

Дієслова *sein, haben, werden* утворюють імперфект як сильні дієслова від основи в імперфекті, а „а, о, u“ також приймають умляут:

	Singular	Plural
ich	wäre, hätte, würde	wir wären, hätten, würden
du	wärest, hättest, würdest	ihr wäret, hättet, würdet
er, sie, es	wäre, hätte, würde	sie wären, hätten, würden

Імперфект кон'юнктив модальних дієслів відрізняється від імперфекта індикативу лише наявністю умляута у тих дієслів, які мали його в інфінітиві (крім дієслів *wollen* та *sollen*):

	Singular	Plural
ich	könnte, möchte, sollte, wollte, müsste, dürfte	wir könnten, möchten, sollten, wollten, müssten, dürften
du	könntest, möchtest, solltest, wolltest, müsstest, dürftest	ihr könntet, möchtet, solltet, wolltet, müsstet, dürftet
er, sie, es	könnte, möchte, sollte, wollte, müsste, dürfte	sie könnten, möchten, sollten, wollten, müssten, dürften

PLUSQUAMPERFEKT KONJUNKTIV

Плюсквамперфект кон'юнктива утворюється від кон'юнктива відповідного допоміжного дієслова та дієприкметника II змістового дієслова:

	Singular	Plural
ich	hätte gelesen, wäre gekommen	wir hätten gelesen, wären

gekommen

du hättest gelesen, wärest **ihr** hättet gelesen, wäret gekommen
gekommen

er, sie, es hätte gelesen, wäre gekommen **sie** hätten gelesen, wären
gekommen

Імперфект та плюсквамперфект кон'юнктиву вживаються:

1) у самостійних реченнях, які висловлюють побажання або припущення, які не можуть бути здійснені.

При цьому для висловлення ірреального бажання, яке відноситься до теперішнього та майбутнього часу, вживається Imperfekt Konjunktiv:

Wenn der Verbrecher seine Schuld gestände! Gestände der Verbrecher seine Schuld! – Якби ж злочинець признав свою провину!

Для вираження такого ж бажання, яке відноситься до минулого часу, вживається Plusquamperfekt Konjunktiv. При цьому можливе вживання двох конструкцій речень: зі сполучником „wenn“ та безсполучникового підрядного речення з винесенням відмінюваної частини присудка на перше місце:

Wenn der Verbrecher damals seine Schuld gestanden hätte! Hätte der Verbrecher damals seine Schuld gestanden! – Якби ж злочинець тоді признав свою провину!

2) для висловлювання ірреальної можливості (потенціальний кон'юнктив).

При цьому Imperfekt вживається для вираження потенціальної ірреальної можливості у теперішньому й майбутньому часі:

Der Staatsanwalt würde heute an der Verhandlung teilnehmen. - Прокурор взяв би сьогодні участь у судовому розгляді.

Plusquamperfekt служить засобом для вираження ірреальної можливості у минулому часі:

Der Rechtsanwalt hätte gestern an der Verhandlung teilgenommen. - Адвокат взяв би вчора участь у судовому розгляді.

У реченнях з прислівниками *beinahe*, *fast* вживається лише Plusquamperfekt Konjunktiv. На відміну від української мови, заперечення «не» (*nicht*) в цій конструкції не вживається:

Beinahe (fast) hätte er sich zur Verhandlung verspätet. – Він трохи не спізнився на судовий розгляд.

3) у порівняльних підрядних реченнях зі сполучниками „als“, „als ob“, „als wenn“, які мають однакове значення «неначе», «немов» для висловлювання нереального порівняння.

Imperfekt вживається по відношенню до теперішнього або майбутнього часу:

Sie tut so, als ob sie vorher davon nichts gewusst hätte. – Вона робить так, немов нічого про це раніше не знала.

Plusquamperfekt вживається по відношенню до минулого часу:

Plötzlich verschwand der Mann, als ob ihn die Erde verschluckt hätte. – Несподівано чоловік щез, неначе його проковтнула земля.

PERFEKT KONJUNKTIV

Перфект кон'юнктива утворюється від презенсу кон'юнктиву відповідного допоміжного дієслова (*haben*, *sein*) та дієприкметника II минулого часу змістового дієслова:

	Singular	Plural
ich	habe gelesen, sei gekommen	wir haben gelesen, seien gekommen
du	habest gelesen, seiest gekommen	ihr habet gelesen, seiet gekommen
er, sie, es	habe gelesen, sei gekommen	sie haben gelesen, seien gekommen

FUTURUM KONJUNKTIV

Майбутній час кон'юнктива утворюється від презенсу кон'юнктива допоміжного дієслова „werden“ та інфінітиву змістового дієслова:

	Singular		Plural
ich	werde untersuchen	wir	werden untersuchen
du	werdest untersuchen	ihr	werdet untersuchen
er, sie, es	werde untersuchen	sie	werden untersuchen

KONDITIONALIS I

Konditionalis I не має відповідної форми в індикативі. Він утворюється від імперфекту кон'юнктива дієслова „werden“ та інфінітиву змістового дієслова:

	Singular		Plural
ich	würde untersuchen, kommen	würde wir	würden untersuchen, würden kommen
du	würdest untersuchen, kommen	würdest ihr	würdet untersuchen, würdet kommen
er, sie, es	würde untersuchen, kommen	würde sie	würden untersuchen, würden kommen

Кондіціоналіс I вживається для вираження нереальної умови або можливості. Як і імперфект, він може вживатися стосовно теперішнього та майбутнього часу:

Der Staatsanwalt würde an der Verhandlung teilnehmen. – Прокурор взяв би участь у судовому засіданні.

An deiner Stelle würde ich ihm Hilfe leisten. - На твоєму місці я б допоміг йому.

Кондіціоналіс І вживається також для заміни імперфекту, якщо форма кон'юнктива збігається з формою індикатива:

Wenn wir Zeit hätten, würden wir den Tatort besuchen. – Якби у нас був час, ми б відвідали місце злочину.

KONJUNKTIV IN INDIREKTER REDE

Кон'юнктив вживається у непрямій мові для передачі чужого висловлювання та при цьому не додає до нього жодного відтінку ірреальності або недостовірності:

Er sagte, dass er das Recht studiere. /Er sagte, er studiere das Recht. - Він сказав, що вивчає право.

Er sagte, er habe das Recht studiert. – Він сказав, що вивчав право.

Er sagte, er werde das Recht studieren. – Він сказав, що буде вивчати право.

Непряма мова у німецькій мові оформлюється двома видами синтаксичних моделей: моделлю складнопідрядного речення та моделлю особливого виду самостійного речення.

Модель складнопідрядного речення складається з головного речення, що вводить непряму мову (Er sagt,...), та підрядного речення, яке безпосередньо містить непряму мову (er das Recht studiere) та вводиться сполучником „dass“.

Непряма мова також може бути оформлена у вигляді безсполучникового речення, в якому відмінювана частина присудка знаходиться на другому місці:

Er sagte, er studiere zur Zeit das Recht.

Для передачі непрямой мови вживаються Präsens, Perfekt та Futurum кон'юнктива.

Презенс кон'юнктива виражає дію, що відбувається одночасно з дією у головному реченні:

Er sagt, er sei Untersuchungsführer.

Перфект кон'юнктива виражає дію, що передує дії у головному реченні:

Er sagt, er sei Untersuchungsführer gewesen.

Футурум кон'юнктива виражає дію, яка відбудеться після дії у головному реченні:

Er sagt, er werde bald Untersuchungsführer sein.

Якщо форма кон'юнктива збігається з формою індикатива (1-а особа однини та множини та 3-я особа множини), презенс кон'юнктива заміняють імперфектом кон'юнктива, перфект кон'юнктива – плюсквампер-фектом кон'юнктива, а імперфект та футурум кон'юнктива – кондіціоналісом I:

Sie sagen, sie vernahmen jetzt viele Zeugen (замість vernehmen);

Sie sagen, sie hätten viele Zeugen vernommen. (замість haben vernommen);

Sie sagen, sie würden noch viele Zeugen vernehmen. (замість werden vernehmen).

GRAMMATISCH-LEXIKALISCHER TEST

Wählen Sie die richtige Antwort. Kreuzen Sie A, B, C, D oder E auf dem Antwortbogen an.

1. A: Was ___ du am Samstag gemacht?

B: Ich ___ ins Kino gegangen.

a) hat, ist; b) hast, bin; c) bist, habe; d) hast, habe; e) haben, bin

2. Sie (Pl.) ___ uns bitte Ihre Anmeldung schicken.

a) wird; b) werdet; c) sein; d) werden; e) ist

3. _____ ständig Erfahrungen zu sammeln, kann man keine gute Arbeit leisten.

a) um; b) statt; c) ohne; d) gegen; e) wegen

4. _____ die Situation allseitig zu analysieren, fasste er einen übereilten

a) ohne; b) bis; c) um; d) statt; e) wenn

5. Ich schneide _____.

- a) dank den Händen; b) mit der Zahnbürste; c) mit der Schere; d) durch das Messer; e) aus Gold
6. Die Studenten veranstalten oft Diskussionen. Sie nehmen _____ aktiv teil.
a) daran; b) darin; c) darauf; d) dabei; e) davon
7. In diesem Betrieb ... optische Geräte
a) sind bauen; b) wird gebaut sein; c) werden gebaut; d) haben gebaut; e) werdet bauen
8. Die Maschine ... noch nicht
a) sind repariert; b) wart repariert gewesen; c) ist reparieren; d) wurde repariert; e) habe repariert
9. Im Winter ist es im Norden _____ als im Süden.
a) kalt; b) kälter; c) am kältesten; d) kalter; e) der kälter
10. Kinder, ihr ... sofort schlafen gehen.
a) kannte; b) mögen; c) durften; d) sollt; e) muss
11. Nachdem wir alles _____, waren wir frei.
a) gemacht haben; b) gemacht sind; c) machen werden; d) gemacht hatte; e) gemacht hatten
12. Wenn ich freie Zeit habe, _____ ich gern ins Kino.
a) ging; b) gegangen; c) gehe; d) geht; e) gehen
13. ein Text, in dem genau steht, wie man etwas machen soll
a) die Richtlinie; b) die Reise; c) der Ring; d) der Rhythmus; e) die Richtung
14. unbemerkt etwas nehmen, das einem anderen gehört, und es behalten
a) stehen; b) stehlen; c) steigen; d) stecken; e) schließen
15. die Einschreibesendung
a) das, was zwei oder mehrere Personen sich sagen oder einander erzählen;
b) ein Brief oder ein Päckchen, das eingeschrieben verschickt wird;
c) relativ lange, persönliche schriftliche Mitteilung in einem Umschlag, die man an jemanden schickt;
d) ein System, mit dem man über Telefonleitungen genaue Kopien von Briefen, Dokumenten senden und empfangen kann;
e) ein einzelnes Blatt Papier, das man verwendet, um einen Brief zu schreiben

16. Die ____ Arbeit dient der Verhütung der Kriminalität.
a) einhalten; b) schlechte; c) durch; d) erzieherische; e) meine

17. Das will der Anwalt beweisen _____.
a) das Gericht; b) der Zeuge; c) das Urteil; d) die Polizei; e) die Unschuld

18. das Vermögen

a) das Ordnen von Akten; b) eine Sammlung von Dokumenten; c) alles, was ein Betrieb, eine Firma besitzt; d) die Handlungen, durch die ein Plan entsteht; e) was die Leute über andere erzählen

19. Was macht der Untersuchungsleiter mit einem Zeugen?

a) Er spielt mit dem Zeugen; b) Er nimmt den Zeugen fest; c) Er bedroht den Zeugen; d) Er vernimmt den Zeugen; e) Er singt mit dem Zeugen

20. _____ der Richter endet am 5. Februar des angegebenen Jahres.

a) die Rechtsprechung; b) die Amtszeit; c) der Rechtsstreit; d) die Arbeit; e) die Zeit

21. Rosemarie kann heute nicht zum Sport gehen, _____.
a) weil er deprimiert ist;

b) weil sie sich den Fuß verstaucht hat;
c) weil er eine wichtige Besprechung hat;
d) weil sie sich langweilt;
e) weil sie einen Bruder habe

22. Die Budgetierung: das Geld, das jemandem/einer Institution zu einem bestimmten Zweck zur Verfügung gestellt wird.

a) Zahlungsmittel; b) die Rechnung; c) Geldmangel; d) Geldbörse; e) das Recht

23. Nehmen Sie den Zug bis Donezk?

a) Der Zug fährt bis Donezk; b) Fahren Sie mit dem Zug bis Donezk? c) Sie können bis Donezk fahren; d) Der Zug fährt nicht; e) Fahre ich mit dem Auto bis Donezk?

24. Heute Abend kommt eine gute Sendung über Deutschland, die will ich unbedingt _____.

a) zuschauen; b) anschalten; c) zusehen; d) anschauen; e) ausschalten

Lesen Sie den Text und ergänzen Sie die Sätze mit den unten stehenden Teilen.

Das Verkaufsgenie

Es klingelte. Die Hausfrau ging an die Tür und öffnete. Im Treppenhaus stand ein junger Mann mit einem großen Koffer.

„Entschuldigen Sie, gnädige Frau! Ich möchte mir erlaube, Ihnen unseren Staubsauger „Staubex“ zu zeigen“.

Mit einem Feuerwerk von Lobpreisungen packte er aus seinem Koffer dieses prachtvolle Gerät aus. Es handelte sich bei diesem Staubsauger wirklich um die größte Erfindung unseres Jahrhunderts.

„Sehen Sie, gnädige Frau! Dieses technische Wunder kostet bei dem, was es alles leistet, mit allen Zubehörteilen nur hundertfünfzig Euro!“

Die Hausfrau schüttelte den Kopf. „Es tut mir Leid, mein Herr! Aber ich kann nicht so viel von meinem Wirtschaftsgeld abzweigen“.

„Sie können das Gerät natürlich auch auf Teilzahlung kaufen“.

„Ich selber kann mir das Ding leider nicht leisten. – Aber warten Sie mal! Vielleicht kann ich für Sie einen Apparat verkaufen. Bekomme ich dann von Ihnen eine Provision?“

Der Vertreter rechnete. „Ich könnte Ihnen zehn Prozent Provision geben!“

„Warten Sie doch bitte einen Augenblick!“ Sie verschwand im Wohnzimmer und kam nach einiger Zeit mit ein paar Geldscheinen zurück.

„Hier sind hundertfünfundzwanzig Euro. Ich habe meine Provision gleich abgezogen. Es ist mir nämlich gelungen, ein Gerät zu verkaufen“.

„Großartig! Sie haben wohl einen Besuch?“

„Nein, es ist nur mein Mann zu Hause: er hat ihn mir abgekauft“.

25. Was möchte der junge Mann?

- a) den Koffer verkaufen;
- b) die Frau sprechen;
- c) Reklame machen;
- d) den Strom einschalten;
- e) die Frau heiraten

26. Worüber sprachen der junge Mann und die Hausfrau?

- a) über die Preise für die Koffer und über die größten Erfindungen unseres Jahrhunderts;
- b) über die Vorzüge dieses Haushaltsapparats und seinen Preis;
- c) über den Strom im Hause;

- d) über das Wetter;
- e) über das Geld, das der junge Mann bei der Frau leihen wollte

27. Warum wollte die Hausfrau so viel Geld von ihrem Wirtschaftsgeld nicht abzweigen?

- a) Sie selbst konnte sich das Ding nicht leisten
- b) Sie hatte kein Geld
- c) Das Gerät gefiel ihr nicht
- d) Ihr Mann wollte das Gerät nicht kaufen
- e) Sie wollte das Geld leihen

28. Auf welche Weise konnte die Hausfrau eine Provision bekommen?

- a) Sie musste das Gerät kaufen
- b) Sie könnte zehn Prozent Provision bekommen, wenn sie es auf Teilzahlung kaufte
- c) Wenn sie einen Apparat verkaufte
- d) Wenn sie zwei Geräte kaufte
- e) Wenn sie das Gerät nicht kaufte

29. Für wie viel Euro hat die Frau das Gerät verkauft?

- a) für hundertfünfzig Euro
- b) für hundertfünfundsechzig Euro
- c) für hundertfünfunddreißig Euro
- d) sie hat es nicht verkauft
- e) für hundertvierzig Euro

30. Wem hat die Hausfrau den Apparat verkauft?

- a) ihrer Nachbarin
- b) ihrem Mann
- c) ihrer Freundin
- d) ihren Bekannten
- e) ihrer Mutter

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бориско Н.Ф. Бизнес-курс немецкого языка. – К., 1999
2. Фрайхофф, О.В. Бекетова, Н. Изерманн. Німецька економічна мова: Навч. посіб. – Нова Книга. – 2001. – 169 с.
3. Гавриш О. О. Фахова німецька мова. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006. – 284с.
4. Буданов С. І., Тріщ О. М. Ділова німецька мова. – Донецьк: СПД ФО Сердюк В. І., 2005.- 112с.
5. Німецька мова: Підручник для студентів I-III курсів юридичних

- спеціальностей вищих навчальних закладів / Л. С. Кондратьєва, Ж. В. Мульчина; За ред. В. П. Сімонок. - Х.: Право, 2004. - 320 с.
6. Нем. - русский юридический словарь. Ок. 46000 терминов/ под, ред. П. И. Гришаева и М. Беньямина. -7-е изд., стереотип. - М.: РУССО, 2002. -624 с.
 7. Новий нім. - укр., та укр. - нім. словник. / Уклад.: Баранець З. О. та ін. За ред. Е. І. Лисенко. - К.: А.С.К., 2002. - 1024 с.
 8. Сущинский И.И. Практический курс современного немецкого языка для юридических и гуманитарных вузов, а также для факультетов международных отношений. – М., 2002.
 9. DudenRechtsschreibung der deutschen Sprache. Mannheim/Leipzig/Wien/Zurich, 1991
 10. Klipp und Klar. Практична грамати́ка нім. мови: Навчальний посібник. Київ: Методика, 2004р. -312 с.
 11. Sage und Schreibe. Посібник для вивчення лексики нім. Мови: Навч. Посібник.- Київ: Методика, 2004р. -304с.

Французька мова
Граматика французької мови
РІД ІМЕННИКІВ (LE GENRE DES NOMS)

1. Рід деяких іменників визначається за допомогою артикля (un élève - une élève; un artiste - une artiste).
2. Жіночий рід утворюється з додаванням -е німого до іменника чоловічого роду.
3. Іменники, що закінчуються на голосний, змінюються тільки в написанні (un ami - une amie).
4. У написанні й у вимові змінюються:
 - а) іменники, які в чоловічому роді закінчуються на приголосний, що не вимовляється (un étudiant - une étudiante);
 - б) іменники, що закінчуються в чоловічому роді на -f, -x, змінюють кінцевий приголосний у жіночому роді на -ve, -se (un veuf - une veuve; un époux - une épouse);
 - в) іменники, що закінчуються в чоловічому роді на -ег, -іег, змінюють -е на -é, закрите [e] стає відкритим [ɛ], кінцевий приголосний вимовляється (un berger - une bergère; un écolier - une écolière);
 - г) іменники, що в чоловічому роді закінчуються на носовий голосний, у жіночому роді змінюють його на чистий (le cousin-la cousine; le partisan-la partisane).
5. Жіночий рід деяких іменників утворюється за допомогою різних суфіксів у чоловічому роді суфікс -eur, -teur, утворюють жіночий рід за допомогою -euse, -trice (un danseur-une danseuse; un menteur-une menteuse).
6. Деякі іменники утворюють жіночий рід за допомогою суфікса -esse (le maître-la maîtresse; le poète-la poétesse).

ЧИСЛО ІМЕННИКІВ
(LE NOMBRE DES NOMS)

1. Іменник має два числа: однину (le singulier) і множину (le pluriel).
2. Множина іменників утворюється, як правило, додаванням -s до форми однини (une table-des tables; un étudiant-des étudiants).
3. За допомогою -s утворюється множина іменників, які закінчуються в однині на -ou (un trou-des trous; un cou-des cous).
4. Іменники на -ou мають -x у множині (un chou-des choux; un genou-des genoux).
5. Іменники на -ail мають -s у множині (un détail-des détails; un éventail-des ventails).
6. Іменники на -ail утворюють множину за допомогою -aux (un bail-des baux; un corail-des coraux).
7. Іменники, що закінчуються в однині на -al, мають -aux у множині (un

journal-des journaux; un canal-des canaux).

8. Іменники на -al утворюють множину за допомогою -s (un bal-des bals; un carnaval-des carnivals).

9. Іменники на -au, -eau, -eu мають -x у множині (un pouau-des pouaux; un chapeau-des chapeaux).

10. Іменники на -s, -x, -z не змінюються в множині (un fils-des fils; une noix-des noix; un nez-des nez).

ОЗНАЧЕНИЙ АРТИКЛЬ (L'ARTICLE DÉFINI)

1. Означений артикль має такі форми: чоловічий рід – одиниця (le, l'), множина (les); жіночий рід – одиниця (la, l'), множина (les); (le garçon-les garçons; la fillette-les fillettes).

2. Скорочена форма артикля (l') називається **article élié**.

3. Означений артикль le, les зливається з прийменниками à і de й утворює форми, які називаються article contracté (злитий артикль); (однина - à + le = au; de + le = du, Il pense au voyage. Le livre du père.; множина - à + les = aux; de + les = des, Il pense aux vacances. Les livres des garçons.).

4. Означений артикль вказує на визначеність іменника, ставиться:

а) перед іменниками, вжитими в загальному значенні (L'avion est très pratique. Le travail est nécessaire à l'homme);

б) перед іменниками, що означають предмети, відомі співрозмовникам, або мають означення, яке їх пояснює: предмет може бути (а) єдиним у своєму роді, (б) він може визначатися контекстом або (в) мати означення, яке вказує, про який саме предмет іде мова: (а) Le ciel est gris aujourd'hui. б) J'ai acheté un livre. в) C'est le cahier de Pierre.).

5. Означений артикль може вживатися в значенні займенникових прикметників і мати значення:

а) вказівного прикметника (Passez-moi le sel (ce sel); Je reviens à l'instant (à cet instant));

б) присвійного прикметника (J'ai maé à la tête (à ma tête); Il m'a tendu la main (sa main));

в) прикметника chaque (Je reste chez moi le jeudi (chaque jeudi));

г) прикметника quel в окличних реченнях (Les beaux enfants! (Quels beaux enfants!)).

6. Означений артикль вживається в словосполученнях, утворених за допомогою дієслів avoir, faire, prendre, mettre: avoir le temps, faire la chambre, prendre le métro, mettre le couvert.

7. Неозначений артикль має такі форми: чоловічий рід – одиниця (un), множина (des); жіночий рід – одиниця (une), множина (des); (un garçon-des garçons; une fillette-des fillettes).

8. Неозначений артикль вказує на невизначеність злічуваних іменників і вживається:

а) перед іменниками, що означають невідомий або недостатньо визначений предмет (J'ai acheté un livre. Il m'a apporté un livre intéressant);

б) для позначення класу, до якого належить предмет (C'est un cahier. Le fer est un métal);

в) для вираження точної кількості предметів (un, une) або невизначеної кількості предметів (des) (J'ai acheté un cahier et deux crayons. J'ai des cahiers et des crayons).

9. Неозначений артикль вживається також перед іменниками, які супроводжуються означеннями, що конкретизують предмет, виділяють певні його ознаки (Nous luttons pour une paix solide et durable).

РІД ПРИКМЕТНИКІВ (LE GENRE DES ADJECTIFS)

1. Прикметники, які закінчуються в чоловічому роді на -е німе, не змінюються в жіночому роді: (un jeune homme-une jeune fille; un texte facile-une regie facile).

2. Змінюються у написанні:

а) прикметники, які закінчуються на голосний: (un crayon bleu, une nappe bleue);

б) прикметники, які закінчуються на приголосний, що вимовляється (un livre cher, une auto chère);

в) прикметники на -el, -eil подвоюють -l: (un homme cruel, une femme cruelle);

г) прикметники на -с мають у жіночому роді форми: (public-publique; caduc-caducque).

3. При додаванні -е німого в жіночому роді кінцевий приголосний вимовляється: (petit-petite; plat-plate).

4. Особливості прикметників в утворенні жіночого роду:

а) прикметники на -ег приймають у жіночому роді accent grave (è) (dernier-dernière; léger-légère);

б) у прикметниках, які закінчуються в чоловічому роді на носовий голосний, у жіночому роді носовий голосний переходить у чистий, а -n у написанні подвоюється (bon-bonne; ancien-ancienne, але fin-fine; brun-brune);

в) прикметники на -et подвоюють -t (cadet-cadette; net-nette, але complet-complète; concret-concrète);

г) прикметники на -ot подвоюють -t (sot-sotte; vieillot-vieillotte, але idiot-idiote);

д) деякі прикметники на -s подвоюють цей приголосний у жіночому роді: (bas-basse; las-lasse, але français-française; gris-grise);

е) більшість прикметників на -x змінюють -x на -s (heureux-heureuse; laborieux-laborieuse, але doux-douce; roux-rousse);

є) прийменники на -f змінюють у жіночому роді -f на -v (actif –active; bref-brève).

5. Дві форми чоловічого роду прикметників:

1) Перша форма вживається перед іменниками, які починаються з приголосного або h придихового (aspiré);

2) друга - перед іменниками, які починаються з голосного або h німого (muet), служить для утворення форми жіночого роду, приголосний l при цьому подвоюється (чоловічий рід - un beau livre, un bel enfant; жіночий рід - une belle poésie).

ЧИСЛО ПРИКМЕТНИКІВ (LE NOMBRE DES ADJECTIFS)

1. Множина прикметників утворюється додаванням -s німого до форми однини (un grand arbre-de grands arbres; une table ronde-des tables rondes).

2. Прикметники, які в однині закінчуються на -s, -x не змінюються у множині: (un manteau gris-des manteaux gris; un homme heureux-des hommes heureux).

3. Прикметники на -ai мають -aux у множині (un regard amical-des regards amicaux; le problème principal-les problèmes principaux, але un combat naval-des combats navals; un jour fatal-des jours fatals).

4. Прикметники beau, nouveau приймають -x у множині (un beau livre-de beaux livres; un nouveau problème-de nouveaux problèmes).

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ (LES DEGRÉS DE COMPARAISON DES ADJECTIFS)

Якісні прикметники мають ступені порівняння, що утворюють ступені порівняння за допомогою прислівників, які ставляться перед прикметником, сам прикметник форму не змінює.

Розрізняють три ступені порівняння: звичайний (le positif), вищий (le comparatif) і найвищий (le superlatif).

Вищий ступінь утворюється за допомогою прислівника plus (для вираження більш високої міри якості), moins (для вираження нижчої міри якості), aussi (для вираження однакової міри якості). Друга частина порівняння приєднується до першої за допомогою сполучника que. (Pierre est plus grand que Paul. Paul est moins grand que Pierre. Henri est aussi grand que Pierre).

Найвищий ступінь утворюється поєднанням прикметника у вищому ступені з означеним артиклем (Nicolas est le plus grand des trois. Paul est le moins grand des trois. Ils sont les plus grands dans la classe).

Прикметники bon, mauvais, petit мають особливі форми ступенів порівняння:

а) **bon** - вищий ступінь meilleur, найвищий ступінь le (la) meilleur (e);

б) **mauvais** - вищий ступінь plus mauvais; pire, найвищий ступінь le (la) plus mauvais (e); le (la) pire;

в) **petit** - вищий ступінь plus petit; moindre, найвищий ступінь le (la) plus petit (e); le (la) moindre.

ВКАЗІВНІ ПРИКМЕТНИКИ (LES ADJECTIFS DÉMONSTRATIFS)

Вказівні прикметники мають такі форми:

а) однина – чоловічий рід (ce, cet), жіночий рід (cette);

б) множина для обох родів (ces).

Форма *cet* вживається перед іменниками, які починаються з голосного або *h* німого (*ce livre, ces livres, cette table, ces tables, ce héros, ces héros, cette héroïne, ces héroïnes*).

Вказівні прикметники можуть підсилюватися частками *ci* та *là*, які на письмі приєднуються до іменника за допомогою дефіса. Форма з *ci* позначає більш близький предмет, форма з *là* — предмет більш віддалений. Ця відмінність виявляється лише при зіставленні предметів (*Ce livre-ci est intéressant, ce livre-là n'est pas Intéressant. Ця книга цікава, та книга нецікава*).

Якщо предмети не зіставляються, то форми з *ci* та *là* рівнозначні (*Ce garçon-là est toujours en retard. Цей хлопчик завжди запізнюється*).

ПРИСВІЙНІ ПРИКМЕТНИКИ (LES ADJECTIFS POSSESSIFS)

1. Присвійні прикметники мають такі форми:

а) один предмет – жіночий рід (*ma, ta, sa*), чоловічий рід (*mon; ton; son*), для обох родів (*mes; tes; ses*);

б) багато предметів - жіночий рід (*notre, votre, leur*), чоловічий рід (*notre; votre; leur*), для обох родів (*nos; vos; leurs*).

2. Присвійні прикметники узгоджуються в особі та числі з іменником, який позначає власника, і в роді та числі з іменником, що позначає предмет, яким володіють (*Je lis mon livre (mes livres). Tu lis ton livre (tes livres). Il lit son livre (ses livres). Nous lisons notre livre (nos livres). Vous lisez votre livre (vos livres). Us lisent leur livre (leurs livres)*).

3. Перед іменниками жіночого роду, які починаються з голосного або *h* німого, вживаються форми *mon, ton, son* (*mon idée, ton histoire*).

ЧИСЛІВНИК (LE NOM DE NOMBRE)

1. Числівники поділяються на дві групи за характером вживання: порядкові і кількісні:

а) кількісні числівники (*les noms de nombre cardinaux*) означають абстрактне число або кількість предметів (*un, deux, trente, cent, mille, deux livres, trente cahiers, cent roubles*);

б) порядкові числівники (*les noms de nombre ordinaux*) вказують на порядок предметів при лічбі (*le trentième jour, le centième anniversaire*).

2. Кількісні числівники мають такі форми (0 *zéro*, 1 *un*, 2 *deux*, 3 *trois*, 4 *quatre*, 5 *cinq*, 6 *six*, 7 *sept*, 8 *huit*, 9 *neuf*, 10 *dix*).

3. За формою числівники бувають: прості і складні.

а) простими є числівники від 0 до 16, десятки від 20 до 60, числа 100, 1000.

б) складні числівники утворюються з простих на основі чисел 10, 20 (*dix-sept, dix-huit, quatre-vingts, quatre-vingt-dix*).

4. Одиниця і 11 у складних числівниках приєднуються за допомогою сполучника *et* від 20 до 80 (*vingt et un, soixante et onze*).

5. Після 80 – без сполучника (*quatre-vingt-un, cent un, mille un*).

6. Кількісні числівники не змінюються за винятком *un – une* (*un livre, une table*).

7. *Vingt* і *cent* приймають у множині –s (*quatre-vingts, deux cents*), але якщо після них стоїть інший числівник, то *s* не пишеться (*quatre-vingt-trois, deux cent cinq*).

8. *Million, milliard* завжди мають *s* у множині. Додаток приєднується до них за допомогою прийменника *de* (*trois millions de livres, deux milliards d'habitants*).

9. *Mille* ніколи не має *s*, додаток приєднується до нього без прийменника (*deux mille livres*).

10. Вимова числівників *cinq, six, huit, dix, vingt*:

а) перед іменниками, які починаються на приголосний, кінцевий приголосний числівника не вимовляється (*cinq maisons* [semɛz], *six cahiers* [sikajɛ], *vingt pages* [vɛpa:]);

б) перед паузою кінцевий приголосний завжди є глухим (*ils sont six* [sis], *page cinq* [sɛ:k], *page dix* [disj], *page sept* [sɛt], *page neuf* [nɛf], *page huit* [itl]);

в) перед іменниками, які починаються на голосний, має місце зв'язування (*liaison*) кінцевого приголосного числівника, причому в числівниках *cinq, sept, huit, vingt* кінцевий приголосний є глухим: *cinq heures* [sɛkœ:r], *huit ans* [itɑ̃], *sept hommes* [sɛt m], *vingt élèves* [vɛtɛlɛ:v], а в числівниках *six, dix* дзвінким (*six élèves* [sizɛlɛ:v], *dix ans* [dizɑ̃]).

11. У числівника *neuf* кінцеве *f* є дзвінким тільки перед *an* і *heure* (*l neuf ans* [noevɑ̃], *neuf heures* [noevœ:r]).

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ (LES PRONOMS PERSONNELS)

1. У французькій мові особові займенники поділяються на самотійні (*les pronoms personnels indépendants*) і несамотійні (придієсловні), які завжди приєднуються до дієслова (*les pronoms personnels conjoints*).

2. Особові самотійні займенники вживаються у функціях:

- а) підмета, якщо в реченні є кілька підметів (Lui et toi, vous irez demain à la bibliothèque);
- б) додатка, якщо в реченні є кілька додатків прямих або непрямих (Je vu hier toi et lui. J'ai donné ce livre à toi et à lui);
- в) додатка з різними прийменниками, якщо мова йде про особи (Je pense à lui. Elle s'intéresse à eux);
- г) самостійного речення (- Qui parle? - Moi);
- д) другої частини порівняння (Il est plus fort que moi).
3. Особові несамотійні займенники вживаються при дієслові і виконують функцію підмета, прямого або непрямого додатка.
4. Займенник-підмет стоїть безпосередньо перед дієсловом у стверджувальній формі, може відокремлюватися від дієслова тільки запереченням ne або знайменником-додатком (Je marche. Je ne marche pas).
5. У питальному реченні займенник-підмет стоїть після дієслова (Lis-tu? Lit-il?).
6. Займенник il може вживатися з безособовими дієсловами. Він не вказує на конкретну особу або предмет, а утворює безособові звороти, що означають явища природи, час (Il pleut. Il gèle. Il est deux heures).
7. До особових несамотійних займенників, що виконують функцію підмета, належить неозначений займенник on, який завжди вказує на якусь особу (On s'est mis à table. Вони (ми) сіли за стіл).
8. Займенники-додатки стоять між підметом і дієсловом-присудком (Je le vois. Je lui parle).
9. Якщо при дієслові є два займенники-додатки, прямий і непрямий, то спочатку ставляться займенники 1-ої та 2-ої особи, потім 3-ої особи (Il me le dit. Il nous le dit.; Je te le dis. Je vous le dis.)
10. У заперечному реченні ne ставиться після підмета (Je ne le lui dis pas. Il ne vous le dit pas.).
11. У питальних реченнях займенники-додатки зберігають своє місце і порядок перед дієсловом (Vous le dit-il? Ne vous le dit-il pas?).
12. Якщо інфінітив стоїть після дієслів faire, laisser, voir, regarder, entendre, écouter, sentir, envoyer, то займенники-додатки ставляться не перед інфінітивом, а перед вказаними дієсловами (Elle le fait parler. Elle nous laisse partir.; Je le vois venir. On les envoie travailler.).
13. У стверджувальній формі наказового способу обидва займенники-додатки ставляться після дієслова, спочатку прямий додаток, потім непрямий, форма me замінюється на moi (Donnez-le-moi. Donnez-le-nous.; Donnez-le-lui. Donnez-le-Leur.)

АДВЕРБІАЛЬНІ ЗАЙМЕННИКИ EN TA Y (LES PRONOMS ADVERBIAUX EN et Y)

1. Адвербіальні займенники en, у тісно прилягають до особових займенників і є особливими формами несамотійних займенників-додатків.
2. En за своїм походженням є прислівником, що означає “звідти” (Il va à l'école à huit heures et il en revient à midi.).

3. En може бути займенником і замінює:

а) іменник з прийменником de (- Etes-vous content de votre travail? - Oui, j'en suis content);

б) іменник з частковим артиклем (-Avez-vous acheté du pain? - J'en ai acheté);

в) іменник з неозначеним артиклем (- Avez-vous un bon manuel de français? - Oui, j'en ai un.- Et moi, je n'en ai pas.)

г) іменник, якому передує слово, що означає кількість (- Combien de livres français avez-vous? - J'en ai beaucoup.).

4. Y за своїм походженням є прислівником, що означає тут, там, туди (- Allez-vous à l'école? - Nous y allons.).

а) Y може бути також займенником. Він замінює іменник або займенник з прийменником à (- Pensez-vous à vos examens? - Nous y pensons.).

а) Y вживається лише в тому випадку, коли мова йде про предмети, якщо ж мова йде про особи, то вживається самостійний особовий займенник 3-ої особи з прийменником à (-Pensez-vous à vos amis? - Sans doute, nous pensons à eux.).

б) En, у ставляться безпосередньо перед дієсловом (- As-tu acheté du pain? - J'en ai acheté.).

с) Якщо дієслово вживається одночасно з двома займенниками, то у ставиться перед en (-Y a-t-il beaucoup de monde ici? - Oui, il y en a beaucoup.).

д) У стверджувальній формі наказового способу en, у ставляться після дієслова (Voici des pommes. Manges-en. Les examens approchent. Penses-y.).

е) У заперечній формі наказового способу en, у ставиться перед дієсловом (N'en mange pas. N'y pense pas.).

ПИТАЛЬНІ ЗАЙМЕННИКИ (LES PRONOMS INTERROGATES)

1. Питальні займенники мають форми прості (qui, que, quoi) і складні (lequel, laquelle, lesquels, lesquelles).

2. Qui позначає лише особи і вживається як:

а) підмет: Qui est venu?

б) іменна частина присудка: Qui est-il?

в) прямий додаток: Qui cherchez-vous?

г) непрямий додаток: A qui pensez-vous?

3. Que позначає лише предмети і вживається як прямий додаток (Que faites-vous?).

4. Quoi позначає лише предмети і вживається як непрямий додаток (A quoi pensez-vous?).

5. Складні займенники вживаються тоді, коли мова йде про вибір серед багатьох осіб або предметів (Auquel de ces trois garçons avez-vous donné votre livre? Lequel de ces deux livres voulez-vous prendre?).

6. Питальні звороти широко вживаються в розмовній мові, тому що дозволяють уникати інверсії.

7. Питальні звороти вживаються як підмет і прямий додаток, позначають особи і предмети:

а) підмет – для осіб (Qui est-ce qui?), для предметів (Qu'est-ce qui?);

б) прямий додаток – для осіб (Qui est-ce que?), для предметів (Qu'est-ce que?).

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС (INDICATIF PRÉSENT)

1. Дієслова першої групи в présent мають закінчення: -e, -es, -e, -ons, -ez, -ent (je parle, nous parlons, tu parles, vous parlez, il parle, ils parlent).

2. Дієслова типу lever (metier, peser) замінюють випадний е на відкритий è перед складом, що має е німе (je lève, tu lèves, nous levons, vous levez, il lève, ils lèvent).

3. Дієслова на -over, -uyer, -ayer змінюють у на і перед е німим (je nettoie, nous nettoions, tu nettoies, vous nettoyez, il nettoie, ils nettoient).

4. Дієслова на -eler, -eter подвоюють приголосний перед німим е, а замість е випадного вимовляється е відкрите [ɛ] (j'appelle, tu appelles, il appelle, nous appelons, vous appelez, ils appellent).

5. Дієслова на -cer мають ç перед о (je commence, nous commençons, tu commences, vous commencez, il commence, ils commencent).

6. Дієслова другої групи мають в present закінчення -s, -s, -t, -ons, -ez, -ent (je finis, nous finissons, vous finissez, il finit, ils finissent).

7. Більшість дієслів третьої групи мають в présent закінчення -s, -s, -t, -ons, -ez, -ent (je pars, il part, nous partons, vous partez, ils partent).

8. Présent вживається для позначення:

а) дії, що відбувається в момент мовлення (Pierre fait son devoir. Ils vont au cinéma.);

б) явища постійного характеру (La Terre tourne autour du soleil. La neige est blanche.);

в) дії звичайної або повторюваної (Je me lève toujours à sept heures du matin. Chaque jours ils vont à l'école.);

г) дії майбутньої (Nous partons demain.).

МИНУЛИЙ ЗАКІНЧЕНИЙ ЧАС (PASSÉ COMPOSÉ)

1. Минулий закінчений час утворюється за допомогою допоміжного дієслова avoir або être в теперішньому часі і participe passé відмінюваного дієслова (J'ai lu, nous avons lu, tu as lu, vous avez lu, il a lu, ils ont lu, elle a lu, elles ont lu).

2. З дієсловом être відмінюються неперехідні дієслова (aller - йти; rester - залишатися; entrer - входити; monter - підніматися).

3. З дієсловом être відмінюються займенникові дієслова (se laver, s'habiller, se peigner).

4. Participe passe дієслів, що відмінюються з être, узгоджується з підметом в

роді та числі (je suis venu(e), tu es venu(e), il est venu, elle est venue, nous sommes venus(es), vous êtes venus(es), ils sont venus, elles sont venues).

5. Минулий закінчений час вживається для позначення:

а) минулої дії, обмеженої в часі (Il a déjà passé ses examens. Elle est partie (hier));

б) минулої дії, що передує іншій дії, вираженій формою present (Nous savons qu'il a passé ses examens. Nous savons qu'elle est partie hier.)

6. Минулий закінчений час вживається в розмовній мові, в листуванні, в газетних повідомленнях, у наукових працях.

МИНУЛИЙ НЕЗАКІНЧЕНИЙ ЧАС

(IMPARFAIT)

1. Минулий незакінчений час утворюється від основи 1-ї особи множини indicatif présent і закінчень -ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient для дієслів всіх трьох груп ((nous) chant(ons), je chantais, tu chantais, il chantait, nous chantions, vous chantiez, ils chantaient).

2. Минулий незакінчений час вживається для позначення:

а) минулої дії, необмеженої в часі (Il habitait alors Kyïv, (дія тривала); Chaque jour il se levait tôt (дія звичайна, повторювана); Il faisait froid. Le ciel était gris (опис);

б) дії одночасної з іншою минулою дією (Il a dit qu'il voulait me parler. Je savais qu'il apprenait le français. Je lisais pendant que mon ami écrivait.).

ДАВНОМИНУЛИЙ ЧАС

(PLUS-QUE-PARFAIT)

1. Давноминулий час утворюється за допомогою допоміжного дієслова avoir або être в imparfait і participe passé відмінюваного дієслова (lire, j'avais lu, tu avais lu, il avait lu, elle avait lu, nous avions lu, vous aviez lu, ils avaient lu, elles avaient lu).

2. Давноминулий час вживається для позначення минулої дії, що передує іншій минулій дії (Il m'a dit qu'il avait déjà lu ce livre. Elle lisait le livre qu'elle avait acheté hier.).

МАЙБУТНІЙ ЧАС

(FUTUR SIMPLE)

1. Майбутній час утворюється шляхом додавання до інфінітива закінчень -ai, -as, -a, -ons, -ez, -ont (parler, je parlerai, tu parleras, il parlera, nous parlerons, vous parlerez, ils parleront).

2. Ряд дієслів третьої груп мають в futur simple особливу форму:

а) avoir (j'aurai, tu auras, il aura, nous aurons, vous aurez, ils auront);

б) être (je serai, tu seras, il sera, nous serons, vous serez, ils seront);

в) aller (j'irai, tu iras, il ira, nous irons, vous irez, ils iront);

г) venir (je viendrai, tu viendras, il viendra, nous viendrons, vous viendrez, ils viendront);

д) pouvoir (je pourrai, tu pourras, il pourra, nous pourrons, vous pourrez, ils pourront);

е) vouloir (je voudrai, tu voudras, il voudra, nous voudrons, vous voudrez, ils voudront);

є) savoir (je saurai, tu sauras, il saura, nous saurons, vous saurez, ils sauront).

3. Майбутній час вживається для позначення дії майбутньої відносно моменту мовлення (Il viendra vous voir demain. Je sais qu'il viendra vous voir demain.).

4. Майбутній час може виражати також наказ, вимогу (Demain tu m'apporteras mon manuel.).

УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ (LA CONCORDANCE DES TEMPS)

1. У французькій мові, на відміну від української, вибір часової форми в підрядному реченні залежить від часової форми, вжитої в головному реченні, така залежність називається узгодженням часів.

2. План теперішнього, підрядне речення:

а) Présent - présent (одночасність); passé composé (передування); futur simple (наступність);

б) Je sais - qu'il part (іде); qu'il est parti (поїхав); qu'il partira (поїде);

3. План минулого, підрядне речення:

а) Imparfait - imparfait (одночасність);

б) Passé composé - plus-que-parfait (передування);

в) Passé simple - futur dans le passé (наступність);

г) Je savais - qu'il partait (іде);

д) J'ai appris - qu'il était parti (поїхав);

е) J'apprends - qu'il partirait (поїде).

TEMPS IMMÉDIATS

1. Temps immédiats – це конструкції, утворені за допомогою напівдопоміжних дієслів aller та venir та інфінітива основного дієслова.

2. Futur immédiat утворюється за допомогою дієслова aller в présent та інфінітива, вживається для позначення майбутньої дії, дуже близької до моменту мовлення (Il va partir. Je sais qu'il va partir. Він зараз поїде.).

3. Futur immédiat dans le passé утворюється за допомогою дієслова aller в imparfait та інфінітива і вживається для позначення близької майбутньої дії в плані минулого (Je savais qu'il allait partir.)

PASSÉ IMMÉDIAT

1) présent та інфінітива з прийменником de і вживається для позначення дії, яка щойно відбулася (Il vient de partir. Je sais qu'il vient de partir. Він тільки-що поїхав).

2) Passé immédiat dans le passé утворюється за допомогою дієслова venir в imparfait та інфінітива з прийменником de і вживається для позначення минулої дії, що безпосередньо передує іншій минулій дії (Je savais qu'il venait de partir).

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ (LE MODE IMPÉRATIF)

1. Le mode impératif (наказовий спосіб) виражає наказ, прохання, пораду, заборону і має дві форми: просту (impératif présent) і складну (impératif passé).

2. Impératif présent утворюється від 2-ї особи однини, 1-ї та 2-ї особи множини indicatif présent відкиданням особових займенників-підметів:

- а) Indicatif présent - tu parles, nous parlons, vous parlez;
- б) Impératif présent – parle, parlons, parlez;
- в) Indicatif présent - tu lis, nous lisons, vous lisez;
- г) Impératif présent - lis, lisons, lisez.

3. У займенникових дієсловах займенники-додатки ставляться після дієслова, форма te замінюється формою toi (tu te, lèves, lève-toi).

4. Дієслова першої групи і дієслово aller у 2-ій особі однини в impératif présent не мають закінчення –s, але якщо після дієслова стоїть займенник en або у, закінчення -s додається (Parle de ce film! Parles-en! Pense à ton examen! Penses-y! Va à l'école! Vas-y!).

5. Особливу форму в (impératif présent) мають дієслова:

- а) avoir - aie, ayons, ayez;
- б) être - sois, soyons, soyez;
- в) savoir - sache, sachons, sachez;
- г) vouloir - veuille, veuillez.

6. Складна форма (impératif passé) підкреслює обов'язкове виконання наказу і вживається рідко (Sois levé à six heures! Встань о шостій годині!).

УМОВНИЙ СПОСІБ (LE MODE CONDITIONNEL)

1. Le mode conditionnel (умовний спосіб) позначає дію, можливу за певних умов.

2. Conditionnel має дві часові форми: conditionnel présent і conditionnel passé.

3. Conditionnel présent має таку саму форму, як futur dans le passé і futur antérieur dans le passé.

4. Conditionnel présent вживається для позначення дії, що за певних умов могла б відбутися в теперішньому чи майбутньому, і виражає дію, що за певних умов могла б відбутися в минулому, але не відбулася через відсутність цих умов.

5. Умова виражається підрядним реченням (Il viendrait aujourd'hui ou demain s'il avait le temps. Він прийшов би сьогодні або завтра, якби у нього був час. Il serait venu hier s'il avait eu le temps. Він прийшов би вчора, якби у нього був час.)

6. Conditionnel вживається в головному реченні. В підрядному умовному реченні вживаються часові форми індикатива.

LE MODE SUBJONCTIF

1. Le mode subjontif виражає бажану, сумнівну, необхідну дію, що має відбутися згідно чийогось наказу, прохання.

2. Subjonctif має чотири часові форми: subjontif présent, subjontif passé, subjontif imparfait, subjontif plus-que-parfait.

3. Subjonctif présent утворюється від основи 3-ї особи множини indicatif présent за допомогою закінчень -e, -es, -e,-ions,-iez, -ent (Ils parlent, que je parle, que tu paries, qu'il parle, que nous parlions, que vous parliez, qu'ils parlent).

4. Subjonctif passé утворюється за допомогою допоміжного дієслова avoir або être в subjontif présent і participe passé відмінюваного дієслова (que j'ai parlé, que tu aies parlé, qu'il ait parlé, qu'elle ait parlé, que nous ayons parlé, que vous ayez parlé, qu'ils aient parlé, qu'elles aient parlé).

ВЖИВАННЯ SUBJONCTIF

1. Subjonctif вживається головним чином у підрядних реченнях додаткових, означальних, обставинних.

1. Subjonctif présent виражає одночасну або наступну дію, subjontif passé - попередню дію.

2. Вживання subjontif у підрядних додаткових реченнях залежить від значення дієслова головного речення.

3. Дієслова, що виражають волю (прохання, вимогу, необхідність, заборону), почуття (задоволення, незадоволення, жаль, сором, страх), сумнів, думку, заперечення, вимагають вживання subjontif у підрядних додаткових реченнях.

4. Основні дієслова, що виражають волю (vouloir - хотіти, recommander - радити, désirer - бажати, insister - наполягати, ordonner - наказувати, dire - сказати, щоб, demander - просити, écrire - написати, щоб; permettre - дозволяти, téléphoner - подзвонити, щоб; défendre - забороняти, crier - крикнути, щоб; Je veux qu'il vienne demain - Я хочу, щоб він прийшов завтра).

5. Основні дієслова і дієслівні словосполучення, що виражають почуття: (se réjouir - радіти, être content - бути задоволеним, être heureux - бути щасливим, être désolé - бути засмученим, se fâcher - сердитися, se plaindre - скаржитися, s'étonner - дивуватися, être étonné - бути здивованим, avoir honte - соромитися, avoir peur, craindre - боятися, Je suis content qu'il vienne nous voir. Я задоволений, що він іде до нас).

7. Основні дієслова, що виражають сумнів, непевність, заперечення (*douter* - сумніватися, *nier* - заперечувати, *contester* – заперечувати, *ignorer* - не знати), а також вжиті в заперечній або питальній формі дієслова (*croire* - вважати, *affirmer* - стверджувати, *penser* – думати, *être sûr* – бути впевненим, *Je doute qu'il tienne sa parole*. Я сумніваюсь, що він дотримається свого слова)

8. *Subjonctif* вживається в підрядних додаткових реченнях після безособових зворотів (*Il est fâcheux*-досадно, *прикро*; *il est étonnant*-дивно; *c'est dommage*-шкода; *Il est fâcheux que tu ne sois pas venu hier*. Досадно, що ти не прийшов вчора).

СТАН (LA VOIX)

1. Стан – це форма дієслова, яка вказує на відношення дії до підмета.

1. Активний стан (*la voix active*) вказує, що дію виконує підмет (*Pierre écrit une lettre*. *Maman sert le déjeuner*)

2. Пасивний стан (*la voix passive*) вказує, що дія спрямована на підмет. У пасивному стані вживаються лише перехідні дієслова (*les verbes transitifs*). Пасивний стан утворюється за допомогою дієслова *être* у відповідному часі та *participe passé* відмінюваного дієслова:

а) Активний стан (*écrire* – писати);

б) Пасивний стан (*être écrit* – бути написаним).

3. При перетворенні активного стану в пасивний прямий додаток стає підметом, а підмет – непрямим додатком з прийменником *par* або *de* (*Pierre a écrit cette lettre*. Петро написав цього листа.; *Cette lettre a été écrite par Pierre*. Цей лист був написаний Петром.).

4. Якщо непрямий додаток є активним виконавцем дії, то він вживається з прийменником *par*: (*Ce livre a été lu par les élèves de notre classe*. Ця книга була прочитана учнями нашого класу.)

5. Якщо непрямий додаток безпосередньо дії не виконує, то він вживається з прийменником *de* (*Les murs sont ornés de tableaux*. Стіни прикрашені картинами.).

БЕЗОСОБОВІ ДІЄСЛОВА (LES VERBES IMPERSONNELS)

1. Безособові дієслова вживаються в 3-й особі однини і перед безособовими дієсловами стоїть займенник *il*, який є підметом в реченні.

2. Безособовими є дієслова *falloir* (*il faut* потрібно) і *pleuvoir*, *neiger*, *geler*, що позначають явища природи (*Il pleut*. Іде дощ; *Il neige*. Іде сніг; *Il gèle*. Морозить)

3. У безособовій формі можуть вживатися дієслова, які, по суті, є особовими і до таких дієслів належать:

а) faire, яке в сполученні з прикметником або іменником вживається для позначення явищ природи (Il fait beau. Хороша погода; Il fait froid. Холодно; Il fait nuit. Ніч);

б) être, вжите для позначення часу (Il est trois heures. Третя година; Il est déjà tard. Вже пізно);

в) avoir, вжите у звороті il y a, що вказує на наявність предметів, явищ (Il y a beaucoup de fleurs ici. Тут багато квітів; Il y a du soleil aujourd'hui. Сьогодні сонячно).

4. Безособовими формами дієслова є інфінітив, дієприкметник, герундій (дієприслівник).

ІНФІНІТИВ (L'INFINITIF)

1. Інфінітив називає дію, не вказуючи на суб'єкт цієї дії.

2. Інфінітив має дві форми:

а) просту – infinitif présent: écrire, venir;

б) складну – infinitif passé: avoir écrit, être venu.

3. Infinitif présent виражає одночасність з дією, позначеною дієсловом в особовій формі (Elle est contente de te voir. Вона рада бачити тебе; Elle sera contente de te voir. Вона буде рада бачити тебе; Elle était contente de t'avoir. Вона була рада бачити тебе).

4. Infinitif passé виражає передування дії, позначеній дієсловом в особовій формі (Elle est contente de t'avoir vu. Вона рада, що побачила тебе).

5. У реченні інфінітив може бути незалежним і залежним.

6. Незалежний інфінітив вживається в односкладних реченнях:

а) питальних або окличних (Que faire? Où aller? Що робити? Куди йти?; Lui, mentir, jamais! Він – брехати? Ніколи!)

б) спонукальних для вираження наказу, поради (Tourner à gauche. Повернути наліво; Tenir au frais. Зберігати у прохолодному місці).

7. Незалежний інфінітив може виконувати функцію підмета (Lire c'est apprendre. Читати – це вчитися).

8. Залежний інфінітив виконує функцію:

а) іменної частини присудка (Lire c'est apprendre. Читати – це вчитися);

б) складової частини дієслівного присудка (Elle doit partir. Вона повинна виїхати; Ce garçon sait lire et compter. Цей хлопчик уміє читати і рахувати).

ДІЄПРИКМЕТНИК АКТИВНОЇ ФОРМИ (PARTICIPE PRÉSENT)

1. Дієприкметник активної форми утворюється від основи 1-ї особи множини indicatif présent заміною закінчення -ons закінченням -ant: Indicatif présent (nous parlons, nous finissons, nous venons); Participe présent (parlant, finissant, venant).

2. Деякі дієслова мають у *participle présent* особливу форму (*être - étant, avoir - ayant, savoir - sachant*).

3. Дієприкметник активної форми вживається з додатком або обставиною (*Ce sont des livres intéressant toujours nos élèves*. Це книги, що завжди цікавлять наших учнів).

4. Дієприкметник активної форми вживається із запереченням (*C'est un élève ne sachant pas lire couramment*. Це учень, який не вміє вільно читати).

5. Розрізняють *participle présent* і *adjectif verbal* (віддієслівний прикметник).

6. *Adjectif verbal* ніколи не вживається з додатком або обставиною, не вживається в заперечній формі і завжди узгоджується в роді і числі з іменником, до якого він відноситься (*Ce sont des livres intéressants*. Це — цікаві книжки; *Elle nous a raconté des chases étonnantes*. Вона розповіла нам дивні речі).

7. *Participle présent* виражає одночасність з дією, позначеною особовою формою дієслова:

Je vois }
J'ai vu } ← une fillette jouant dans la cour.

Je verrai

Я бачу }
Я бачив } ← дівчинку, яка грається у дворі.

Я побачу

ГЕРУНДІЙ (LE GÉRONDIF)

1. Герундій — це дієслівна форма, яка виражає дію, що відбувається одночасно з дією головного речення. Герундій за формою збігається з *participle présent*.

2. Характерною ознакою французького герундія є наявність частки *en*. Іноді він вживається без цієї частки (*Elle nous regardait en souriant*).

3. Герундій перекладається українською мовою дієприслівником (Вона дивилася на нас, посміхаючись).

4. *En* може відокремлюватися від дієсловної форми тільки особовим придієслівним займенником-додатком (*En nous parlant, elle souriait*. Розмовляючи з нами, вона посміхалась).

5. Герундій позначає додаткову дію, одночасну з дією, вираженою дієсловом в особовій формі (*En lisant les journaux, nous apprenons des choses intéressantes*. Читаючи газети, ми довідуємося про цікаві речі).

6. Для того щоб підкреслити одночасність дії, перед герундієм вживається прислівник *tout*, який українською мовою не перекладається (*Tout en parlant, il regardait son ami*. Розмовляючи (продовжуючи говорити), він дивився на свого

друга).

7. Герундій вживається у функції обставини (En sortant de l'école, j'ai vu Pierre. Виходячи зі школи, я побачив Петра. (Коли я ви ходив ...)

ПРИСЛІВНИК (L'ADVERBE)

1. Прислівник – це незмінювана частина мови, яка вказує на характер дії або якості.

2. Прислівник супроводжує дієслово, прикметник, прислівник, іменник: courir vite бігати швидко, très intéressant дуже цікавий, très bien дуже добре, le journal d'hier вчорашня газета.

3. За значенням прислівники діляться на:

1) якісні, що вказують на якісні ознаки дії, стану, спосіб їх вияву, кількісний вияв ознаки: vite швидко, bien добре, facilement легко, ensemble разом, peu мало, beaucoup багато;

2) обставинні, що вказують на час, місце, причину, мету дії: maintenant тепер, toujours завжди, ici тут, loin далеко, partout всюди, pourquoi чому;

3) модальні, що вказують на вірогідність дії, оцінку дії;

4) прислівники стверджувальні, заперечні (certainement звичайно, probablement певно, vraiment дійсно, heureusement щасливо, naturellement природно, oui, si так, non ні);

5) узагальнюючі (enfin нарешті, finalement урешті решт, généralement взагалі, bref коротше кажучи);

6) питальні (quand? коли?, pourquoi? чому?, combien? скільки?, où? де?, куди?)

4. Прислівники бувають:

а) прості: vite швидко, bien добре, mal погано.

б) складні: enfin нарешті, beaucoup багато, longtemps довго.

в) похідні, що утворюються від прикметника в жіночому роді шляхом додавання суфікса – ment (lent – lente – lentement повільно, long – longue – longuement довго).

5. Якщо прикметник у чоловічому роді закінчується на голосний, то суфікс -ment додається до форми чоловічого роду (poli – poliment ввічливо, facile – facilement легко).

6. Від прикметників на -ant утворюються прислівники на -amment (constant – constamment постійно, méchant – méchamment сердито).

1. Від прикметників на -ent утворюються прислівники на -emment (patient – patiemment терпляче, prudent – prudemment обережно).

2. У ролі прислівників вживаються при дієсловах деякі прикметники в формі чоловічого роду (parler bas-говорити тихо; parler haut-говорити голосно);

3. Крім прислівників існують прислівникові звороти, що складаються з різних елементів (à present тепер, par hasard випадково, peu à peu потроху, d'habitude як звичайно, de bon coeur охоче).

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИСЛІВНИКІВ (DEGRÉS DE COMPARAISON DES ADVERBES)

1. Розрізняють 3 ступені порівняння прислівників: звичайний (le positif), вищий (le comparatif), найвищий (le superlatif).

2. Ступені порівняння прислівників утворюються шляхом вживання слів plus, mains, aussi перед відповідним прислівником. У найвищому ступені вживається артикль чоловічого роду.

3. Прислівники beaucoup, peu, bien, mal мають особливі форми ступенів порівняння.

4. Ступені порівняння утворюють лише прислівники, що позначають якість, кількість (bien, mal, vite, peu, beaucoup), прислівники часу (tôt, tard, souvent), місця (près, loin), з суфіксом -ment (lentement, longuement).

ПРИЙМЕННИК (LA PREPOSITION)

1. Прийменник – службове слово, яке виражає різні граматичні відношення між словами в реченні чи словосполученні.

2. За структурою прийменники поділяються на:

а) прості: à, de, en, entre (між), pour (для), sans (без).

б) складні: au-dessus (на), au-dessous (під), à travers(через).

3. До складних прийменників належать прийменникові звороти, що складаються з кількох слів: autour de (навкруги, біля), à côté de (поряд), en face de(напроти), le long de (уздовж).

4. У французькій мові прийменники виражають граматичні відношення, які в українській мові відповідають непрямым відмінкам (C'est le livre de mon ami. Це книжка мого друга. Je donne ce livre à mon ami. Я даю цю книжку моєму другу).

5. Прийменники у французькій мові, на відміну від української, вживаються з інфінітивом (Il a promis de me donner ce livre. Він обіцяв дати мені цю книжку; Il m'aidera à faire ce travail. Він допоможе мені зробити цю роботу).

6. Прийменники мають власне лексичне значення і можуть виражати відношення часу, місця, причини тощо. (Il est venu après nous. Він прийшов після нас. Votre livre est sur la table. Ваша книжка на столі).

ГОЛОВНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ (LES TERMES ESSENTIELS DE LA PROPOSITION)

1. Підмет (le sujet) – головний член речення, який позначає особу або предмет, що виконує дію або зазнає дії, вираженої присудком.

1. Підмет може бути виражений:

а) самостійним словом (іменником, займенником, числівником, інфінітивом) (Mon ami est parti. Personne n'est venu).

б) несамотійним словом (особовим придієслівним займенником, неозначено-особовим займенником *on*, безособовим *il*, вказівним *ce*) (*Il est parti. On ne peut pas le faire.*).

3. Присудок (*le prédicat*) – головний член речення, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає підмет, чи вказує на стан або якість підмета.

4. Присудок може бути дієслівним та іменним.

5. Дієслівний присудок буває:

а) простим (*le prédicat verbal simple*), якщо він виражений дієсловом в особовій формі (*Il part. Il est parti*);

б) складеним (*le prédicat verbal composé*), якщо він виражений напівдопоміжним дієсловом в особовій формі та інфінітивом основного дієслова (*Il doit partir. Elle veut rester*).

6. Дієслівний присудок може бути виражений сталим словосполученням (*Il a faim. Він голодний*).

7. Іменний присудок (*le prédicat nominal*) складається з дієслова-зв'язки та іменної частини присудка. Зв'язкою найчастіше буває дієслово *être* (*Il est étudiant. Він студент*).

8. У функції зв'язки вживаються також дієслова *devenir, sembler, paraître, rester, demeurer, s'appeler* (*Il devient triste. Il paraît malade*).

9. Іменна частина присудка (*l'attribut*) може бути виражена іменником, прикметником, займенником, числівником, інфінітивом (*Pierre est étudiant. Il est attentif. C'est moi*).

ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

(LES TERMES SECONDAIRES DE LA PROPOSITION)

1. Додаток (*le complément d'objet*) – другорядний член речення, що позначає предмет, на який спрямовано дію.

2. Додаток може бути прямим і непрямым.

3. Прямий додаток вживається без прийменника (*Il lit un livre. Elle écrit une lettre*).

4. Непрямий додаток вживається з прийменником (*Il écrit à ses parents*).

5. Додаток, прямий і непрямий, може бути виражений іменником, займенником, інфінітивом (*Il lit un livre aux enfants. Il le leur lit*).

6. Обставина (*le complément circonstanciel*) – другорядний член речення, що вказує на спосіб здійснення дії, на обставини, за яких відбувається дія (час, місце, причина, мета, умова).

7. Обставина може бути виражена прислівником, іменником, інфінітивом, займенником з прийменником (*Il part demain pour Paris*).

8. Означення (*le complément déterminatif*) – другорядний член речення, що відноситься до іменника, означає ознаку предмета, його властивості і виражається прикметником, дієприкметником, прислівником, числівником, інфінітивом (*Un livre français. Un livre lu. Le journal d'hier*).

9. Прикладка (*nom en apposition*) – різновид означення, що вказує ознаку

предмета і разом з тим дає йому другу назву (Kyïv, capitale de l'Ukraine, est une belle ville).

10. Звертання (mot mis en apostrophe) вказує на особу, до якої звертаються (Bonjour, mon ami. Pierre, venez ici).

11. Вставні слова (les mots intercalés) показують ставлення того, хто говорить, до висловлюваних ним думок (Il est arrivé, heureusement. Il viendra, peut-être).

ПОРЯДОК СЛІВ У ПИТАЛЬНОМУ РЕЧЕННІ

1. У питальних реченнях прямий порядок вживається :

а) якщо запитання виражається інтонацією (Vous partez? Tu comprends?)

б) якщо питальне слово є підметом або супроводжує підмет (Qui est venu? Quels journaux se trouvent sur le bureau?)

в) при звороті est-ce que (Est-ce que Paul est étudiant? Quand est-ce que tu seras libre?)

2. Інверсія буває проста і складна.

3. Якщо підмет виражений придієслівним (несамостійним) займенником, вживається проста інверсія, тобто підмет ставиться після дієслова (Lit-il beaucoup? Peut-on le faire? Est-ce facile?).

4. Якщо підмет виражений іменником або самостійним займенником, вживається складна інверсія, тобто підмет ставиться перед присудком, але повторюється після присудка у вигляді несамостійного займенника 3-ї особи відповідного роду і числа (Paul lit-il beaucoup? Lucie est-elle partie hier?).

5. Якщо речення починається з питального слова, а підмет виражений іменником, можливі обидва види інверсії (Ces garçons où vont-ils? A qui pensent ces gens? Ces gens a qui pensent-ils?)

6. Складна інверсія обов'язкова:

а) якщо запитання відноситься до прямого додатка (Qui Paul cherche-t-il? Quel livre Paul lit-il?);

б) після pourquoi (Pourquoi Paul est-il parti?).

1. Побудова речення з питальними словами:

а) Qui? Хто? + До підмета-істоти (Pierre lit. Qui lit?);

б) Qu'est-ce qui? Що? + До підмета-неістоти (Une auto roule. Qu'est-ce qui roule?)

в) Qui? Кого? До прямого додатка-істоти Il voit son ami. Qui voit-il?

г) Que? Що? До прямого додатка-неістоти Il lit un livre. Que lit-il?

д) Прийменник + qui? З ким? + До непрямого додатка-істоти (Il parle à Nina. A qui parle-t-il?);

е) Прийменник + quoi? Чим? + До непрямого додатка-неістоти (Il écrit avec un stylo. Avec quoi écrit-il?)

є) Où? Де? Куди? + До обставини місця (Marc va à l'école. Où va Marc?);

ж) Quand? Коли? + До обставини часу (Il revient le soir. Quand revient-il?);

- з) Comment Як? + До обставини способу дії (Il lit bien. Comment lit-il?);
і) Pourquoi? Чому? + До обставини причини (Paul revient a la maison parce qu'il est malade. Pourquoi Paul revient-il à la maison?)

ЗАСОБИ ВИДІЛЕННЯ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

1. У французькій мові члени речення виділяються за допомогою зворотів c'est ... qui, c'est ... que та розчленування фрази.

2. Зворот c'est ... qui служить для виділення підмета (Paul est venu. Поль прийшов; C'est Paul qui est venu. Прийшов Поль; Je suis venu. Я прийшов. C'est moi qui suis venu. Прийшов я).

3. Зворот c'est ... que служить для виділення прямого та непрямого додатків, обставин (Je l'ai vu hier. Бачив його вчора; C'est lui qui j'ai vu hier. Його я бачив вчора; Je leur ai parlé. Я з ним говорив; C'est à eux que j'ai parlé. З ним я говорив).

4. Виділення членів речення шляхом розчленування фрази полягає в тому, що член речення, який виділяється, виноситься за межі речення, а в самому реченні повторюється придієслівним займенником, так можна виділяти підмет, прямий та непрямий додатки, обставини (Paul lit bien. Поль читає добре; Il lit bien, Paul. А Поль читає добре; J'ai lu ce livre. Я читав цю книгу; Ce livre, j'ai l'ai lu. Цю книгу я читав).

5. Складні речення поділяються на складносурядні, безсполучникові та складнопідрядні.

СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ (LA PHRASE DE SUBORDINATION)

1. Складнопідрядним є речення, що складається з одного головного та одного чи кількох підрядних речень.

2. Підрядні речення приєднуються до головного за допомогою сполучників підрядності та відносних займенників.

3. Підрядні речення граматично залежать від головного і виконують у ньому функцію одного з членів речення, і залежно від цього вони поділяються на підрядні підметові, присудкові, додаткові, означальні, обставинні.

4. Підрядні підметові речення (les subordonnées sujets) виконують функцію підмета головного речення і приєднуються до головного речення сполучником que, займенником qui (Qu'il soit en retard, c'est certain. Qui cherche, trouve).

5. Підрядні присудкові речення (les subordonnées attributs) виконують функцію іменної частини присудка і приєднуються до головного сполучником que (Le fait est que nous devons attendre. Mon désir est que vous soyez heureux).

6. Підрядні додаткові речення (les subordonnées complétives) виконують функцію додатка до дієслова головного речення і приєднуються до головного речення сполучником que (Pierre dit qu'il a traduit ce texte. Je veux que vous lisiez ce roman).

7. Підрядні додаткові речення, що містять непряму мову або непряме запитання, приєднуються до головного за допомогою si (чи), qui, quel, quand,

pourquoi (Il m'a demandé si je parlais. Il veut savoir qui est venu hier. Il veut savoir pourquoi je pars et quand je reviendrai).

8. Підрядні означальні речення (les subordinées relatives) виконують функцію означення до іменника або займенника головного речення, приєднуються до головного за допомогою відносних займенників qui, que, dont, lequel (L'homme qui est ici est mon ami. L'homme que vous voyez est mon ami. Celui dont nous parlons est mon ami).

9. Підрядні обставинні речення (les subordinées circonstancielles) виконують функцію обставин здійснення дії головного речення і приєднуються до головного різними сполучниками.

10. Підрядні обставинні речення часу приєднуються до головного сполучниками quand, lorsque (коли), pendant que (у той час як), dès que, aussitôt que (як тільки), avant que (раніш ніж), jusqu'à ce que (до того часу поки) (Il écrivait pendant que son ami lisait. Aussitôt qu'il a passé ses examens, il est parti. Restez ici jusqu'à ce que je revienne).

11. Підрядні речення причини з'єднуються з головним сполучниками comme (оскільки), parce que (тому що), puisque (через те що) (Comme il est déjà tard, nous devons rentrer. Nous devons rentrer, parce qu'il est déjà tard. Vous ne devez pas sortir puisque vous êtes malade).

12. Підрядні речення мети з'єднуються з головним сполучниками pour que, afin que (для того, щоб) (Je vous donne ce livre pour que vous le lisiez).

13. Підрядні речення умови приєднуються до головного сполучниками à condition que (за умови, що), pourvu que (аби тільки), si (якщо) (Je vous donne ce livre à condition que vous me le rendiez. Je vous ferai tout pourvu que vous soyez content. Il viendrait demain s'il avait le temps).

14. Підрядні речення допустові з'єднуються з головним сполучниками bien que, quoique (хоч), malgré que (незважаючи на те, що) (Bien qu'il fasse froid, nous irons nous promener).

15. Підрядні речення наслідку з'єднуються з головним сполучниками de manière que, de façon que (так що), si ... que (так ... що), trop ... pour que (занадто ... щоб) (Il parle lentement de façon que tous le comprennent. La nuit était si noire qu'on ne voyait rien).

16. Підрядні речення місця з'єднуються з головним за допомогою прислівника où (де, куди) (J'irai où tu voudras).

ПРЯМА І НЕПРЯМА МОВА (LE DISCOURS DIRECT ET INDIRECT)

1. Пряма і непряма мова – це види відтворення і передачі висловлення.
2. Пряма мова відтворює слова того, хто говорить, без змін і, як правило, супроводжується словами автора (– Je suis ton ami, dit-il).
3. Непряма мова передає лише зміст висловлення іншої особи.
4. Під час перетворення прямої мови на непряму утворюється складнопідрядне речення з підрядним додатковим, що приєднується до головного сполучником que, і слова автора стають головним реченням.
5. Відбуваються також зміни форм особових займенників і присвійних

прикметників, залежно від змісту.

6. Під час перетворення непрямою мовою спонукальних речень наказовий спосіб дієслова прямої мови замінюється інфінітивом або дієсловом у формі *subjonctif* (Nous lui avons crié: Attends-nous! Nous lui avons crié de nous attendre (qu'il nous attende)).

7. Відтворені непрямою мовою питальні речення називаються непрямыми запитаннями.

8. Порядок слів у цих реченнях прямий. Вживання часів – згідно з загальними правилами узгодження часів. Перетворюючи питальні речення в непряму мову, слід дотримуватися таких правил:

а) загальне запитання замінюється підрядним реченням, що з'єднується з головним за допомогою сполучника *si* (чи) (Il m'a demandé: – Pars-tu ce soir? Il m'a demandé si je partais ce soir-la).

б) під час перетворення спеціальних запитань у непряму мову питальні слова (займенники, прислівники) стають сполучними словами (Elle lui a demandé: – Quand pars-tu? Elle lui a demandé quand il partait).

в) якщо пряме запитання починається з питального займенника *que* або питальних зворотів *qu'est-ce que*, *qu'est-ce qui*, то в підрядному реченні вживаються *ce que*, *ce qui* (Il m'a demandé: – Que fais-tu? – Qu'est-ce que tu fais? Il m'a demandé ce que je faisais. Il m'a demandé ce qui était arrivé).

г) інверсія в підрядному реченні можлива, якщо підмет виражений іменником (Lucie a demandé: – Que lit Pierre? Lucie a demandé ce que lisait Pierre?)

TEST

Choisissez une bonne réponse:

1. ... enfant ne devrait pas se conduire ainsi.
a) une; b) un; c) des; d) les; e) le.
2. ... beurre doit être conservé au froid.
a) la; b) le; c) l'; d) les; e) un.
3. Tenez, voilà les cigarettes. –Merci, j'ai
a) les siennes; b) les tiennes; c) les quelles; d) les miennes; e) le tienne.
4. Cette brosse n'est pas ... dont j'ai besoin, donne-moi une autre.
a) celui; b) celle; c) ceux; d) celles; e) cela.
5. Veuillez-vous vous asseoir, je ne peux pas vous laisser partir, je ... vous proposer du café.
a) veux; b) doit; c) vent; d) pourra; e) voudrai.

6. Il ... prononcer la dissolution de l'Assemblée nationale après la consultation du premier ministre.
a) veux; b) pourra; c) voulais; d) pouvaient; e) voulut.
7. Il ... venu vous voir hier s'il n'était pas parti en mission.
a) serait; b) a été; c) serais; d) étaient; e) est.
8. Nous ... allés à la campagne s'il n'avait pas plu samedi.
a) sommes; b) serions; c) étiez; d) serient; e) fûmes.
9. Dans notre pays comme dans la plupart des pays européens le trafic est ... droite.
a) en; b) après; c) à; d) de; e) sur.
10. Nous apprenons beaucoup ... matières générales et spéciales pour approfondir nos connaissances.
a) de; b) dans; c) sur; d) à; e) en.
11. De deux maux il faut choisir
a) le mauvais; b) le meilleur; c) le moindre; d) plus; e) mauvais.
12. Il perdait la tête devant ... difficulté.
a) la moindre; b) la meilleur; c) la plus mauvaise; d) pire; e) meilleur.
13. Si j'achète les billets, je te
a) travaillerai; b) téléphonerai; c) parlerai; d) finirai; e) lirai.
14. J' ... à Pierre si vous me donnez son adresse.
a) lirai; b) ferai; c) écrirai; d) aurai; e) irai.
15. Le témoin a vu ... d'une jeune fille qui a été attaquée dans le boulevard.
a) assassinat; b) assassiner; c) assassiné (adj.); d) l'assassin.
16. ... de la République Française est le chef de l'Etat français.
a) présider; b) president, -e; c) le président; d) présidentiel, -le.
17. Les kolkhoziens travaillent dans leurs potagers.
a) le champ; b) le bois; c) le forêt; d) le parc; e) l'arbre.
18. Les salles d'études de notre université sont spacieuses, grandes et très claires.

- a) l'auditoire; b) la faculté; c) la section; d) la chaire; e) l'école.
19. L'école nationale supérieure est
- a) apprennent des matières générales et spéciales;
 - b) un haut potentiel pédagogique et scientifique;
 - c) un établissement public à caractère administratif;
 - d) un grand établissement;
 - e) un institut de l'Etat.
20. Pendant les vacances d'hiver
- a) les élèves pratiquent les sports d'hiver;
 - b) au bord de la mer avec mes parents;
 - c) à la librairie qui se trouve au centre de la ville;
 - d) pour diner ensemble;
 - e) on baigne dans la rivière.
21. La francophonie
- a) c'est la communauté des pays parlant français;
 - b) c'est une personne parlant anglais;
 - c) c'est une personne habitant la France;
 - d) c'est une personne parlant français;
 - e) c'est la communauté des pays parlant anglais.
22. La Constitution
- a) c'est un organisme armé du pouvoir exécutif;
 - b) c'est la loi fondamentale de l'Ukraine;
 - c) c'est la structure de base de l'organisation administrative française;
 - d) c'est une juridiction civile;
 - e) c'est le système des règles obligatoire.
23. étendue de pays qui doit son unité à des causes physiques ou humaines.
- a) le pays;
 - b) l'arrondissement;
 - c) la région;
 - d) le district;
 - e) la ville.
24. l'application d'esprit pour apprendre ou approfondir.
- a) la surveillance;
 - b) l'école;
 - c) l'institut;
 - d) l'étude;

e) la salle d'étude.

PARIS NE S'EST PAS FAIT EN UN JOUR

Pierre est sorti dans la rue pour enfin découvrir Paris, ses habitants et les curiosités de cette ville. Il a décidé de visiter les quartiers et les monuments historiques: le Quartier latin, l'Arc de triomphe, le Panthéon, le Sacré-Coeur et d'autres.

D'abord Pierre a consulté son guide de Paris. Il a retenu quelques renseignements utiles sur la ville et ses environs, sur la vie quotidienne des Parisiens, sur les transports urbains, les distractions dans la capitale. Il a décidé de commencer sa visite par l'île de la Cité qui est connue pour sa cathédrale.

A l'aide de son plan il a tenté de trouver son chemin. Malheureusement il n'a pas su s'orienter, ce qui l'a mis de mauvaise humeur.

Pardon, monsieur l'agent, pour aller à l'île de la Cité, s'il vous plaît? C'est loin?

— Non, pas très. Prenez cette avenue en face de vous, puis la première rue à gauche. Suivez-la jusqu'au carrefour. Mais attention! Elle est très animée aux heures de pointe. Traversez la Seine, tournez un peu à droite et vous êtes devant la cathédrale. Vous pouvez aussi prendre le métro ou l'autobus Ne 38.

Pierre a remercié l'agent et s'est mis en route. Voilà un passage clouté.

Voilà Notre-Dame. Pierre s'est promené sur la place, a admiré la façade et est monté au sommet d'une des deux tours. Il a regardé le panorama des ponts sur la Seine. Au loin il a aperçu la Tour Eiffel.

Après cette promenade Pierre s'est senti un peu fatigué. Paris ne s'est pas fait en un jour. Il a décidé de finir sa promenade et de déjeuner dans un restaurant parisien pour goûter des plats typiques de la cuisine française.

a. Passez de l'autre côté de cette rue.

b. A cet endroit il a traversé la rue quand le feu est passé au vert.

c. Paris est renommé pour ses parcs et ses jardins, ses musées et ses églises, ses spectacles et ses expositions

d. La cathédrale Notre-Dame est chef-d'oeuvre de l'architecture gothique.

e. Mais il lui reste encore beaucoup de choses à découvrir.

f. Il lui faut faire une assurance.

g. Pierre a préparé ses valises.

h. Alors, il s'est adressé à un agent de police.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Попова И.Н., Казакова Ж.А. Грамматика французского языка. Практический курс. – М.: Высш. школа, 1979. – 3-изд.

2. Самсонова А.З. Посібник з граматики французької мови: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006.

3. Словник. Французько-український. Українсько-французький:

Посібник для загальноосвіт. шк. та вищ. навч. закладів/ Уклад.: В.Т.Бурбело, К.М. Андрашко та ін. – Ірпінь: ВТФ «ПЕРУН», 1994.

4. Федішин О.М. Тести для перевірки стартового рівня знань курсантів (студентів). – Львів: ЛДУ ім. І. Франка, 1998.

5. Чернишева В.И. Французский язык: Методическое пособие для курсантов 1-го курса стационара и слушателей заочного отделения вузов системы МВД.